

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.י. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

בפני הרכב השופטים: י. אלרון [אב"ד]
כ. סעב
ר. למלשטריך-לטר

המאשימה

בעניין: מדינת ישראל

נגד

הנאשמים

1. רמי מוסא
2. אלדד חדד
3. יוסי לוי
4. יניב אשור
5. רן קרוטר

(7.7.09)

הכרעת דין

השופט יוסף אלרון [אב"ד]:

א. מבוא:

בליל ה- 22.10.06 לפנות בוקר התפוצץ מטען חבלה שהונח על אדן חלון ביתו של אחד, רפי בן שלום, וגרם נזק למבנה. מטען חבלה אחר שהונח מתחת לרכבו של מיכאל מור, המוגדר על ידי משטרת ישראל כראש ארגון פשע בעיר נהריה, נתגלה מבעוד מועד, ופוצץ בפיצוץ מבוקר על ידי חבלני משטרה.

מטעני החבלה הנ"ל הורכבו מצינור מתכת והכילו אבק שריפה וכדוריות רסס מתכתיות.

מטען החבלה שהתפוצץ על אדן חלון בית בן שלום והרסס שכלל כדוריות מתכת, התפזרו לכל עבר ומפגיעת כדורי הרסס ועוצמת הפיצוץ נגרם נזק לקיר החדר הפנימי ולסורג שבחלון החדר. מטען החבלה שהונח מתחת לרכבו של מור, לא התפוצץ.

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.י. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

תחילה, חקירת משטרת ישראל, לא העלתה דבר באשר לזהות מניחי מטעני החבלה. אולם, כשנה לאחר קרות האירועים, איש משטרה לשעבר, חיים משה, שהיה עצור בגין חשד למעורבות בפלילים בעניין אחר, סיפר לחוקריו את ששמע, לדבריו, מפי נאשם 1, ולפיו זה האחרון יחד עם שוטרים נוספים הניחו יחדיו את מטעני החבלה.

המידע שנמסר על ידי חיים משה הנ"ל הוביל בסופו של יום למעצר הנאשמים, שהכחישו תחילה כל מעורבות בהנחת מטעני הנפץ.

אחד מהשוטרים שנעצרו, מנחם אוחנה (להלן: "אוחנה"), הפליל בחקירתו את חבריו ונחתם עימו הסכם "עד מדינה".

כתב האישום הוגש כנגד 5 נאשמים, כאשר הנאשמים 1-4 הינם אנשי משטרה ואילו הנאשם 5 אזרח אשר בפרקי זמן שונים שימש כמתנדב במשטרת ישראל.

אנשי המשטרה שבפנינו הפכו משומרי חוק ומי שפעלו למלחמה בפשע, לנאשמים בהפרת החוק וכמי שחברו להכנת והנחת מטעני נפץ בשכונות מגורים בעיר נהריה, כמצויין לעיל.

ב. עובדות כתב האישום:

בתקופה הרלוונטית לאמור בכתב האישום שירתו הנאשמים 1-4 כשוטרים במשטרת ישראל: נאשם 1 כרכז מודיעין בעיר עכו, נאשם 2 כבלש ביחידה מרכזית גליל (להלן: "ימ"ר"), נאשם 3 כרכז מודיעין בימ"ר ונאשם 4 שירת כקצין איסוף בימ"ר, הנאשם 5 אזרח שרכש ידע בפירוטכניקה ובהפעלת זיקוקים.

ההתארגנות והתכנון לקראת הנחת מטעני חבלה:

בתאריך 10.10.06 הושלך רימון רסס על ידי גורמים עבריינים (להלן: "הגורמים העבריינים") בעיר נהריה (להלן: "העיר") לעבר ביתו של נאשם 2 (להלן: "אידוע השלכת הרימון").

יום למחרת, בעקבות אירוע השלכת הרימון, נפגשו נאשם 3 ואוחנה, יחד עם שוטרים נוספים, בבית הקפה "ארומה" בעיר, ודנו כיצד לנקום באותם גורמים עבריינים, שנחשדו על ידם בהשלכת הרימון.

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.י. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

עוד צויין כי מספר ימים לאחר מכן, בשעות הערב, בתאריך שאינו ידוע במדויק למאשימה, התקיימה פגישה בדירת מסתור באכסנייה בראש הנקרה, אליה הועבר נאשם 2 לאחר אירוע השלכת הרימון (להלן: "דירת המסתור").

בפגישה האמורה, שבה נכחו נאשמים 1-4 ואוחנה, הועלו מספר הצעות בנוגע לאופן הפגיעה באותם גורמים עבריינים. בין היתר, הועלתה הצעה לפגוע בהם באמצעות השלכת רימוני רסס. בתום המפגש הוחלט, על דעת כל המשתתפים, כי אכן יש לפעול נגדם, אך לא הוחלט באיזה אופן.

בהתאם לאמור בכתב האישום, זמן מה לאחר מכן, במועד שאינו ידוע למאשימה, נפגשו נאשמים 3 ו-5, במטרה להסתייע בכישוריו של זה האחרון לצורך הפעילות נגד הגורמים העבריינים.

כעבור פרק זמן נוסף, נפגשו נאשם 3 ואוחנה עם נאשם 5, בבית האחרון. שם סוכם, כי ייעשה שימוש במטעני חבלה מסוג צינור נגד הגורמים העבריינים (להלן: "מטעני החבלה"). נאשם 5 הדריך את נאשם 3 ואת אוחנה, כיצד ניתן להכין את מטעני החבלה ואף מסר להם רשימת פריטים בהם יש להצטייד לצורך הכנתם.

עוד צויין כי לאחר הפגישה האמורה, במועד שאינו ידוע במדויק למאשימה, גמלה בליבם של הנאשמים כולם ההחלטה לפעול נגד הגורמים העבריינים באמצעות הנחת מטעני חבלה.

הכנת מטעני החבלה:

למחרת היום, רכש אוחנה צינורות ופריטים נוספים לצורך הכנת מטעני החבלה וכעבור יום נוסף, נפגשו אוחנה ונאשמים 3 ו-5 בביתו של האחרון. במהלך אותה פגישה, ולצורך הכנת מטעני החבלה, קדח נאשם 5 חורים בצינורות והכניס לתוכם נפצים שהיו ברשותו.

בנוסף, סיפק נאשם 5 לנאשם 3 ולאוחנה ציוד לצורך הכנת מטעני החבלה, שכלל נפצים נוספים, כדורי ציד וגפרורים חשמליים. כמו כן, הדריכם כיצד לפרק את כדורי הציד ולהוציא מהם את אבק השריפה מסוג הניטרוגלצרין (להלן: "אבק השריפה"), שישמש אותם לצורך פיצוץ מטעני החבלה.

בנוסף ייעץ להם להוסיף למטעני החבלה כדוריות עופרת, אותן יפרקו מכדורי הציד, במטרה להגביר את עוצמת הנזק שיגרם לסביבה כתוצאה מהפיצוץ.

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.י. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

עוד צויין בכתב האישום כי בשלב זה, ובהמשך לכל המתואר לעיל, התגבש בין הנאשמים ואוחנה קשר פלילי, במסגרתו הוחלט לפעול נגד הגורמים העבריינים בדרך המתוארת לעיל. מעשי הנאשמים כפי שיתוארו להלן, בוצעו במסגרת הקשר האמור ולשם מימושו וקידומו.

זאת ועוד, על פי האמור בכתב האישום, כעבור מספר ימים, בתאריך 20.10.06, רכש נאשם 2 בעצת נאשם 5, נייר דבק מסוג איזולירבנד ושעונים, לצורך הכנת מטעני החבלה. כמו כן, רכש חומר מסוג אציטון, במטרה לנקות באמצעותו טביעות אצבעות שיותירו הנאשמים על מטעני החבלה.

בהמשכו של היום האמור, ובמסגרת הקשר האמור, נפגשו נאשמים 1-4 בבית נאשם 2, לצורך הרכבת מטעני החבלה. במהלך אותה פגישה פרקו נאשמים 1-4 את כדורי הצייד, הוציאו מתוכם את אבק השריפה ואת כדוריות העופרת והחדירו אותם לתוך חלל הצינור, כל זאת במטרה להגביר את עוצמת הנזק שייגרם כתוצאה מהפיצוץ.

בתום הפגישה האמורה, לאחר שמטעני החבלה הורכבו, ביצעו נאשמים 1-4 ניסוי של מנגנון ההפעלה שאמור היה להפעיל את מטעני החבלה, אך ניסיון זה לא צלח. בשל כך, בשלב זה, קבעו לדחות תוכניתם למועד מאוחר יותר.

עוד צויין כי כבר באותו היום, התקשר נאשם 2 לאוחנה, וביקשו שלא לדחות את הנחת מטעני החבלה, מאחר וצפויים להגיע לעיר כוחות משטרה רבים, עובדה שאפשר והיה בה בכדי לסכל את מימוש הקשר.

למחרת היום, בתאריך 21.10.06, רכש אוחנה "שעונים" נוספים בחנות "הום סנטר" בעיר, לצורך הפעלת מטעני החבלה. בשעות הצהריים של אותו היום, בבית נאשם 2, ניסו אוחנה ונאשם 2 להפעיל את מנגנון המטען באמצעות סוללה וניסיון זה צלח.

באותו יום, בין השעות 18:00-19:00, בעקבות הצלחת הניסוי, ובהתאם לתיאום מראש, נפגשו נאשמים 1-4 בביתו של נאשם 2. במסגרת אותו מפגש, הועלו מספר הצעות בנוגע לזהות העבריינים שנגדם יופעלו מטעני החבלה. בסופו של דבר הוחלט, על דעת כל הנוכחים, להניח את מטעני החבלה בביתו של רפי בן שלום (להלן: "בן שלום") ובמכונית של מיכאל מור (להלן: "מור").

כמו כן סוכם על חלוקה לצוותים: צוות אחד יניח את מטען החבלה בביתו של בן שלום, ואילו הצוות השני, יניח את מטען החבלה במכוניתו של מור. בסופה של אותה פגישה, הוחלט להיפגש באותו הלילה, שבין 21/10/07 ל- 22/10/06, בשעה 03:00 לפנות בוקר, ביער יחיעם (להלן: "היער").

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.י. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

מיד לאחר מכן, נסעו נאשם 3 ואוחנה ליער, שם ערכו ניסוי של מנגנוני הפעלת מטעני החבלה, שבסיומו, טמנו את מטעני החבלה ביער, ושבו אל ביתם.

הנחת המטענים:

מאוחר יותר באותו לילה, הגיעו נאשמים 1-4 לנקודת המפגש ביער, באמצעות כלי רכב נאשמים 1 ו-4. עם הגיעם למקום, שינו באמצעות איזולירבנד את הספרות המופיעות על לוחיות זיהוי כלי הרכב שאמורים היו להסיע אותם אל המקומות בהם יונחו מטעני החבלה, וזאת במטרה למנוע את זיהויים.

מיד לאחר מכן, התחלקו נאשמים 1-4 לשני צוותים, לצורך הנחת מטעני החבלה: צוות אחד, כלל את נאשמים 1 ו-2, נסע ברכב נאשם 1 לבית מור; ואילו הצוות השני, שכלל את נאשמים 3-4 ואת אוחנה, נסע ברכבו של נאשם 4 לביתו של בן שלום.

בטרם היציאה אל היעדים האמורים, חימש אוחנה את מטעני החבלה, על ידי כך שכיוון את שעוני ההפעלה המותקנים בהם לפרק זמן של 35 דקות, במסגרתו היו אמורים נאשמים 1-4 להניח את המטענים במקומות שנקבעו ולהימלט מזירות האירוע לפני הזמן המיועד לפיצוץ המטענים.

מטעני החבלה הכילו נפץ, אבק שריפה וכדוריות עופרת, אשר היה ביכולתם כדי לפגוע או לגרום למותו של אדם.

בהמשך, הגיעו נאשמים 1 ו-2 לבית מור, שם הניח נאשם 2 את מטען החבלה מתחת לגלגלי רכב מסוג BMW, אשר נמצא בהחזקת מור ומשמש את אשתו.

באותו הזמן, הסיע נאשם 4 את נאשם 3 ואוחנה אל עבר ביתו של בן שלום. כשהגיעו למקום, נשאר נאשם 4 ברכבו ואוחנה ונאשם 3 ירדו מהרכב ופנו לעבר ביתו של בן שלום. בהגיעם אל הבית, סימן נאשם 3 לאוחנה להניח את מטען החבלה על אדן החלון, וזה עשה כן.

באותו הזמן, שהו בבית בן שלום אימו ואחיו בן ה-10, שישנו בחדר הסמוך לחדר שעל אדן חלונו הונח מטען החבלה.

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.י. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

עוד צוין בכתב האישום, כי את מטעני החבלה הניחו הנאשמים באופן שהיה עלול לגרום לפגיעה גופנית או להביא למותו של אדם מקרב בני משפחתם של מור ובן שלום. כמו כן, עלולים היו המטענים לגרום לפגיעה גופנית או למותם של אזרחים תמימים אשר היו עלולים להיקלע לאחת מהזירות אשר בהן הונחו מטעני החבלה.

מיד לאחר הנחת המטענים, נמלטו נאשמים 1-4 ואוחנה מהזירות הנ"ל בהן הטמינו את מטעני החבלה. כעבור פרק זמן של כ- 35 דקות ממועד חימוש שעוני ההפעלה כמתואר לעיל, התפוצץ מטען החבלה שהונח על אדן חלון ביתו של בן שלום, והרסם שכלל כדוריות עופרת עף לכל עבר בעוצמה רבה.

כתוצאה מפגיעת כדורי הרסס ומעוצמת הפיצוץ, נגרם נזק לקירות החדר הפנימיים והחיצוניים ולסורג הברזל שבחלון החדר. מטען החבלה שהונח מתחת לרכבו של מור לא התפוצץ, וזאת בשל תקלה טכנית.

על פי הנטען, במעשים המתוארים לעיל, גרמו הנאשמים להיזק בחומר נפץ אשר היה בו כדי לסכן חיי אדם באופן ממשי. בנוסף לכך, במעשיהם הנ"ל ייצרו נשק מסוג מטען חבלה שיש בכוחו להמית אדם או להזיק לו וכן נשאו והובילו נשק בלא רשות על פי דין.

כמו כן, במעשים האמורים, עשו הנאשמים 1-4, במסגרת תפקידם כשוטרים במשטרת ישראל, מעשה מרמה והפרת אמונים הפוגע בציבור.

בגין האמור לעיל יוחסו לנאשמים עבירות של היזק בחומר נפץ ועבירות בנשק על פי סעיפים 454, 144(ב) + 144(ב2) לחוק העונשין, התשל"ז – 1977 (להלן: "חוק העונשין"). וכן יוחסו לנאשמים 1-4 מרמה והפרת אמונים, עבירה על פי סעיף 284 לחוק העונשין.

ג. תשובת הנאשמים לכתב האישום:

תגובתם המפורטת בכתב של נאשמים 1-4 לכתב האישום, הייתה משותפת לארבעתם.

הנאשמים כפרו בעבירות המיוחסות להם בכתב האישום וציינו כי אירוע השלכת הרימון על בית נאשם 2 היה אחד מתוך עשרות אירועים אלימים שבוצעו על ידי אותם "גורמים עבריינים", במשך כ- 8 שנים וכללו פגיעות וניסיונות לפגוע בשוטרים ובני משפחותיהם, בראש עיריית נהריה ובבנו וכן בעדי תביעה שאמורים היו להעיד נגדם.

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.ג. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

עוד טענו באי כח הנאשמים כי "למרות הסיכון הממשי והמוחשי שנשקף לנאשמים ובני משפחותיהם לא הקדישו גורמי הפיקוד במשטרת ישראל במלחמה באותם גורמים עבריינים את המשאבים וכוח האדם הראויים והלכה למעשה, הפקירו את השוטרים המשרתים בשטח והנאשמים ביניהם לחסדיהם של אותם גורמים".

בהתייחס למיחוס להם טענו הנאשמים כי "עד המדינה", אוחנה, היה "הרוח החיה" מאחורי התוכנית, וכי מטרתם לא הייתה אלא "הרתעה וגירוי שיגרום לאותם גורמים לפעול ולהיתפס ולמשטרת ישראל להתעורר מהתרדמת". מתוך כך, לטענתם, סוכם על הנחת "התקן פירוטכני" שמטרתו "יצירת רעש בלבד" ואינו מסכן את חייו וגופו של אדם. את כדוריות העופרת, לטענתם, השליכו בעת הכנת ה"התקנים הפירוטכניים", ואלו הושמו מאוחר יותר ללא ידיעתם, ככל הנראה, ע"י אוחנה.

יוצא מן האמור לעיל, לטענת הנאשמים, כי האירועים נשוא כתב האישום התרחשו על רקע נסיבות חריגות בחומרתן, שמקימות להם טענות הגנה עצמית והגנה מן הצדק.

הנאשם 5 טען, בתשובתו לאישום, כי לא היה שותף בתכנית לפגוע במור ובן שלום, וסבר, בתום לב, שהנאשמים פועלים במסגרת תפקידם כאנשי חוק.

כמו כן טען הנאשם 5 בתשובתו לכתב האישום כי אין לו כל ידע ו/או ניסיון לעניין מטעני חבלה ולא יעץ לאיש בעניין זה.

ד. גדר המחלוקת:

למעשה, המאשימה אינה חולקת על היות הנאשמים 1-4 נתונים לאיומיהם של גורמים עברייניים בעיר נהריה. נאשמים אלה מצידם אינם חולקים על מעורבותם בהנחת מטעני החבלה, כפי שהתברר במהלך שמיעת הראיות בתיק זה ולאחר תשובתם לכתב האישום.

הסוגיה המרכזית שבמחלוקת הינה, האם בנסיבות האמורות עומדת לנאשמים הגנה כלשהי בפלילים ובפרט "הגנה עצמית" או "הגנה מן הצדק".

לסוגיה הנ"ל שבמחלוקת נלוות סוגיות נוספות שבמחלוקת, בעיקרן, מסוגלותם של מטעני החבלה להמית, כטענת המאשימה, או היותם יוצרי "רעש" בלבד, כטענת הנאשמים, שאף חלקו על דבר מעורבותם וידיעתם כי מטעני החבלה הכילו כדוריות מתכת.

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.י. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

על רקע זה, אסקור להלן את ראיותיהם העיקריות של הצדדים.

ה. ראיות התביעה:

במרכזן של ראיות המאשימה עמדה עדותו של "עד המדינה" אוחנה, אשר נגדו הוגש כתב אישום בנפרד, ודינו נגזר בפני מותב אחר של בית משפט זה.

כמו כן הונחו בפנינו חוות דעת מומחה החבלה מטעם המאשימה, פקד רון זוהר שהעיד בפנינו ונחקר ארוכות על האמור בחוות דעתו ועל המסקנות באשר למסוגלות מטעני החבלה להמית.

בנוסף לכך, העידו בפנינו חוקרי היחידה לחקירות שוטרים שנטלו חלק בחקירת הנאשמים ואוחנה.

"עד המדינה" – מנחם אוחנה:

אוחנה שירת, בתקופה הרלוונטית לאירוע, כרכז מודיעין בתחנת משטרת נהריה והיה חברם לשירות של הנאשמים 1-4.

בעדותו סיפר אוחנה על הרקע להתארגנות שהביאה להנחת מטעני חבלה כנגד מור ובן שלום והדגיש את תחושת האיום שליוותה את הנאשמים 1-4, משפחותיהם ותושבי העיר נהריה במשך שנים, למול אוזלת יד המשטרה בטיפול באותם גורמים עבריינים. לדבריו, רגשות הנקם התעצמו ביום בו הושלכו שני רימונים בשני אירועים שונים, האחד על בית ראש העיר נהריה, מר סבאג והשני על בית חברם, נאשם 2.

לאחר קרות אירועים אלה, דובר על כך כי "צריך לעשות משהו", כהגדרתו. ניצניה הראשונים של ההתארגנות החלו במפגש בינו לבין נאשמים 2-3 בבית קפה "ארומה". במהלכו דובר על כך כי חייבים "לטפל בו" לראות מה עושים איתו, מזה שהוא לא יכול כבר לאיים עלינו ולהמשיך את מה שקורה" (הכוונה למור - י.א). לכך התווסף ביקורו של נאשם 3 יום למחרת במשרדו של אוחנה והפצרתו כי " צריך לעשות משהו " וזאת על רקע ניסיון הפגיעה בנאשם 2 והידיעות המודיעיניות על רצונם של גורמים עבריינים לפגוע גם בנאשם 3.

את הכוונה באמרה ש"צריך לעשות משהו" הסביר אוחנה:

"צריך לראות מה אנחנו עושים עם מיכאל (מור - י.א). לעשות משהו שלא אנחנו נרגיש מאוימים, שהוא גם ירגיש מאויים. זו אווירה שהמשיכה שם להתבשל...." (עמ' 224, שור' 12-13 לפרו').

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.י. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

הצורך לנקוט בפעולה המשיך ללוותם עד שבערב מן הערבים נדברו הנאשמים 1-4 להיפגש בראש הנקרה. לדברי אוחנה, במפגש זה דיברו "מה צריך לעשות, מי צריך להיות איתנו" (עמ' 224, שור' 19). וציין כי מטרת פעולתם היתה, כלשונו "להחזיר כאילו. זורקים עלינו רימונים, להחזיר. לדבר באותה שפה של הבן אדם, לדבר איתו" (עמ' 225, שור' 9-10).

אציין כי דברים דומים נאמרו על ידי אוחנה בחקירתו במחלקה לחקירות שוטרים (נ/ 16, נ/16א). כך למשל סיפר על המטרה שעמדה מאחורי הנחת המטענים:

"לנו היה יצר לעשות-, להניע שיגרום לו לזה, אלדד היה צריך נקמה. אלדד בן אדם עם כבוד עצמי מאוד חזק. הוא בן אדם (לא ברור), הוא בן אדם עם כבוד עצמי ופגעו לו בכבוד, אתה מבין. זה כאילו, תשמע, לזרוק לך רימון לבית, איך תרגיש? זה איפשהו בעיה אתה מבין. אז הוא היה לו את יצר הנקמה. אנחנו היה לנו יצר גם להרגיע קצת את אלדד וגם שהוא יעשה סוף משהו, יעשה טעות, יפול". (נ/16, עמ' 26, שור' 12-18).

במפגש הנ"ל, תכננו את דרכי הפעולה כאשר האפשרות להשלכת רימון רסס נפסלה מפאת מסוכנותה, השלכת רימון הלם נפסלה מחשש שיוודע כי משליכיה אנשי משטרה, ולבסוף התקבלה החלטה להניח מטעני חבלה.

בכדי להוציא את תוכניתם לפועל, סיפר אוחנה, כי חיפש חומר באינטרנט המתייחס להרכבת מטעני חבלה, אך לא מצא חומר רב. את החומר שמצא הראה לנאשם 3 אשר אמר לו "יש לי את המהנדס. יש לי את המהנדס, הוא כבר יעשה לי איזה משהו..." (עמ' 227 שור' 23 לפרו').

אוחנה לא ידע את שם "המהנדס", עד שיום אחד במהלך נסיעתו יחד עם נאשם 3, סיפר לו האחרון כי מדובר בנאשם 5, אותו הכיר בתור מתנדב בתחנת משטרת נהריה וחבר של נאשם 3. אך אמר לו: "...תשמע, הוא לא יודע מכל הסיפור הזה, הוא לא יודע למה זה צריך, הוא יודע שזה קשור להפחדות, לעניינים, הוא לא יודע בשביל מה זה. אל תגיד לו גם בשביל מה זה, לא צריך" (עמ' 228 שור' 22-24 לפרו').

אוחנה ונאשם 3 הגיעו לבית נאשם 5 ושם דיברו על רצונם להכין מטען חבלה עם מנגנון השתייה בכדי שיספיקו לשוב לביתם לאחר הנחתו. אוחנה תיאר את המטען כדלקמן: "צינור של השקיה כזה. צינור מתכת שאנחנו נשים בפנים אבקת שריפה או ניטרו גליצרין..." (עמ' 230, שור' 222 לפרו').

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.ג. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

במענה לשאלת בית המשפט האם סיפרו לנאשם 5 לאיזה אפקט התכוונו לגרום, השיב: "שיעשה נזק, שיעשה קצת נזק. שיהיה נזק, כמובן. אתה רוצה שיהיה נזק, אבל אתה לא רוצה שזה יעשה משהו ענק. גם הגודל שלו היה קטן, לא היה הרבה בזה" (עמ' 231, שור' 6-7 לפרו').

עוד סיפר אוחנה כי נאשם 5 ידע בברור על כוונתם להתקין מטען חבלה, לא שאל למי יועד מטען זה והם, מצידם לא חשפו בפניו את זהות יעדי הפגיעה ואת מיקום הנחת מטעני החבלה (עמ' 231 שור' 19-21 לפרו').

המשיך וסיפר אוחנה כי כעבור יום או יומיים הלך יחד עם נאשם 3 לרכוש צינורות שישמשו את מטען החבלה ואת יתר החומרים הדרושים. כשנשאל מי הדריך אותם מה לרכוש, השיב:

"אני ידעתי מה לקנות. מטען צינור. הייתי אצל דן (נאשם 5 – י.א.), דיברנו, הבנו. ידעתי מה צריך לקנות. ידעתי שצריך לקנות צינור, מופות (צינור מתכת י.א.), יש לי גם רקע טכני מסויים שאני מכיר מה זה צינור ומה לא. כולל באיזה דרך בנוי מטען צינור. אנחנו במשטרה לא יומיים, אני ראינו דברים, יודעים" (עמ' 233, שור' 2-5 לפרו').

לדבריו, הוא ונאשם 3 רכשו שני צינורות ומופות ולאחר מכן פגשו בנאשם 2, וביקשו ממנו לרכוש איזולירנד, אציטון ופריטים נוספים. או אז עשה דרכו יחד עם נאשם 3 לבית נאשם 5, וזה הכין להם מראש גפרורים חשמליים שאמורים להצית את אבק השריפה.

בעת הביקור אוחנה סיפר כי ביקש מנאשם 5 להביא נפץ "חזק יותר", והלה נכנס למחסן ביתו, הוציא "נפצים יותר רציניים", כהגדרתו, ואמר להם לבצע ניסוי לבדוק את תקינותם.

אוחנה פירט את הפעולות בהם סייע להם נאשם 5: סיפק להם כמאה כדורי ציד; קדח להם חור בצינור; הסביר להם כי יש להדביק את ה"פקק התחתון" עם דבק בכדי שלא יתפזר הנפץ ויצא ממקום אחד בלבד; כי יש לשים פיסת קרטון בין אבק השריפה לבין כדוריות המתכת כדי שיעלו הגזים למעלה ולא יפתח הפקק התחתון בגלל הלחץ; וכי יש לסגור את הפקק העליון "חלש" כדי שיהדף ולא יתפוצץ.

עוד סיפר כי, נאשם 5 הסביר להם טכנית כיצד להרכיב "מטען" וכי יצאו מהפגישה עימו ובאמתחתם חצי דלי נפצים, בין 15-20 גפרורים חשמליים וכמות גדולה של כדורי ציד. לכשנשאל אוחנה בבית משפט לאיזה צורך הוכנו כדוריות המתכת, השיב: "שיעשו נזק, ככה, כי זה ג'יפ מוגן ירי. שיעשה קצת נזק" (עמ' 238, שור' 25 לפרו').

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.ג. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

אוחנה תיאר את שלבי הרכבת המטען ואת התפקיד אותו נטל כל אחד מהם :

"ישבנו, אני, יוסי ורמי (נאשמים 3 ו-1 י.א), בדירה והכנו את המטענים, את שני המטענים. ישבנו שם בדירה. אני סגרתי את הפקק, הדבקתי אותו עם דבק. הנחנו אותו על השולחן והנחנו את המטען השני על השולחן והתחלנו לפתוח את כדורי הצייד " (עמ' 243 שורי 24-26 לפרו').

לדברי אוחנה, פרקו את כדורי הצייד, חלק מכדורי העופרת הניחו בקערה ואת אבק השריפה רוקנו לתוך צינור המטען, וזאת כאשר עוד קודם לכן ביצעו קדיחת חור בצינור על מנת "להעביר את חוטי החשמל של הנפץ החוצה, מחוץ למטען" (עמ' 244, ש' 12 לפרו'). בהמשך, הניחו פיסת קרטון אשר תפריד בין אבק השריפה לבין כדוריות העופרת בכדי " שהפיצוץ יעלה למעלה", כדבריו, ולאחר שהשלימו את עבודתם הניח יחד עם נאשם 3 את מטעני החבלה בתוך דלי בחדר בדירה, ביקשו מנאשם 2 לנקות את הדירה ועזבו את המקום (עמ' 245 לפרו').

בצהרי יום שישי, שב יחד עם הנאשמים 4-1 לדירה בניסיון לחבר את מנגנון הפעלת מטען החבלה ולצורך כך אף נתבקש נאשם 2 לרכוש שעונים שיחווירו למטענים, אך ניסיונותיהם לא צלחו.

עוד סיפר אוחנה כי בהמשך אותו יום, ובבוקר יום שבת התקשר אליו נאשם 2 מספר פעמים וביקש לדעת כיצד ניתן לפתור את "הבעיה" במנגנון ההפעלה תוך שהוא מדגיש בפניו כי: "חייבים לעשות את זה כי ביום ראשון ימ"ר צפון מתחילים לעבוד, אם הם מתחילים לעבוד לא נוכל לעשות את זה" (עמ' 253 שורי 13-15 לפרו').

זאת ועוד, אוחנה סיפר כי ביום שבת נסע לחנות "הום סנטר" לחפש "שעון חזק יותר" (9 וולט) ולצורך כך, רכש "שעון טיימר מכני "שעון עוגות" (ראה תצלום 5 בת/15). לאחר רכישת שני שעונים הלחים את מטעני החבלה.

לאחר הצלחתו לחבר את מנגנון ההפעלה, התקשר טלפונית לנאשם 2 וסיפר לו כי המטען פועל. משזה הגיע, חיבר אוחנה את הנפץ והגפרור, הראה לו כי המטען עובד ושלה אותו לרכוש סוללה נוספת. לכששב וכשבדו סוללה 9 וולט, חיבר אוחנה את המטען השני, שב לביתו ונאשם 2 מחק את טביעות האצבע מהמטען (עמ' 256 שורי 9-27 לפרו').

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.י. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

במוצאי יום שבת נפגשו אוחנה ונאשמים 1,3 ו-4 בדירה. אוחנה, לדבריו, הראה להם כי המטען פועל ונדברו לשוב ולהיפגש בשעה שלוש לפנות בוקר. בשלב זה, סיכמו על חלוקה לצוותים כך שנאשמים 1 ו-2 יניחו את המטען אצל מור, אוחנה ונאשמים 3 ו-4 יניחו את המטען אצל בן שלום. כן הוחלט כי נאשמים 1 ו-4 יגיעו עם רכביהם.

אוחנה ונאשם 3 נסעו לחורשת "יחיעם" בכדי לבחון את פעילות מנגנון ההפעלה (עמ' 259 שורי 14-22 לפרו').

בתום אותו ניסוי שהסתיים בהצלחה, כאמור, החביאו אוחנה ונאשם 3 את מטעני החבלה בתוך השיחים בחורשה ושוב לביתם. במענה לשאלת בית המשפט, סיפר אוחנה כי בטרם הנחת המטען ביקרו הוא ונאשם 3 במקום בו התכוונו להניח את המטען ונאשם 3 הראה לו היכן החלון והיכן בן שלום ישן (עמ' 262 שורי 24-27 לפרו').

בשעה שלוש לפנות בוקר שבו לחורשת יחיעם יחד עם נאשמים 1, 2 ו-4, הוציאו את מטעני החבלה מתוך השיחים. על מנת שלא להותיר עקבות השאירו הנאשמים 1-4 את הטלפונים הניידים בביתם, ניקו את המטענים עם אצטון ושינו את מספרי לוחיות הזיהוי של הרכב באמצעות איזולירבנד. אוחנה ונאשם 3 הצמידו וחיברו את השעונים למטענים באמצעות איזולירבנד, מתחו את הקפיץ של כל שעון ל-40 דקות בכדי שיספקו להניח את המטענים ולשוב לבתיהם וחיברו את החוטים.

אוחנה ונאשמים 3 ו-4 נסעו ליעד הנחת המטען על אדן חלון ביתו של בן שלום ולכשהגיעו עשו את הפעולות הבאות:

"הגענו שם לזירה. ירדנו אני ויוסי (נאשם 3 י.א.) מהרכב של יניב (נאשם 4 י.א.). עשינו איזה עיקוף של הבניין כזה בריצה, דרך איזשהו פארק שם. יוסי רץ לפניי, אני רצתי אחריו. הגענו לחלון, הוא סימן לי את החלון פחות או יותר. הנחתי את המטען" (עמ' 263 שורי 10-12 לפרו').

אוחנה הסביר כי מדובר ב"סורג עם איקסים" ולכן הניח את המטען בין הסורגים וכיוון אותו כלפי מעלה. כדבריו "שזה יעוף ככה בתוך התקרה" (עמ' 263, שורי 19-20).

לאחר הנחת המטענים שבו הנאשמים 1-4 לצומת כברי, שם הורידו את האיזולירבנד מהמספרים שעל לוחית הזיהוי של הרכב שבו לבתיהם והמתינו לקריאה טלפונית מתחנת המשטרה (עמ' 266, שורי 8-10 לפרו').

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.ג. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

לאחר שובם, כל אחד לביתו התקשר נאשם 3 לאוחנה ועדכן אותו כי בלשים של ימ"ר צפון שמעו פיצוץ בנהריה ומבצעים סריקות. לאחר קריאה טלפונית אותה קיבל מהתחנה נסע אוחנה לזירת האירוע בקטנוע המשטרתי והתנהג באופן "רגיל" (עמ' 268 לפרו', שור' 17-14).

בפועל, התפוצץ מטען הנפץ שהונח על אדן החלון בבית בן שלום. אולם המטען מתחת לרכב בו נוהגת רעייתו של מור, לא התפוצץ, נתגלה ופורק על ידי חבלני המשטרה. אוחנה אישר כי התכוונו שהמטען מתחת לרכב יתפוצץ ותלה את סיבת הכישלון בחיבור חוטים לקוי.

אוחנה ציין כי בשלב מאוחר יותר, פגש את נאשם 1 במפגש חברתי ב"אכזיב" בו נכחו אנשי משטרת תחנת נהריה, ושאלו אם סיפר על הנחות המטענים לחברו חיים משה, שוטר לשעבר ואשר, כזכור, נעצר על רקע פרשה אחרת והשיב בחיוב.

שבועיים או שלושה טרם מעצר הנאשמים בתיק נשוא כתב האישום, נאשם 1 נפגש עם אוחנה וסיפר לו כי מאן דהוא התקשר אליו ואיים עליו כי הוא יודע על האירוע נשוא כתב האישום, מה שהוגדר במהלך שמיעת הראיות כ"שיחת גירוי" (עמ' 279 שור' 21).

לעניין שיחת "הגירוי", העיד בפנינו ראש צוות מודיעין במח"ש, אבי ביטון, וסיפר כי בתאריכים 21.10.07 ו- 22.10.07 התקשר לנאשם. לדבריו:

"במהלך השיחה הזדהיתי כאדם אנונימי שמחזיק באיזה פרט מידע מאוד מאוד חשוב ופרט המידע הזה מדבר על כך שאני עבריין יודע, אני והחברים שלי יודעים, מה עשה רמי מוסא (נאשם 1 י.א) והחברים שלו כנגד רפי בן שלום ומיכאל מור. השיחה הראשונה היתה שיחה קצרה. השיחה השנייה ביום למחרת היתה ארוכה יותר ובה אמרתי לדמי מוסא שאני זה אותו אחד שדיבר איתו אתמול ואני נמצא בדילמה שמצד אחד אני לא יכול לפגוש אותו כרכז מודיעין. אני כביכול העבריין ורמי מוסא הוא הרכז. אם הוא ידע מי אני ובאיזה מידע רגיש אני מחזיק, הוא פשוט יחסל אותי. מאידך, אם מיכה מור ורפי בן שלום ידעו שאני פונה למשטרה כעבריין הם יחסלו אותי. ביקשתי ממנו שינסה לפתור לי את הדילמה הזאת" (עמ' 515-516 שור' 4-23 לפרו').

עם שובו הביתה התקשר אוחנה לנאשם 3 וביקשו להגיע אליו הביתה, שם סיפר לו על שיחות האיום אותן קיבל נאשם 1. כמו כן נפגשו אוחנה ונאשמים 3 ו- 4 בחניון קניון ודיברו על אותן שיחות איום. באותו שלב הבינו הנאשמים כי מדובר בתרגיל ממח"ש ולכן סיכמו לא לשוחח על הנושא וייעצו לנאשם 1 להגיש תלונה. שבוע ימים מאוחר יותר הנאשמים נעצרו.

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.ג. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

אוחנה דחה את הטענה כי נטל חלק דומיננטי יותר באירוע, ולכשנשאל על ידי בית המשפט אם ניתן להגדירו כ"רוח החיה" באירוע, השיב:

"זה לא נכון שלהגדיר אותי ככה, כי לא היה מישהו שהיה יותר דומיננטי ממישהו אחר בהחלטת שם. אולי אני קצת יותר הייתי בקטע הזה של לנסות להשיג מנגנון הפעלה... כל אחד בא עם הידע שלו. אני למשל לא יכולתי לעשות את זה לבד, אם יוסי לא היה יוצר את הקשרים שלו עם רן ומשיגים מה שמשיגים עם רן. יוסי לא יכול לעשות את זה לבד אם אני לא הייתי יודע..אני לא הצלחתי להכין את השעון הזה. אלדד לא היה יכול לעשות את זה לבד אם הוא לא היה עם יוסי וזה. כל אחד.. לא היו נותנים להגיע למקום אם יניב לא היה מביא את האוטו שלו. כל אחד הביא משהו. (עמ' 328, שורי' 3-10 לפרו')."

יצוין כי אוחנה אישר בתשובה לשאלה בחקירתו הנגדית כי הכוונה בהנחת מטעני החבלה היתה להעביר מסר למור ואנשי ארגונו ולא לפגוע בנפש.

אוחנה עומת עם הטענה כי הוסיף את הכדוריות על דעת עצמו בניגוד לעצתו של נאשם 5 לזרוק אותן, והשיב:

"לא הוספתי על דעת עצמי. כי אחרת את העניין של הקרטון בכלל לא הייתי שם. כל הקטע הזה עם הקרטון, כל הקטע הזה אני לא ידעתי על הקטע הזה עם הקרטון, שהגזים צריכים לעוף בצורה כזאת. אני לא ידעתי" (עמ' 394 שורי' 1-3).

אוחנה נדרש לאמור בהודעתו במשטרה, לפיה נאשם 4 השתתף בהרכבת המטענים בעוד שבעדותו בפנינו סיפר כי לא השתתף בהרכבתם. לדבריו, נאשם זה ידע על הכוונה להרכבת המטענים, קיומם של המטענים וציון:

"[...] אבל הוא ידע שאנחנו הולכים לעשות מטען והוא ידע שיש מטען ודיברנו על זה כבר.. הוא ידע, הוא אישר את הדברים. הוא ידע (עמ' 372, שורי' 17-18).

מומחה החבלה מפקח רון זוהר:

עד זה, מומחה חבלה על פי הכשרתו ומשרת כיום כקצין מעבדת חבלה צפון, ערך את שתי חוות הדעת לעניין מטעני החבלה (ת/ 15+ת/17) שבסיכומן קבע כי המדובר ב מטעני חבלה המסוגלים להמית.

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.ג. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

בחוות הדעת לעניין המטען שהונח מתחת לרכב (ת/ 15), פורטו מוצגים שונים שנאספו לאחר נטרולו של המטען אשר תואר כדלקמן:

"שימש צינור מתכת בקוטר של כ- 2 צול ובאורך של כ- 152 מ"מ אשר נאטם בשני קצותיו בפקקי מתכת עם הברגה פנימית. על גבי הצינור מצוי קדח בקוטר של כ- 3 מ"מ במרחק של כ- 26 מ"מ מאחד מקצוות הצינור. אל חלל הצינור הוכנסה פיסת קרטון, בקוטר של כ- 55 מ"מ אשר הודבקה לדופן הפנימית של הצינור. פיסת הקרטון שימשה כחיץ בין החומר העיקרי לבין רסס המטען".

עוד צויין בחוות הדעת כי החומר העיקרי ששימש במטען הינו אבק שריפה ללא עשן המכיל קרוב לוודאי ניטרוצלולוז ודיפיניל אמין וכי נעשה במטען החבלה שימוש ברסס מסוג כדוריות מתכת שקוטרן כ- 3.5 מ"מ שהוכנסו לתוך חלל צינור המתכת. מהזירה נאסף 708 גר' כדוריות רסס. לעניין כדוריות הרסס, אין טוב ממראה עיניים:

(ת/15, תמונה מס' 9)

בסיכום חוות דעתו ציין כי " בכוחו של מטען חבלה מעין זה לגרום למוות בעת התפוצצותו בכפוף לתקינות כל מדכיביו".

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.ל. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

בשלב זה נפנה לתמונות מטען החבלה כפי שצורפו לחוות דעת המומחה (ת/15) בהתייחס למטען החבלה שהונח מתחת לרכבו של מור:

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.ג. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.ג. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

באשר למטען אשר הונח על אדן החלון, פורטו מבנה מטען החבלה, שרידיו של מטען זה, העובדה כי גם במטען זה נעשה שימוש ברסס מסוג כדוריות מתכת שהוכנסו לתוך חלל צינור המתכת (ת/17). מטען החבלה תואר כדלקמן:

"שימש צינור מתכת בקוטר 2 צול ובאורך של כ- 122 מ"מ אשר בכל אחד מקצוותיו הברגה חיצונית באורך של כ- 23 מ"מ. פתח אחד לפחות של הצינור נאטם ככל הנראה בפקק מתכת בעל הברגה פנימית. במרחק של כ- 25 מ"מ מאחד מקצוות הצינור נקדח קדח בקוטר של כ- 3 מ"מ. אל חלל הצינור הוכנסה פיסת קרטון, בקוטר של כ- 55 מ"מ אשר שימשה ככל הנראה כחיץ בין החומר העיקרי לבין רסס המטען".

בחוות דעת זו צויין כי החומר העיקרי ששימש את המטען הינו אבק שריפה ללא עשן המכיל קרוב לוודאי ניטרוצלולוז וכמויות זעירות של דיפניל אמין.

עוד צויין כי: " במטען חבלה נעשה שימוש ברסס מסוג כדוריות מתכת שהוכנסו לתוך חלל צינור המתכת " וכן העובדה כי בזירה נאסף רסס במשקל כולל של 42 ג' (ראה תמונה 10 לחוות הדעת ת/17 ובה צולמו כדוריות המתכת ששימשו כרסס למטען החבלה).

הנזק שנגרם כתוצאה מפיצוץ מטען החבלה על אדן החלון תועד אף הוא בחוות הדעת (ת/ 17 תמונות 1-3).

בסיכום חוות הדעת צויין כי: "בכוחו של מטען חבלה זה לגרום למוות בעת התפוצצותו".

קצין החבלה, המפקח זוהר, העיד בפנינו והוגשו באמצעותו בין היתר המוצגים הבאים מזירת הרכב לאחר נטרול המטען: הצינור (ת/38), שרידים של הפקקים אחרי הנטרול (ת/38א), קופסה שעל גביה רשום בכתב יד "מוקד טיפול בחוף הים" (ת/38ב), קופסא של מערכת ההפעלה (ת/ 38ג), פיסת הקרטון שניתן לראות עליה את סימני הבערה ואת מיקום הכדוריות (ת/ 38ד) וכן דו"ח תפיסה וסימון (ת/36) ודיסק עם תמונות מזירת האירוע (ת/37).

מומחה החבלה ציין בעדותו כי מטען החבלה הורכב מצינור שהכיל חומר נפץ ומערכת הפעלה חשמלית וכי נעשה שימוש באבק שריפה ללא עשן, אותו הגדיר כ"חומר הודף" היוצר בעת בערתו לחץ והדף גדולים ותיאר את פעולתו כדלקמן:

"מערכת הפעלה במטען חבלה התבססה על שעון תנורים, שעון מטבח כפי שתוצו לקרוא לו, המיכל טיימר מכני (מצביע על הטיימר)

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.ג. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

וטיימר אלקטרו מכני בפנים אמורה לשבת סוללה אבל לא היתה סוללה בתוך הקופסא, השימוש במערכת ההפעלה היה שימוש רק בטיימר המכני, כמערכת חשמלית ואסביר- סיבוב השעון בעצם חומש את המערכת, המגעים שחוברו באמצעות הדבקה, והלחמת החוטים החשמליים אליהם כשהמנגנון מסתובב הברגים נפגשים אחד עם השני ונסגר המעגל החשמלי, ודרך הסוללה שהיתה מחוברת ככל שהנראה בטור אל המוליכים של אמצעי ייזום היתה אמורה לגרום לפעולת המטען וגרמה לפעולת המטען" (עמ' 524, שורי 9-16).

מומחה החבלה ציין כי " מחיצת" קרטון הוכנסה אל תוך הצינור, שהפרידה בין התא של המצת שאליו הוחדר אבק השריפה לבין התא אליו הוכנסו כדוריות המתכת ונועדה לשגר את הכדוריות בעת פיצוץ מטען החבלה ל"כיוון מסויים" (עמ' 525 שורי 16-18 לפרו').

את מסקנתו בדבר מסוגלותו הקטלנית של מטען הנפץ ביסס על שני נימוקים: ראשית, בעת בעירת המטען נוצר בתוכו לחץ גבוה אשר "קורע" את הצינור וגורם להעפת חלקיו המתכתיים. שנית, הדיפת כדוריות המתכת (עמ' 526 שורי 20-23 לפרו').

מן האמור לעיל עולה כי, קטלניות המטען אינה נובעת מהדיפת כדוריות המתכת בלבד, אלא גם מקרעי צינור המתכת לאחר הפיצוץ.

העד הסביר כי הוספת כדוריות נועדה **להגביר** את יכולת הפגיעה של המטען ואת הנזק שעתיד להיגרם וסיכס: "גם ללא הכדוריות זה יכול להמית" (עמ' 527, שורי 7).

לכן, כנשאל מה היה מתרחש אלמלא הכיל המטען כדוריות, השיב:

"אם לא היו כדוריות במטען, היתה מתרחשת בערה בתוך חלל הצינור, היה יוצר לחץ כזה שהפקקים היו מתפרקים או המעטפת תקרוס ובעצם תקרע" (עמ' 526 שורי 25-26 לפרו').

במענה לשאלתנו ממה יכול היה להיגרם ההרג, השיב: " פיסת מתכת שתפגע בגוף אדם יכולה לגרום לפציעת מוות" (עמ' 532, שורי 19).

להערכת החבלן זוהר, אי-הפעלת המטען מתחת לרכב נגרמה כתוצאה מ" כשל במערכת החשמלית, זאת דק הערכה, חוסר מגע בין קוטבי המגעים וזאת להערכת" (עמ' 530, שורי 18).

לאחר פינוי המטען מהזירה הראשונה, טיפל החבלן זוהר ב"זירת פיצוץ המטען על אדן החלון" ובמהלך עדותו, הוגש דו"ח תפיסה וסימון שנערך לגביה (ת/ 39). כן הוגשו קופסא של זירת הדירה (ת/40), שרידים של מעטפת סוללת אנרגייזר, פיסות הפלסטיק אשר נלקחו מהם טביעות אצבע

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.ג. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

(ת/40א), שרידי צינור לאחר פיצוץ (ת/ 40ב), שקית עם כדוריות (ת/ 40ג), שקית עם שעון אלקטרו מכני (ת/40ד), חלקי איזולירבנד (ת/40ה), מצת ותילים חשמליים (ת/40ו).

העד סיפר כי כתוצאה מהפיצוץ עוות ונקרע הסורג של החלון והפנה לנוק הנצפה בתמונות 2 ו-3 אשר צורפו לחוות הדעת (ת/17) עוד ציין המומחה כי:

"פרופיל הסורג הוא 30 על 30 מ"מ מתכת, כפי שאתם רואים יש לנו עיוות של הפרופיל הזה וקריעה של הסורג ועיוות שלו כלפי מעלה, מלמד כי מטען החבלה היה סמוך לפרופיל, הפעיל לחץ כזה שהיה מסוגל להכניע את המתכת" (עמ' 529 שורי 13-15 לפרו').

כן ציין כי בהגיעו לדירה שעל אדן חלונה הונח המטען, נוקתה הדירה חלקית אך ניתן היה להבחין בתוך החדר בפגיעה אשר נוצרה כתוצאה מהמתכת ומכדורי המתכת, וזאת במרחק של 3.64 מ' ממול לחלון. והפנה לתצלום הפגיעה בדופן הקיר בעומק 1.5 ס"מ וגודל של 22X11 ס"מ (עמ' 529, שורי 16-25).

העד סיפר כי אופן הפגיעה מלמד כי המטען "הינו כיווני", קרי, שהכדוריות בתוך מטען החבלה כוונת כלפי פנים החדר. יחד עם זאת ציין כי:

"[...] לא מן הנמנע, ברגע שהתפוצץ, שהופעל מטען החבלה ונקרעה המעטפת, חלק מהכדוריות הנמצאים בתוך, גם יעופו לזוויות אחרות, לאו דווקא לכיוון הקיר, רוב הכדוריות אכן על פי האפקט נראו בכיוון מאוד מסויים בתוך החדר". (עמ' 541, שורי 27-28 עמ' 542 שורי 1-2).

לשאלת ביהמ"ש מה ניתן ללמוד על עוצמת הפיצוץ, השיב:

"כפי שאני רשמתי בחוות דעתי, עוצמה כזו של קריעה ואפקטים שהיו בזירה, מטען חבלה מסוגל להרוג" (עמ' 532, שורי 15-16).

מפקח זוהר שב והדגיש את מסוגלותם של מטעני הנפץ להמית וסיכם זאת באומרו: " בלב שלם אני אומר שמטען זה יכול לגרום למוות", כדבריו (עמ' 545 שורי 4 לפרו'). כן אישר כי גם המטען לבדו ללא כדוריות המתכת מסוגל להמית, וכך השיב: " אני חוזר שוב, כן, גם בביקוע המתכת ללא כדוריות מטען זה יכול להרוג" (עמ' 546, שורי 13). וכי ניתן ללמוד על עוצמת מטען החבלה מהנזק שנגרם לסורג וציין כי הנזק אשר נגרם לקיר כתוצאה מהפגיעה הינו משמעותי (עמ' 553, שורי 14-16).

אמרות הנאשמים במחלקה לחקירות שוטרים:

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.ג. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

כפי שצוין בפתח הכרעת הדין, בנובמבר 2007, כשנה לאחר קרות האירוע, התקבל מידע המחשיד את הנאשמים 1-4 ואוחנה באחריות להנחת מטעני הנפץ. נאשמים 1 ו-5 הודו במהלך חקירתם במעורבותם באירוע, וזאת בניגוד לנאשמים 2, 3 ו-4 שהכחישו כל מעורבות. להלן נביא ביתר פירוט את הודעותיהם במחלקה לחקירות שוטרים:

נאשם 1, רמי מוסא, נחקר מספר פעמים ובהודעותיו מתארכים: 7.11.07, 8.11.07, 9.11.07, 11.11.07 ו-16.11.07 (ת/1, ת/2, ת/3, ת/26, ת/27) הכחיש כל קשר לביצוע העבירות המיוחסות לו ואף הכחיש כי סיפר לחיים משה אודות הנחת המטענים ("לא התוודתי כי לא עשיתי את זה" (ת/1, שור' 186); "קודם כל אני לא מעורב בזה ולא הנחתי שום מטען. ובקשר לנסיבות האירוע עצמו זה אתה עכשיו אומר לי את זה" (ת/4, שור' 11-12)).

אולם, בהודעתו במחלקה לחקירות שוטרים מיום 19.11.07 (ת/5), הודה הנאשם 1 במעורבותו באירוע נשוא כתב האישום תוך שהוא מתאר את השתלשלות העניינים עד ההחלטה להניח את המטענים.

בהודעתו זו, מסר כי על רקע אוזלת ידה של המשטרה ותחושת חוסר האונים שלו ושל חבריו, החליטו לעשות מעשה, ובאם להביא דברים בשם אמרם:

"[...] במהלך הזמן היו שיחות ודיבורים שצריך לעשות משהו מאחר והרגשנו חסרי אונים ושאינן מי שיגן עלינו. ולמרות כל ניסיונות המשטרה לטפל בחבורה של מיכאל מור ולא הצליחו אני לא זוכר בדיוק איך הוחלט אבל היה מפגש שלי של אוחנה, יניב אשור, אלדד ויוסי לוי באכסנית ראש הנקרה שלשם העבירו את אלדד אחרי שהיה מאוים והייתה שמירה עליו. לשאלתך במפגש הזה נסגרה הקבוצה שתפעל. אני חושב שאחרי כמה ימים, אני לא זוכר בדיוק, נפגשנו בדירה של אלדד שסמוכה לדירה שלי. כל החמישה. ואני לא זוכר בדיוק מי הביא, אני חושב שאוחנה, צינורות, כדורי ציד, שעון, פרקנו את כדורי הציד. כל החמישה השתתפנו בכך כלומר אלדד, אני, יניב אשור יוסי לוי ומנחם אוחנה. אני זוכר לשאלתך שהפרדנו בין הכדוריות לבין אבק השריפה [...] (שם, שור' 19-27).

הנאשם 1 סיפר כי הוא עצמו לא הרכיב את המטען. לאחר יומיים או שלושה מאותו מפגש בדירה, הוכן המטען ונלקח לצומת כברי.

ביום הנחת המטענים נפגשו אוחנה והנאשמים 1-4 בצומת כברי, שם שינו את ספרות לוחית רישוי הרכב באמצעות איזולירבנד והתפצלו לשני צוותים. צוות אחד נסע ברכבו של נאשם 4 יחד עם

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.י. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

אוחנה ונאשם 3 והניחו את המטען על אדן החלון בביתו של בן שלום. והצוות השני כלל את נאשם 1 ו- 2, כאשר נאשם 2 הניח את המטען מתחת לרכבו של מור. לאחר תום הפעולה שבו לביתם (ת/ 5, שורי' 28-33).

נאשם 1 הסביר כי מטרת הנחת המטענים היתה " להפחיד ולהרתיע את העבריינים" ולכן לא הסכים להניח את המטען בבית אלא מתחת לרכב בלבד על מנת שלא יפגעו אנשים. לדבריו, לא ידע את המיקום המדויק בו הצוות השני אמור היה להניח את מטען החבלה אך יום למחרת התברר כי הונח בחלון.

או אז אמר כי "....אין ספק שזה מסוכן ויכול להיות קטלני שמניחים את זה בחלון" (שם, שורי' 67-68).

נאשם זה המעיט ממסוכנות הנחת המטען מתחת לרכב בנימוק כי המטען אמור היה להתפוצץ בשעות לפנות בוקר בזמן שאין נוסעים ברכב וטען שלא הייתה כוונה להרוג או לפגוע (ת/ 5, שורי' 64-69).

בסוף הודעתו הנ"ל הדגיש הנאשם 1 את חוסר האונים אותו חש למול האיום של גורמים עבריינים ואת הצורך להגן על ילדיו, ובמיוחד לאחר השלכת הרימון על בית נאשם 2, והביע חרטה על מעשיו:

"...כשאני מסתכל על הדברים לאחור אני מתחרט עליהם ואם הייתי יכול להחזיר את הזמן אחורה אולי הייתי שוקל בכובד ראש שלא צריך לעשות את המעשה" (ת/ 5, שורי' 56-58).

בניגוד לנאשם 1, **נאשם 2**, אלדד חדד, הכחיש כל מעורבות באירוע לאורך כל חקירותיו במשטרה אך התרברב בעצם חקירתו בקשר אליו:

"אני גאה להיחקר בתיק כזה וטוב שהעבריינים חושבים ככה
"מלאכתם של צדיקים תעשה בידי אחרים" אני אין לי יד וחצי יד בזה
ואם העבריינים חושבים ככה זה דווקא לטובתי" (ת/ 22, שורי' 9-10).

בחקירתו זו אף נשאל האם הייתה "אוזלת יד" של המשטרה בנוגע להשלכת הרימונים לעבר השוטרים והאזרחים, והשיב:

"לא. השוטרים עבדו, אבל יש עבודות שאני לא יודע עליהם אבל בעובדה מיכה ואחד בשם הרוש נכנסו לכלא" (ת/ 22, שורי' 99-100).

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.ג. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

בחקירות נוספות בתאריכים 9.11.07 ו- 11.11.07 שב והכחיש כל קשר לאירוע (ת/24 ו- ת/25).

נאשם 3 נחקר במחלקה לחקירות שוטרים ביום 11.11.07 (ת/6), הכחיש את המיוחס לו ומסר כדלקמן:

"[...] אין לי שום קשר למה שאתה מייחס לי אין לי שום מושג מאיפה אתה ממציא את הטענות שאתה מעלה כלפיי. אני לא עשיתי שום דבר בשביל שתהיה לי כוונה לפגוע או לאיים. אני שוטר שומר חוק. מכבד את החוק ואוכף אותו ובטח שאני לא אהיה מעורב בעבירה כמו שאתה מייחס לי" (שם, בשורי 117 – 120).

משנשאל על ידי החוקר מה הייתה תחושתו לגבי אופן הטיפול המשטרתי והיכולת להתמודד עם ארגון הפשע של מור, השיב: " סמכתי על המשטרה בעיניי עצמות" (ת/6 שורי 58).

ובהמשך כאשר הוטח בפניו כי בתקופה שבה היה מאוים העברין מור "עשה מה שהוא רוצה" בנהריה השיב:

"אני לא מסכים איתך. מיכה מור הוא עברין, ראש, מוגדר ראש משפחת פשע. מכוסה על ידי מיטב הבלשים והמוחות בימ"ר צפון בסיוע של תחנת נהריה וכוחות אחרים ועובדה שהחוק ניצח " (ת/6, שורי 61-63).

בחקירות נוספות בתאריכים 18.11.07 (ת/9) ו- 19.11.07 (ת/10) המשיך להתכחש למעורבותו באירוע נשוא כתב האישום. באחת החקירות אף אמר את הדברים הבאים:

"אני חף מפשע מעצרי מעצר שווא. אני מוטרד ע"י מח"ש כבר בפעם השנייה פוגעים בחירותי ואין לי שום קשר להאשמות שאתה מייחס לי. אני איש חוק מכבד את החוק ואוכף את החוק בצורה הכי אמינה שיש" (ת/9, שורי 11-14).

בהתייחס לנאשם זה, צויין במזכר מיום 19.11.07 כדלקמן:

"החשוד נתן לי להבין שהוא יהיה מוכן להודות ולספר האמת אבל רוצה הבטחה שישתחרר למעצר בית ושלא יקבל עונש יותר ממה שהובטח לאוחנה. אמרתי לו שאני לא יכול להבטיח דבר ושהוא צריך לספר את האמת" (ת/12).

הנאשם 4, יניב אשור, הכחיש בחקירתו מיום 18.11.07 כל קשר לאירוע נשוא כתב האישום ואמר: "לא עשיתי כלום. לא יודע שום דבר על זה ואין לי מושג מה אני עושה פה" (ת/7, שורי 116).

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.ג. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

כאשר עומת עם גרסת אוחנה, המפלילה אותו ואת שאר הנאשמים והוטח בפניו כי מצופה ממנו, כקצין משטרה, לקחת אחריות, השיב "אין לי מה להגיד" (שם, שורי 130).

משנשאל כיצד הוא חש עם האיומים מצד ארגון הפשיעה של מור השיב:

"התרגלנו. חייתי את זה באותה תקופה ולא נלחצתי מהדברים האלה במיוחד שלא היה משהו ספציפי שהצביע על לפגוע בי אישית." (שם, שורי 80-81).

נאשם 5, רן קרוטר, בהודעתו מיום 15.11.07 (ת/11) הכחיש כל קשר לאירוע (" אין לי שום קשר לא היה ברשותי כלום ולא נתתי לאף אחד כלום ואף אחד גם לא ביקש ממני " (שם, שורי 159-160)).

אולם בהודעתו מיום 18.11.07 (ת/19), הודה נאשם זה במעורבותו בפרשה והפליל את אוחנה ונאשם 3. לדבריו, שניים אלה אמרו לו כי הם חפצים " להפחיד מישהו" ומשכך, נתן לזה האחרון מספר "זיקוקים" שפוצצו בקרבת ביתו של נאשם 3, שהתבטא כי אין זה מפחיד דיו.

עוד סיפר נאשם 5 כי כעבור מספר ימים שבו השניים לביתו ונענה לבקשתם ונתן להם "קרטון כדורי ציד" ו"מצתים" אותם הניחו בתוך דלי.

עוד הביא מחילופי הדברים בינו לבין השניים. לדבריו:

"[...] שאלתי אותם מה אתם הולכים למלחמה, אמרו לי תעזוב שטויות מה שאתה לא צריך לדעת לא מעניין אותך אמרתי ליוסי אנחנו חברים, מנחם אמר לי סתם שטויות, הוא שאל אם אני מבין בזה אמרתי לו שאין לי מושג רק שיזהר שלא ירד לו איזה אצבע הוא אמר לי תעזוב אני יודע מה לעשות" (ת/19, שורי 74-71).

לעניין קדיחת החור בצינור נאשם 5 הודה כי לאחר שהמקדח נשבר סייע לאוחנה לקדוח את החור בצינור הראשון, אשר להבנתו, יועד לביצוע ניסוי. (ת/ 19, שורי 205-206). ולכשנשאל היכן נקדח החור באותו צינור ולשם מה, השיב:

"באמצע הצינור, והחור כדי לשים מצת, מנחם אמר לי שהם ינסו לעשות ניסוי פיצוץ והם לא דיברו אחרי זה, לא סיפרו לי כלום ולא שאלתי (ת/19, שורי 175-176).

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.י. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

כמו כן, העידו בפנינו חוקרי מח"ש שנטלו חלק בחקירת הנאשמים ואשר סיפרו על אופן ודרך התנהלותה של החקירה בתיק זה.

ו. ראיות ההגנה:

הנאשמים 1-4 הציגו, כאמור, קו הגנה משותף, ולפיו, האירועים נשוא כתב האישום התרחשו, כאמור, על רקע נסיבות חריגות בחומרתן, אשר מקימות להם טענות הגנה עצמית והגנה מן הצדק.

מתוך כך, היו עדויותיהם של הנאשמים 1-4 בפנינו בעלות דמיון רב אחת לשנייה, ועיקרן האירועים שקדמו להנחת המטענים על ידם, מהם ביקשו הנאשמים ללמד על דרגת האיום בפניו ניצבו, חלקו של "עד המדינה" אוחנה בתכנון והוצאה לפועל של הנחת המטענים בביתם של מור ובן שלום וטענו כי כוונתם בהנחת מטעני החבלה היתה "להפחיד" ו"לעשות רעש" בלבד, מבלי לפגוע בגוף או בנפש.

הנאשם 5, גרס כי כלל לא ידע לאיזו מטרה מיועדים מטעני החבלה וכי תרומתו להכנתם הייתה זניחה.

אקדים ואומר כי בניגוד להכחשתם הגורפת של הנאשמים 2-4 בחקירתם במשטרה, אזי, בבית המשפט למעשה לא חלקו על עובדת מעורבותם בהנחת מטעני החבלה אלא, כאמור, טענו בדבר אי מסוגלותם של מטענים אלה להמית ואי ידיעה בדבר היותם של מטעני החבלה מכילים כדוריות מתכת.

להלן נקודות משותפות לעדות הנאשמים 1-4:

נאשמים אלה הדגישו את תחושת "ההפקרה", כלשונם, אותה חשו לנוכח איומי גורמים עבריינים והשלכת רימונים על שוטרים בעיר נהריה. (עמ' 610, שור' 1-6 לעדות הנאשם 1 בעניין).

לשיטתם, המטרה שעמדה בבסיס הנחת המטענים היתה לגרור "תגובה עבריינית" מצידו של העבריין מור שתביא לתפיסתו ומעצרו על ידי המשטרה, וזאת מבלי לפגוע בנפש או ברכוש ומבלי לחשוף את זהות מבצעה.

לגרסתם, המטענים נועדו לגרום לאפקט של "רעש" בלבד.

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.י. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

לדברי הנאשמים, היה זה אוחנה שהעלה הצעה להשליך רימון רסס לעבר גורמים עברייניים אך הצעתו נדחתה מפאת מסוכנותה.

הנאשמים הכחישו כל ידיעה כי המטענים מכילים כדוריות ברזל והפנו אצבע מאשימה כלפי עד המדינה אוחנה, אשר לשיטתם, ככל הנראה, היה זה אשר החדיר את הכדוריות למטענים, ללא ידיעתם.

יחד עם זאת, אישרו הנאשמים כי אוחנה דיבר אמת ככל הנוגע לזהות המעורבים בהנחת המטענים, ועצם הנחתם.

כמו כן, מבחינת השתלשלות האירועים, דומה עדות הנאשמים 1-4 לעדות עד המדינה אוחנה – ולפיה, במוצאי יום שבת לפנות בוקר, נפגשו בחורשת יחיעם, הסתירו את מספרי לוחיות הזיהוי של רכביהם והתפצלו לשתי חוליות, כאשר הנאשמים 1,2 ואוחנה הניחו את המטען מתחת לרכבו של מור, בעוד הנאשמים 1-4 – 3 הניחו את המטען מתחת לחלונו של בן שלום (עמ' 618 לפרו' - עדות הנאשם 1, עמ' 721 - עדות הנאשם 2).

נוסף על האמור לעיל, אסקור אימרות ייחודיות לעדותם של כל אחד מהנאשמים בפנינו:

נאשם 1 סיפר בעדותו כי בפגישה שנערכה בראש הנקרה הועלו הצעות שונות להתמודדות עם האיומים. אוחנה הציע להשליך רימון רסס, אך הצעתו נדחתה מפאת מסוכנותה והעדר כוונה מצד הנאשמים לפגוע בנפש או ברכוש. וכן נפסלה ההצעה להשלכת רימון הלם המצוי בשימוש המשטרה מחשש שהדבר עלול להביא לזיהוי משליכיו כאנשי משטרה. משהופנה להודעתו במשטרה מיום 19.11 (ת/5) ונשאל מדוע לא ציין בחקירתו כי תכלית המטענים הייתה לעשות רעש בלבד כגירסת הנאשמים 1-4 בבית המשפט, על כך השיב:

"אל תשכח שבאותו יום לא תכננתי להודות, הייתי מאוד נסער, אף פעם בחיים שלי לא הייתי עצור ולא הייתי בחקירה מסוג כזה, השתדלתי להיצמד לרוב הפרטים, לרוב הפעולות שעשינו " (עמ' 624 שורי 21-23 לפר').

כן נשאל:

"ש: דווקא מה שאמרת לנו שהאשימו אותך או החשידו אותך בניסיון לרצח, אז למה לא אמרת שזה עושה רק רעש, מי התכוון לרצוח ועל מה אתם מדברים, מי התכוון לפגוע.

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.ג. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

ת: קח בחשבון.. אולי הסתרתני את הפרט הזה כי הייתי מאוד נסער ולא תכננתי להודות באותו היום, זה יצא ורציתי לסיים עם החקירה הזו" (עמ' 625, שור' 16-13).

לדבריו, ובניגוד להודעתו במשטרה, במפגש ביום שישי עובר להנחת מטעני החבלה בעת פירוק תרמילי כדורי הציד, נכחו עימו הנאשם 3 ואוחנה בלבד. וכי, בעת פירוק התרמילים הניחו את אבק השריפה בתוך קערית ואת הכדוריות השליכו לתוך דלי ריק.

הנאשם 1 אישר כי נכח בשלב פירוק התרמילים וידע כי אבק השריפה יוחדר למטעני החבלה אך הכחיש כי הכניס כדוריות מתכת למטענים או ראה את אוחנה מכניסם והטיל את אחריות החדרתן למטענים על אוחנה. לדבריו: "אני ידעתי שהולכים לזרוק אותם, אפילו חלק מהם אני זרקתי לדלי שהיה לידינו" וציין כי דברים אלה לא צוינו בהודעותיו במשטרה "כתוצאה מהמצב בו היה נתון בחקירה" (עמ' 635-634 לפרו').

משנדרש לדבריו בחקירתו במשטרה, לפיהם "אף אחד לא היה דומיננטי. כולנו היו שווים", זאת בניגוד לעדותו בפנינו כי אוחנה היה הרוח החיה מאחורי ההתארגנות, השיב: "אם זה נאמר אז זה נאמר" (עמ' 639, שור' 24-18).

הנאשם 1 נשאל מדוע לא פנו הוא וחבריו למפקדיו בבקשה לאשר "פעולת גירוי", ותחת זאת נטלו את החוק לידיהם, השיב כי אוחנה הציע זאת מספר פעמים ל"קצין איסוף" אך הצעתו נשללה. יחד עם זאת אישור כי הוא עצמו לא ניסה ליצור קשר עם מפקדיו ולהציע דרכי פעולה אחרות.

בסיום עדותו בפנינו הביע חרטה על מעשיו וציין:

"[...] גם בעדות שלי אני אמרתי – אמרתי שאני מתחרט על מה שנעשה, בראיה לאחור לא הייתי עושה את זה, אבל אתה מגיע למצב שאתה מרגיש מופקר וזה במשך שנים" (עמ' 661 שור' 25-23 לפרו').

נאשם 2, סיפר בעדותו כי מאז שנת 2000 החלו אירועי השלכת רימונים על שוטרים בנהריה. בין האירועים אותם תיאר בפירוט היה אירוע השלכת הרימון לעבר ביתו ביום ה- 10.10.06, אירוע שהותיר אותו בתחושת איום קשה וחשש לגורל משפחתו ובעקבות כך, אף הוגדר כמאויים בדרגה גבוהה וביתו היה תחת אבטחה.

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.י. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

לדברי הנאשם העלה את טרונייתו באשר למצב שנוצר בפני סגל הקצונה של תחנת משטרת נהריה, אך ללא הועיל ואף התריע על חומרת המצב בפגישה עם השר לשעבר דיכטר מי שהיה באותם ימים השר לביטחון פנים.

לדבריו, לאחר אירוע השלכת הרימון לעבר ביתו, שררה בקרב שוטרי תחנת נהריה תחושת מיאוס, הפקרה, לחץ וחרדה מהציפייה לפגיעת גורמים עבריינים בהם (עמ' 679 שור' 28-17, עמ' 680 שור' 1-4 לפרו').

בדומה ליתר הנאשמים, גם נאשם 2 בעדותו בבית המשפט טען כי מטרת הנחת מטעני החבלה היתה לבצע "תרגיל" שיגרום "רעש" ויביא לתגבור כוחות משטרה בנהריה.

משהקשנו בשאלה מדוע הונח מטען החבלה מתחת לרכב, אם מטרתם היתה "לעשות רעש" בלבד השיב:

"לא, אני רציתי שיראה את זה. אני לא רציתי שיעשה רעש. אמרתי - אני אשים את זה ואני אנתק את זה שיראה את זה, שיבואו כוחות, שתבוא משטרה, הוא יראה את זה, זה נראה מרתיע, זה נראה יותר אפקטיבי. הרי עצם העובדה ששם.. (עמ' 730 שור' 22-20 לפרו').

לעניין הפגישה ביום שישי עובר להנחת המטענים, טען כי הגיע לדירתו ושם ראה שני צינורות בתוך דלי שכוסו במגבת, שעונים מעוררים קטנים וחוטים וציין כי אוחנה לא הרחיק בפרטים לגבי מהות המטענים מלבד היותם "משהו שעושה רעש כמו זיקוק" ובתוכם מעט אבק שריפה.

עוד סיפר בעדותו כי במפגש הנ"ל, נתבקש לרכוש שעונים יותר גדולים שאמורים להפעיל את מטעני הצינור, וכך עשה. יום למחרת קיבל שיחת טלפון מאוחנה שאמר לו "הצלחתי לסדר את העניין" וסיכם עימו להיפגש במוצאי יום שבת. בהגיעו לדירתו במוצאי שבת נכחו אוחנה והנאשמים 1, 3 ו-4. לדבריו, ארכה פגישה זו 10 דקות בלבד, ובה הראה להם אוחנה את השעונים והצינורות וציוות אותם לצוותים להנחת המטענים.

זאת ועוד, סיפר כי בהגיעם ליער "יחיעם" היה זה אוחנה אשר הוציא מטען מחובר ומוכן להפעלה מתוך שיח, מסר אותו לידיו ובעת שהכניסו לתא המטען ברכב, ניתק את החוט בין השעון לצינור, שהותקנו במטען החבלה.

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.י. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

במילותיו של נאשם 2 :

"לא יודע, מלחץ, אני לא יודע מה קרה לי באותו רגע, אינסטינקט, לחץ, נתתי משיכה לחוט שבין השעון לצינור (עמ' 694, שורי 26-27 לפרו')."

לכשנשאל מדוע לא סיפר בחקירתו במשטרה את דבר ניתוק "החוט", השיב :

"זה משהו שהוא לא בתוכנית. אתה מבין? אולי זה היה לא נראה, לא נראה טוב בעיניי אחרים, אולי זה היה קטע של להשתפן, לא יודע איך תקרא לזה" (עמ' 698 שורי 11-12 לפרו')."

את הכחשתו הגורפת לחשדות שיוחסו לו בחקירתו במחלקה לחקירות שוטרים הסביר בכך כי ביקש להימנע מלגרום נזק לחבריו ופחד מהשלכות אמירת האמת.

בסיום עדותו בפניו הכחיש נאשם 2 את שנאמר על ידי אוחנה באשר למעורבותו ובכלל זה, רכישת שעונים, אציטון ואיזולירבנד, ניקוי הדירה וידיעתו כי המטען הכיל כדוריות מתכת. כן, הכחיש כי היה שותף לניסוי שבוצע בדירתו וכי ביום שבת קרא לו אוחנה לבוא ולראות כיצד המטען פועל.

נאשם 3, בעדותו סיפר על הכנת מטעני נפץ במפגש באותו יום שישי בו נכחו הוא, אוחנה והנאשם 1 ועסקו בפרוק כדורי הציד, שפיכת אבק השריפה לצינור, ולדבריו, השלכת כדוריות המתכת מתוך כדורי הציד לאשפה.

לגירסת נאשם זה, בבוקר שלמחרת, משהוזעק למקום הפיצוץ בביתו של בן שלום, "הופתע" לגלות סימנים של חורים על הקירות, אשר נגרמו מכדוריות המתכת שהכיל המטען, ומשכך, זעם על אוחנה, בו ראה כאחראי לסטייה מהתכנית המקורית.

משנשאל מדוע לא מסר גרסתו זו במועד חקירתו, השיב כי חשש "לסכן" את המעורבים באירוע.

כאשר הוצג בפני הנאשם 3 (ת/38), המטען שהונח מתחת לרכבו של מיכאל מור, זיהה אותו הנאשם 3, אולם טען כי ההתקן הורכב על ידי אוחנה, ואילו הוא בנה "דמוי זיקוק" (עמ' 809 – 810 לפרו').

לדבריו בטרם הוצאת התכנית לפועל ניסה לקבל ממפקדיו אישור ל"פעולת גירוי" מעין זו פעמים רבות.

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.ג. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

כמו כן, אישר נאשם זה כי ידע שדירת המגורים, אשר על אדן חלונה הונח מטען הנפץ, מאוכלסת וגרים בה דיירים נוספים מלבד בן שלום והסכים כי הנחת המטענים הייתה בגדר "חוסר אחריות" מצידו:

"אני, אם אתה שואל אותי היום, אחרי השנה הזאת שאני עברתי, אני והמשפחה והחברים, ומה שאני עתיד עוד לעבור. זה חסר אחריות? זה חסר אחריות, כן. אבל בנסיבות העניין, בנסיבות המקרה לא הייתה לי שום אפשרות אחרת: לא היה לי שום דבר אחר לעשות אני חשבתי שזה הדבר הנכון לעשות על מנת לעורר את המערכת אם הייתי יודע שאלה התוצאות לא הייתי עושה" (עמ' 814 לפרו', שורי' 27 – 31).

ולבסוף הודה כי בחקירתו במחלקה לחקירות שוטרים "לא אמר אמת" (עמ' 823 שורי' 15 – 18 לפרו').

נאשם 4, שירת כקצין מודיעין בילוש בתחנת נהריה מאז סוף שנת 2002 ועד עובר לאירוע נשוא כתב האישום. טרם מינויו לקצין שירת בתפקידים שונים במשמר הגבול עד שהצטרף לשורות המשטרה ומילא תפקיד קצין מודיעין בתחנת צפת.

לדברי נאשם זה, ביום שישי עובר להנחת המטענים, הגיע לבית נאשם 2, שם פגש את אוחנה ונאשמים 2 ו-3. לדבריו, הופתע לגלות כי "התקדמו" בהכנת "ההתקן" כלשונו, אך נתקלו "בבעיה" בשעונים (עמ' 875, שורי' 19-11 לפרו').

בדומה ליתר הנאשמים טען כי המטען יועד להרעיש. כשנשאל מדוע לא השתמשו בחזיז, השיב:

"חזיז בשכונת רגום זה אירוע יום יומי, זה לא משהו בעל אפקט, אותו, הם רגילים שם לאירועים של ניסיונות לרצח ושל ירי ושל זריקות רימוני רסס. חזיז במהות שלו כחזיז, חוץ מהמיידיות של לזרוק אותו ושלא יתפסו אותו, שלא יראו שזה משטרה, אלא חזיז בעוצמה שלו, זה היה, ברגום זה משהו שהוא כל יום" (עמ' 871 שורי' 31-28 לפרו').

נאשם 4 תיאר את תחושתו טרם הנחת המטענים וזאת כדלקמן:

"בשעה שלוש לפנות בוקר בערך, כמה זמן לפני זה, כשהגעתי הביתה ידעתי שאנחנו הולכים לקראת משהו שהוא לא נקי כפיים, הוא לא משהו בסדר, לא משהו שכל בן אדם, כל אזרח מן השורה באופן פשוט כל שוטר היה עושה. לא. הייתי במתח.... לא יכולתי להירדם באותו לילה." (עמ' 877, שורי' 20-16 לפרו').

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.ג. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

לגרסת נאשם זה לא נכח במפגש בו פורקו כדורי הצייד ולכן לא ידע על החדרת כדוריות המתכת במטען החבלה. כמו כן טען כי לא ראה את המטען עצמו בחורשת "יחיעם" מאחר והיה עטוף בבד. לדבריו, כאשר שוחח על מטען החבלה עם אוחנה, הלה אמר לו כי האפקט שיוצר המטען, דומה למספר חזיזים:

"לפני שיוסי נכנס לאוטו, אמרתי למנחם - יאללה, אם כבר שיהיה פיצוץ, שיהיה פיצוץ כמו שצריך, שיהיה את הרעש שאנחנו רוצים שיעבדו עליו. ואז הוא אומר לי - אל תדאג. אל תדאג. זה כמו כמה חזיזים ביחד, כשהוא מראה לי. איך שהוא מעמיד את זה, את הבד העוטף, את המתקן, הוא מעמיד את זה. הוא אומר - מההדף הפקק משוחרר למעלה, מהפיצוץ, יהיה רעש חבל על הזמן" (עמ' 878 לפרו', שורי 7-3).

לדברי נאשם 4, לאחר שביקר בזירת פיצוץ מטען החבלה על אדן חלון בית בן שלום וראה את הנוק שנגרם, כעס על אוחנה והטיח בו כי תכולת המטען שונה ממה שסוכם.

במענה לשאלת בית המשפט ציין נאשם 4 כי סבר שהמטען הכיל מספר חזיזים עם מנגנון הפעלה של שעון (עמ' 889, שורי 29-26). יחד עם זאת משנשאל האם כקצין מנוסה ובראייה לאחור מסכים הוא עם העובדה כי מדובר במטענים קטלניים ולא רעשניים, השיב:

"היום, לא היום, ככלל גם מה ששמעתי וגם דברים שלא ידעתי עליהם, אני מסכים שהמטענים האלה יכלו לגרום נזק. ואם הייתי יודע מה יש בפנים, לא הייתי שם, הייתי מונע מזה. להגיע למצב של קריעת סורג שם, זה לא משהו שאני ציפיתי, זו לא התוצאה שאני ציפיתי לה" (עמ' 872 שורי 9-6 לפרו').

בסיום עדותו נתבקש על ידי בית המשפט להתייחס לנזק שיכל להיגרם על ידי המטען וכן לכך כי הוא, כקצין במשטרת ישראל, שינה ספרות לוחית הרישוי של רכבו ונשא מטען נפץ פעיל, והשיב:

"אני לא גאה במה שעשיתי. אני לא גאה בדברים של התוצאה בסוף. ההגנה על הבית שלי הייתה הגנה הכי חשובה לי בחיים... כשאני עומד מול הדברים האלה, אם הייתי יודע שזה יגרום את הנוק, כבודה, אני לא הייתי, הייתי מונע את זה. לא הייתי נעלם, לא הייתי הולך, הייתי מונע את זה" (עמ' 874-873 לפרו').

נאשם 5, מתנדב לשעבר במשטרה וכיום אזרח וכמי שמיוחס לו כי הוא זה אשר הדריך את הנאשמים כיצד להכין מטען חבלה ואף סיפק להם מקצת מחלקי המטען, קדח חורים בצינורות והחדיר לתוכם נפצים, סיפר כי כל אשר ידע היה כי המטען יועד "להפחיד מישהו" ולכן הראה להם זיקוק שהחזיק בידו ואת אפקט הרעש שנוצר ממנו.

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.ג. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

לדברי נאשם זה, הבחין באוחנה מחזיק בידו שקית ובה " כל מיני דברים צבאיים", כהגדרתו ולדבריו אמר לו כי אינו מבין בדברים האלה. אולם, משעומת עם גרסתו במחלקה לחקירות שוטרים, לפיה, התבטא כאומר "מה, אתם הולכים למלחמה?" (עמ' 932 שור' 27-29 לפרו' מיום 231.08) ונענה כי הוא "אינו צריך לדעת", נדמה כי ניסה תחילה להימנע ממתן תשובה לאימרתו זו, אך לאחר מכן השיב כי אמר זאת "בצחוק" (עמ' 950 שור' 19 – 22, ועמ' 947 – 950).

לדבריו, לא חשד בנאשמים היות וסבר כי עזרתו דרושה להם במסגרת תפקידם ובלשונו:

"כשבאו שני שוטרים, מבחינתי זו משטרה לכל דבר. אם אני לא טועה, אפילו הם באו עם רכב משטרה, אם אני לא טועה... אני הייתי בטוח שזו עבודה של המשטרה. לא רציתי לשאול שאלות שיגידו לי, להעמיד אנשים במצב שלא יכולים לתת לי תשובות. בייחוד לחזק את הקטע הזה שבאו שני אנשים ומבחינתי, לא שני אנשים, זה שני שוטרים שהם רכזי מודיעין, מבחינתי זה שוטרים לכל דבר, עבודה משטרתית" (עמ' 936, שור' 16 – 32 לפרו' מיום 23.12.08).

ביחס לשאלה האם דובר איתו על "מטען צינור" או לא, מסר נאשם זה אמירות סותרות. בתחילה טען כי מעולם לא דובר איתו על מטען צינור (עמ' 944, שור' 2-3). אולם, כאשר עומת עם דבריו במחלקה לחקירות שוטרים לפיהם הוא אכן נשאל לגבי מטען צינור ואף הסביר לנאשמים כיצד להרכיב מטען שכזה, טען כי "לא זכורים לי" דברים אלה (עמ' 952, שור' 4).

לבסוף, אישר כי אכן דובר איתו על מטען הצינור אולם טען כי אין לייחס לו אחריות בשל כך:

"שאלו מה זה מטען צינור. המצאתי את אמריקה, אני יצרתי מטען. שאלו מה זה מטען צינור, אמרתי, זה צינור שבתוכו יש חומר נפץ." (עמ' 959, שור' 7 – 8 לפרו' מיום 23.12.08).

בהקשר זה, טען כי מסר לאוחנה תרמילי כדורי צייד בודדים והכחיש את גרסת אוחנה לפיה מסר לידיו 80 – 100 כדורים שכאלה.

מטעם נאשם 5 העידה רעייתו, גב' סופי רוטר, שמסרה כי לאחר שבעלה פרש מההתנדבות במשטרת נהריה בעקבות היעדר גיבוי לשוטרי התחנה, המשיך במתן סיוע חומרי לשוטרי התחנה, כגון השאלת רכבו וציוד שהיה ברשותו, כעניין של סיגרה.

עדי הגנה נוספים:

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.ג. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

לאחר עדות הנאשמים בפנינו ובכדי לנסות ולבסס את טענותיהם בדבר הגנה עצמית והגנה מן הצדק, העידה ההגנה עדים שונים וביניהם אנשי משטרה בהווה ובעבר ובני משפחותיהם של הנאשמים. תכליתן של עדויות אלו היתה לבסס את הטענה בדבר אוזלת ידם של גורמי פיקוד במשטרה בטיפול בגורמים עברייניים בנהריה והאיום אותו חשו השוטרים ובני משפחותיהם נוכח אותם איומים.

מטעם ההגנה העיד, ניצב (בדימוס) מר יעקב בורובסקי ששירת כמפקד מחוז צפון בין השנים 2001-2004.

עד זה סיפר, כי משפחת מור הוגדרה כמשפחת פשע בשנת 2001. עם כניסתו לתפקיד הקים צוותי "משימה" לטיפול בארגוני פשיעה. העד תיאר את פועלו כך:

"צוות משימה כלל מפקד, רכז מודיעין חוקרים איש הלבנת הון, הבנו שכדי לפצח משפחת פשע צריך לפעול בשני מישורים, אחד, מול האנשים והשני, מול הנכסים. הצוותים הוצאו מכל עבודה אחרת, נתבקשו לאסוף מודיעין, ראיות, נתבקשו להעביר מידע בין משפחה למשפחה ואחת לחודש 23 צוותים הופיעו לדיוני מעקב שנערכו בראשותי ואשר כללו את כל המדרג, קציני אגף החקירות, ימ"ר מפקדי מרחבים בהם צוות צוות סיפר איך הוא מתקדם, הצוותים נבנו עם אורך נשימה, קרי, שלב עבודה ועד לתום המשימה או לשנת עבודה. כל משפחה שפוצחה, הוכרזה תחתיה, משפחה אחרת – הנחת העבודה היתה שאין ואקום וכך הצוותים אמורים היו להתמקד וכמובן אנחנו כמפקדים תכסו עצה, רעיונות איך מתגברים על כל צוות וצוות" (עמ' 969, שור' 31-23 לפרו' מיום 25.12.08).

לשיטתו, לצוותים שמונו לטפל בארגון הפשע של מור היו הישגים גבוהים באיסוף מידע מודיעיני ובהתקדמות בפיצוח משפחות הפשע.

כשנדרש לסתירה בין דבריו באשר להצלחת פעולת המשטרה בטיפול בארגוני הפשיעה בתקופת כהונתו כמפקד המחוז לבין התוצאות המעשיות ולפיהן, השלכת הרימונים לעבר יעדים שונים וביניהם תחנת משטרת נהריה, לא פסקה באותה תקופה, השיב כי הדבר היה "תוצאת החיכוך" עם אנשי ארגוני הפשיעה באותה עת.

לדברי העד, הציע למחליפו (ניצב בדימוס דן רונן) להמשיך במבנה הנ"ל כפתרון מערכתי למאבק במשפחות הפשע והדגיש את משפחת הפשע של מור ומשפחות ספציפיות אחרות, מאחר והיה חשוב לו להעביר את הדברים כדי שתימשך הרציפות, כדבריו.

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.ג. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

העד בחר להגדיר את הנאשמים כ "בנים אובדים" ש"טעו" ו"שצריך לחבקם" (עמ' 979 שור' 21-23 לפרו' מיום 25.12.08).

מטעם ההגנה העידו גורמים נוספים מתחנת משטרת נהריה, אשר העידו על מצב הדברים העגום, לדבריהם, של שלטון החוק בנהריה בתקופה שקדמה לכתב האישום.

אחד מעדי הגנה אלה, יוגב אלימלך, ששירת בתחנת משטרת נהריה בין השנים 1992-2000, מתוכן כארבע שנים כראש צוות בילוש, העיד כי ימים ספורים לאחר שעצר את מור נתגלה רימון רסס שלא התפוצץ בתחנת משטרת נהריה ומספר ימים נוספים לאחר מכן הושלך רימון שלא התפוצץ לעבר ביתו.

לדברי העד, מידיעות מודיעיניות עלה כי מור עניין לפגוע בשוטרים ובתחנת משטרת נהריה כתוצאה מפעילותם נגדו. העד נשאל מה המשטרה עשתה בעקבות המידעים והשיב:

"את הפעילות הסמויה של המשטרה אני לא יודע אבל לא ראיתי כלום" (עמ' 966 שור' 27 לפרו' מיום 4.02.09).

לאחר אירוע השלכת הרימון לעבר ביתו ובעת ביקורו של מפקד התחנה קובי בכר בביתו נאמרו, לדבריו, הדברים הבאים:

" דרשתי ממפקד התחנה להתחיל לבצע חיפושים ובדיקות ומעצרים אצל החשודים הפוטנציאליים ואלה שהמודיעין מצביע עליהם שהם אחראים למעשה וקיבלנו הנחיה מקובי בכר, במילים האלה, אתם לא עושים שום דבר, לא יוצרים איתם קשר ולא עושים איתם שום דבר, לא בודקים אותם ולא כלום, כל הטיפול הוא בידיים שלנו, לא הבנו מה הכוונה, אנו מותקפים ומאויימים, חשנו מאויימים, חשנו שעברו את הקווים, כי איימו על החיים שלנו. דרשתי ממנו הבהרות והוא אמר שאנו לא עושים כלום. התעוררנו לבוקר של בלבול" (עמ' 967 שור' 11-5 לפרו' מיום 4.2.09).

בחקירתו הנגדית נדרש העד לדבריו כי לא פנה למפקדיו באשר להנחייה, שלא להתעמת עם מור ונשאל כדלקמן:

"ש. לא נשמע לך מוזר שאף אחד מכם על דבר כה חמור לא פונה לפיקוד, אתם שוטרים במשטרת ישראל?
ת. משטרת ישראל היא גוף היררכי, אתה לא יכול לפנות על כל הנחיה לקצין שממונה על הקצין שלך" (עמ' 970 שור' 14-11 לפרו' מיום 4.2.09).

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.ג. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

משנתבקש עד זה ליישב את טענתו לאוזלת ידה של המשטרה עם הגשת כתבי אישום נגד אנשיו של מור בעקבות אירוע תקיפת שוטרים, השיב:

" לא אמרתי שהיא לא ניסתה, היא פשוט לא ידעה להתמודד איתם. העובדה הפשוטה והוכחה לאוזלת יד של המשטרה זה שבוצע ירי לאחר יומיים על תחנת המשטרה " (עמ' 970 שורי 21-22 לפרו' מיום 4.2.09).

יוסי צברלינג, קצין משטרה בדרגת פקד שהשתתף בצוותים ללוחמה במשפחות הפשיעה באזור הצפון, העיד כי עם כניסתו של ניצב דן רוני לתפקיד פורקו צוותים אלו, והאחריות ללוחמה במשפחות הפשיעה עברה לימ"ר צפון. לדבריו, יחידה זו ביצעה בנהריה משימות נקודתיות בלבד, ובתקופת שירותו בימ"ר צפון עיקר השקעתה הייתה בעיר חדרה. אולם, כשעומת עם נתונים לפיהם בשנת 2004 הייתה פעילות רחבת היקף של הימ"ר כנגד משפחות הפשע, השיב:

"אם לך יש נתונים, אז לך יש, לי אין כאלה" (עמ' 975 שורי 22 לפרו' מיום 4.02.09).

עד נוסף, מאיר נחום, שירת כשוטר בתחנת נהריה בין השנים 1998 – 2008, העיד כי " לא הייתה הנחיה קבועה" אותה נתן פיקוד המשטרה לגבי המשך הטיפול בארגונו של מור וכי לא נעשה הרבה עם המידע המודיעיני והמידעים שהתקבל לגבי ארגונו.

יוסי תורג'מן, ששירת כבלש בתחנת משטרת נהריה במשך שנתיים ומחצה- עד סוף שנת 2000, העיד כי מפקד התחנה קובי בכר מנע מהשוטרים לעשות את עבודתם מול ארגון הפשע של מור, והנחה אותם "לא לבוא איתם במגע, לא להתעסק איתם" (עמ' 983 שורי 9 לפרו' מיום 4.02.09).

אדי סמדג'ה, ששירת כסייר בתחנת משטרת נהריה בין השנים 2003-1999, סיפר על הפגיעה הפיזית והנכות שנגרמו לו כתוצאה מירי טיל ה-M203 על תחנת נהריה בזמן שהיה בתפקידו.

מומחה החבלה מטעם ההגנה:

מטעם ההגנה הוגשה חוות דעת מומחה החבלה, מר שרון יוסף שמסקנתה העיקרית הייתה כי:

"אין בכוחו של מטען כיווני זה לגרום למוות כתוצאה מפגיעת רסס הכדוריות שכן עוצמת פגיעת הכדוריות, הפחותה משמעותית מעצמת כדוריות כדור צייד כאמור, אינה מאפשרת חדירה לאבריים חיוניים בגוף האדם" (41/ג).

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.ג. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

בסיכום חוות דעתו ציין כי המטען על כל מרכיביו הוכן בצורה "חובבנית", כלשונו, וזאת בניגוד לעקרונות היסוד של הכנת מטענים ומשום כך היה בלתי אפקטיבי.

לדבריו, המדובר במטענים בעלי מבנה ייחודי, שאין להשוות את הסכנה הגלומה בהם למטענים סטנדרטים ולכן בכדי לקבוע את מסוכנותו, היה על המאשימה לבצע ניסויים ובדיקות, שלא נעשו לצורך קביעת ממצאים ומסקנות (נ/41, עמ' 16-17).

בעדותו בפנינו ובמענה לשאלת בית המשפט לעניין הכנסת כדוריות המתכת לתוך המטען, השיב כי הכוונה היתה לשגרן לתוך החדר בכיוון המאוזן לקו החלון. יחד עם זאת, אין ביכולתו לקבוע את קטלניותן מאחר ומדובר במטען ייחודי שלא בוצע בו ניסוי שהוכיח זאת (עמ' 987, ש' 17-21 לפרו' מיום 25.12.08).

לשאלתנו האם הוא חולק על מסקנות חבלן המשטרה בחוות דעתו (ת/17), לפיה בכוחם של מטעני החבלה לגרום למוות, השיב:

"כן. אני חולק על המסקנה הכוללנית, לעניין רסס הכדוריות העופרות מהניסויים שעשיתי אני יכול להסיק שהכדוריות האלה אינן קטלניות. לא יהרגו אדם שנמצא בחדר בסמוך לקיר. לגבי החלק האחורי, העניין לא נבדק על ידי מעבדת החבלה מכיוון שמדובר במטען ייחודי ולא במטען סטנדרטי" (עמ' 988, שור' 14-11 לפרו' מיום 25.12.08).

לעניין המטען שנוטרל מתחת לרכב ציין כי היות ואין בידיו נתונים לגבי כמות אבק השריפה אותה הכיל המטען, אין לו יכולת לקבוע את אפקט הפיצוץ שהיה נגרם. לדבריו:

"אני הבנתי שכמות אבק השריפה שם היתה קטנה. הם לא הצליחו למלא את התא. אני מניח שהיה נגרם ביקוע בצינור, אין לי נתונים לגבי כמות חומר האבק שריפה שהייתה בפנים. הדבר משליך, כמו שאמרתי, בכל הנוגע לאופן פירוק הצינור לרסיסים, מס' הרסיסים, משקלם" (עמ' 989, שור' 10-7 לפרו' מיום 25.12.08).

יחד עם זאת, ציין כי אין באפשרותו לשלול את האפשרות כי הרכב היה מוצת כתוצאה מהפעלת מטען החבלה (עמ' 989, שור' 12).

לדבריו, "החסר" בנתונים כדוגמת כמות אבק השריפה, משקל כדוריות המתכת ועובי הסורג, מונעים את האפשרות לקבוע חד משמעית את קטלניות המטען (עמ' 989, שור' 29-23 לפרו').

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.ג. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

אולם, לכשנשאל מה יכול לקרות לאדם בעומדו בסמוך לחלון, השיב:

"אין לי ספק שאם היית שם את הצינור הזה על ראשו של אדם, סביר להניח כי אדם זה היה נפגע בצורה חמורה או אפילו נהרג. יש גם מקרים שאם תצמיד חזיז לגופו של אדם אתה יכול לגרום למותו" (עמ' 992 שור' 8-10 לפרו' מיום 25.12.08).

ובהמשך:

"הכל שאלה של טווחים, זווית, כמות הרסס שנוצרה, סוג הרסס שנוצר, כיוון, גודל, משקל" (עמ' 992 שור' 13 לפרו' מיום 25.12.08).

כשמומחה ההגנה עומת עם חוות דעת אותן ערך בתקופת עבודתו במשטרת ישראל ובהם קבע כי המטענים היו קטלניים מבלי שציין את כמות אבק השריפה או משקל הרסיסים (ת/ 48, ת/ 48א, ת/ 48ב, ת/ 49), השיב תחילה כי חוות דעת אלו הינן חלק מסדרה של חוות דעת שנערכו לגבי סדרה של מטעני חבלה שהונחו על ידי אדם אחד ועל כן לא היה צורך להוכיחו, ובהמשך טען כי אין בפניו את תיק העבודה של אותם מטעני חבלה ולכן אינו יכול לדעת מה התשתית שעמדה בבסיס קביעותיו.

אולם כאשר עומת עם חוות דעת נוספת (ת/ 50), שלדבריו אינה מאותה סדרה של חוות דעת וגם בה לא התייחס למשקל הרסיסים, השיב כי ייתכן ובתיק העבודה היתה התייחסות לגבי משקל וגודל הרסיסים, והוסיף כי לפני 22 שנה היתה זו שיטת העבודה ומאז מעבדת החבלה "לא התקדמה בכל הנוגע למתן חוות דעת והתפתחותן, השקעה בחוות הדעת" (עמ' 936, שור' 6 לפרו' מיום 4.02.09).

מיקי טל, חבלן משטרה שהיה אחד מהחבלנים שהגיעו לזירת המטען שהונח על אדן חלון ביתו של בן שלום, העיד כי לאחר שראה מטען זה כינה אותו "פקטטה מטען" בשל היותו חובבני, כהגדרתו.

לבסוף, העיד מטעם ההגנה יואב עזרא, שמסר כי התלונן במחלקה לחקירות שוטרים נגד עד המדינה, אוחנה, בשל כך שביקש ממנו, לדבריו, להטמין 25 גר' הרואין אצל אחד יריב אזולאי בתמורה לסגירת תיקים פתוחים שהיו כנגד העד ואף איים עליו לאחר שהלה סירב לבקשתו.

לדבריו, לאחר שהסכים לבקשה, שלח את אחיו למקום ליטול את הסמים ומהמקום יצאו שוטרים ועצרו את אחיו ובסוף עצרו את העד, שהורשע לאחר שהודה ודינו נגזר.

מרישומי המאשימה נמצא כי לא הוגשו תלונות כלשהן כנגד אוחנה על ידי עד זה (ת/ 54).

ראיות הזמה:

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.ג. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

בתום פרשת ההגנה נעתרנו לבקשת ב"כ המאשימה לזמן שני עדי הזמה, ניצב (בדימוס) דן רונן וניצב משנה קובי בכר.

ניצב (בדימוס) דן רונן, שהחליף את ניצב (בדימוס) בורובסקי, הגן בעדותו על פעילותה של משטרת ישראל ביחס לארגון הפשיעה של מור בתקופת כהונתו כמפקד מחוז צפון בין השנים 2004-2007, וזאת לנוכח דברי ניצב בורובסקי במהלך הדיון.

ניצב רונן הכחיש כי הצוות ללוחמה בפשיעה פורק על רקע סכסוך אישי בינו לבין ניצב בדימוס בורובסקי ונימק את פירוק הצוות בהטלת המשימה על יחידת ימ"ר צפון אשר לדבריו הינה היחידה "הכי טובה במחוז הצפוני" ולה, לשיטתו, יכולות וכלים מתאימים יותר מאשר לצוותים שפעלו בתקופתו של בורובסקי. לדברי העד: "ימ"ר יש לה את הכלים והיכולות מה שבעצם לא היה לאותו צוות לחימה שהיה מורכב משני חוקרים רכז מודיעין או משהו דומה לזה" (עמ' 1018 שור' 13-14 לפרו').

תוך שהוא חולק על דברי קודמו בתפקיד באשר לדרך הפעולה הארגונית הנכון בארגוני הפשיעה השיב לשאלת אחד מבאי כח הנאשמים:

"...כאשר מדברים על יחידה כזו או שתיים, מול צוות לחימה בפשיעה שזה במקרה הטוב 5 שוטרים אז ההבדל הוא ברור, מה יותר אפקטיבי להילחם בארגון פשע" (עמ' 1021 שור' 27-29).

ניצב רונן תיאר את מצב הפשיעה החמור בעיר נהריה עם כניסתו לתפקיד לאחר שהחליף את ניצב בורובסקי כדלקמן:

"עם כניסתי לתפקיד הבנתי שבנהריה יש מצב אנומאלי של איבוד שלטון החוק, המדובר באיומים כלפי השלטון בעיר עצמה, המדובר באיומים כלפי תחנת המשטרה ושוטרי התחנה בנהריה, והאיומים היו מוחשיים, הכוונה זריקת רימוני רסס על תחנת המשטרה, זריקת רימונים לעבר רכזי המודיעין של התחנה, היה מצב של ירי טיל L203 אשר פגע במשרדו של מפקד התחנה..." (עמ' 1019 שור' 25-29).

לדבריו, פעילות ימ"ר צפון בטיפול בארגון הפשע החלה בספטמבר 2004 לערך. לאחר שהוכנס מור לכלא, "חזר השקט", והוא העביר את הפעילות ליחידות אחרות במשטרה. אולם, לאחר שחרורו של מור מהכלא וזרימת ידיעות מודיעניות על חידוש פעילותו, החזיר את הטיפול בארגונו של מור ליחידות הימ"ר ואלון. כך, הימ"ר פעל בנהריה גם לפני וביום הנחת המטענים. ניצב רונן דחה את הטענה כי כמפקד המחוז הצפוני, גילה אוזלת יד כלפי העבריין מור ואמר:

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.ג. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

"אני חושב שהעובדות מדברת בעד עצמם, לעניין השקעת סדר גודל הכוח שעמד לרשותי כמפקד המחוז" (עמ' 1019, שור' 14-15 לפרו').

לדבריו, לא זכור לו כי מי מהנאשמים פנה אליו בטענה כי הטיפול בארגונו של מור אינו מספק ובלשונו:

"למיטב זכרוני, לא היה דבר כזה, ואם מדובר בנושא הביטחון האישי של השוטרים אני יכול לומר שגם פה, המשטרה עברה כברת דרך בכך שהקימה מדור מאויימים וזאת עוד בתקופת היותי קצין אג"מ בשנים 2002 – 2003 שתפקידו להנחות ולעשות הערכת מצב לגבי כלל המשרתים ולהקצות סל אבטחה לגבי כל מצב ומצב הכול על פי הערכת המצב" (עמ' 1020, שור' 14-17 לפרו').

ניצב משנה קובי בכר, מפקד תחנת נהריה בין השנים 2002-2004, הגן על תפקוד תחנת משטרת נהריה בטיפול בארגונו של מור בתקופת כהונתו כמפקד התחנה.

לדברי בכר, לא נפל דופי בטיפול תחנת נהריה בארגונו של מור בתקופה שקדמה לכתב האישום, אלא, שלעיתים פעילותם של שוטרי התחנה מול אירגונו של מור הוגבלה על מנת שלא להפריע לפעילותן של יחידות משטרתיות מרחביות וחשאיות שטיפלו אף הן באירגון הפשיעה של מור:

"אני רוצה לציין שבתקופה שבין 2000 ל- 2002 מיכאל מור היה בשני מאסרים בכלא, תקופה הראשונה באמצע 2000 מיוני עד נובמבר והמאסר השני מדצמבר 2002 ועד 2003. מעבר לכך, בתקופה שלי מיכאל מור היה יעד מרחבי, כאשר משמעות הדבר שימ"ר גליל עבדו עליו באופן קבוע, וזה אומר שגם יחידת הבילוש המרחבית וגם יחידת העיכוב עבדו עליו באופן קבוע, ולכן, גם אמרתי שהיו מספר פעמים שהייתי צריך לומר לבלשים לא להתקרב למיכאל מור כדי לא להפריע ליחידת העיכוב. בגלל החשאיות של היחידות האלה בדרך כלל אסור להודיע לבלשים שיחידה כזו עובדת לכן בדרך כלל מפקדת התחנה וקצין מודיעין הבילוש הם היחידים שיודעים זאת. ולכן נראה לפעמים על ידי הבלשים שלא נותנים להם להתקרב למישהו כאי עשייה. דבר שאינו נכון". (עמ' 1034 שור' 27-28, עמ' 1035 שור' 1-7 לפרו').

כמו כן, הכחיש ניצב משנה בכר כי קיים "פגישות סולחה" עם עבריינים מארגונו של מור, כטענת הנאשמים, או כי סילק שוטרים מהתחנה בשל כך שפעלו נגד ארגונו של מור.

ז. דיון:

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.ג. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

הנאשמים בענייננו הרחיבו את היריעה וגוללו בפני בית המשפט מסכת ארוכה של אירועים פליליים בנהריה בתקופה שקדמה לאירועי כתב האישום, בניהם גם תקיפות ואיומים כלפי שוטרים ונציגי ציבור, ובכלל זה הנאשמים עצמם.

אקדים ואומר, כי אירועים אלה, לכשעצמם, אינם שנויים במחלוקת על ידי המאשימה. אלא, שלטענת הנאשמים, מור ובן שלום נושאים באחריות לאירועים אלו, אולם אינם נותנים על כך את הדין עקב אזלת יד רשויות האכיפה.

על רקע זה, כזכור, ביקשו הנאשמים שלא לשאת באחריות למעשים נשוא כתב האישום, מאחר ועומדות להם הגנות של "הגנה עצמית" ו"הגנה מן הצדק".

יובהר מייד, כי אין בכוונתי להכריע בשאלת זהות האחראי לתקיפות ואיומים על הנאשמים ושליחי ציבור אחרים בנהריה בתקופה שקדמה לאירועי כתב האישום.

בדומה, אין זה מתפקידו של בית משפט זה לבחון את תפקודו המקצועי של הסגל הפיקודי הבכיר של משטרת ישראל. על כן, לא ראיתי להכריע גם בטענות הנאשמים כלפי תפקוד המשטרה בתקופת אירועי כתב האישום.

יחד עם זאת, נראה כי התמונה המצטיירת לאחר שמיעת הנאשמים ועדים אחרים שבאו בפנינו, הינה תמונה בעייתית של תפקוד המשטרה בעיר נהריה, כאשר לא ניתן מענה הולם לפעילות עבריינית חריגה בהיקפה כלפי אנשי משטרה ואנשי ציבור וזאת, לאורך מספר שנים. ללא קשר למאמצים שהושקעו על ידי המשטרה, ומבלי להכריע איזה דרך טיפול עדיפה, הרי, "במבחן התוצאה", מדובר בכישלון מערכת.

מראיות הנאשמים עולה עובדה אחת בבירור: הנאשמים חוו תסכול רב מתפקוד המשטרה הקלוקל, בעיניהם, ומיאנו להשלים עימו (ר' עדותם בעמ' 608-622, 667-699, 734-797 ו-827-894 לפרו'). עובדה זו, בצירוף חשדותיהם במור וארגונו כאחראים למעשים פליליים כאלה ואחרים שבוצעו כלפיהם וכלפי שוטרים אחרים, היוו את המניע למעשיהם, כפי שנראה להלן.

אפנה תחילה למניע של הנאשמים וזאת, כעולה מהראיות שבאו בפנינו.

מניע הנאשמים 4-1:

שאלת המניע של הנאשמים נתונה במחלוקת בענייננו, כשאלויבא דנאשמים 4-1, פעלו על מנת לסכל את המשך פעילותם העבריינית של נפגעי העבירה, מתוך חשש לחייהם ולחיי חבריהם. אליבא דמאשימה, לעומת זאת, הנאשמים 4-1, שחשדו באחריות הגורמים העברייניים למסכת אירועים

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.י. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

פליליים חמורים כלפי אזרחים, נציגי ציבור ושוטרים בנהריה, ובכלל זה חלק מהנאשמים עצמם, ביקשו לנקום בהם על רקע חמיקתם החוזרת ונשנית, לשיטתם, מאחריותם למעשים אלו.

מניעיהם של הנאשמים 1-4 אינם מהווים, אמנם, חלק מיסודות העבירות המיוחסות להם, אולם יש בהם בכדי ללמד על מודעותם ליסודות עבירות אלו ולשלול ביצוען כ"הגנה עצמית". לפיכך, יתייחס הדיון שלהלן לראיות המוכיחות את מניע הנאשמים 1-4, כשאחריות הנאשם 5 תידון בנפרד.

הראיה המרכזית המלמדת על מניעיהם של הנאשמים, הינה עדות אוחנה.

בראשית הדרך, היו שישה קושרים, ולא חמישה כבכתב האישום: חמשת הנאשמים ואוחנה, אלדד חדד, רמי מוסא, יוסי לוי, יניב אשור ורן קרוטר. לחמשת הראשונים היו מניע ותכנית משותפים אותם שמרו בסוד, אף מפני הנאשם 5, רן קרוטר. לאחר שתכניתם הוצאה אל הפועל, הייתה המשטרה, בתחילה, אובדת עצות, ונראה היה כי זהות מניחי המטענים תיוותר בגדר תעלומה. רק כשנה לאחר אירועי כתב האישום, נודע לרשויות מפי חיים משה, כי יתכן והייתה לנאשמים ואוחנה יד בעניין (ר' ת/2, ת/3).

גם אז, כזכור, הכחישו הנאשמים ואוחנה את מעורבותם, עד אשר הסכים אוחנה למסור את גרסתו ואף הוענק לו מעמד של "עד מדינה".

גרסה זו שהובאה בפנינו מכלי ראשון, מגוללת את הנעשה "מאחורי הקלעים" של התכנית להנחת מטעני החבלה על אדן חלון ביתו של בן שלום ומתחת לרכבו של מור. לפי גרסה זו, עולה באופן חד משמעי, כי מניע הנאשמים היה להתנקם במור ובן שלום, על חמיקתם החוזרת ונשנית מזרועות החוק, לשיטתם, שהתבטאה בעבירות התקיפה והאיומים שבוצעו כלפיהם וכלפי חבריהם.

כך באו לידי ביטוי הדברים בעדותו בפנינו:

"[...] אני הסכמתי איתו שצריך לעשות משהו.
ש : מה הכוונה שצריך לעשות משהו?
ת : צריך לראות מה אנחנו עושים עם מיכאל. לעשות משהו שלא
אנחנו נרגיש מאויימים, שהוא גם ירגיש מאויימים" (עמ' 224 שור')
10-13).

ובהמשך:

"הסברנו לו [לנאשם 1 – י.א.] למה אנחנו באנו.
ש : והסברתם לו?
ת : שיושבים, חושבים מה צריך לעשות עם מיכאל, שאנחנו הולכים

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.ג. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

לעשות משהו. להחזיר כאילו. זורקים עלינו רימונים, להחזיר.
לדבר באותה שפה של הבן אדם, לדבר איתו.

ש : מה הכוונה "להחזיר"?

ת : לראות מה עושים. שהבן אדם ירגיש מאויים. שלא רק אתה תבוא
ותרגיש מאויים.

ש : מי ירגיש מאויים?

ת : מיכאל. שידע שיש עוד בן אדם בסביבה, שהוא לא רק בעל הבית
שיכול לעשות מה שהוא רוצה" (עמ' 225 לפרו').

חשש הנאשמים לחייהם אינו עולה מעדות זו. תחת זאת, עולה תחושה של זעם רב כלפי העברייני,
מור, שנחשד על ידי הנאשמים באחריות לאיומים ולתקיפות כלפיהם, ורצון להתנקם בו בשל כך.
הא ותו לא.

מניע הנקמה של הנאשמים עולה בבירור מנקודה נוספת בגרסת אוחנה, והיא – רצון הנאשמים
להזדרז ולפעול בטרם תיכנס לפעולה בנהריה יחידת המשטרה המרחבית של מחוז צפון :

"[...] אז החלטנו על המטען הזה, שזה יהיה, כנראה שזה יהיה
איזשהו מטען ושזה צריך להיות בזמן הקרוב, לפני שימ"ר צפון
מתחילים לעבוד.

ש: למה?

ת: כי הם היו אמורים להתחיל לעבוד ואז לא היינו יכולים לעשות
את זה. או שהם היו תופסים אותנו. ... " (עמ' 227 שורי 17-13
לפרו').

לדבריו, נאשם 2 אמר לו כי : "חייבים לעשות את זה כי ביום ראשון ימ"ר צפון מתחילים
לעבוד, אם הם מתחילים לעבוד לא נוכל לעשות את זה" (עמ' 253 שורי 14 לפרו').
רכיב זה בתכנית הנאשמים סותר בתכלית את טענתם, לפיה פעלו מתוך "חשש לחייהם", שאם לא
כן, לא היו חותרים תחת המאמץ המשטרתי לשפר את אכיפת החוק בנהריה אלא מקדמים את
כניסתן של יחידות משטרה נוספות בברכה.

כאן המקום לציין כי עדות אוחנה מהימנה, קולחת וקוהרנטית. על אף שקו הגנת הנאשמים כולל
תקיפה אישית של אוחנה עצמו וניסיון לגולל עליו את האחריות למעשים, ניסה אוחנה לגונן על
חבריו, הנאשמים, ולדבר בזכותם, תוך הדגשת פעילות ארגון הפשע של מור כרקע למעשים.
במהלך חקירתו במשרדי המחלקה לחקירות שוטרים, אף ביקש לשחרר את חבריו השוטרים ממעצר
ולחקל בעונשם (נ/16, עמ' 66).

מעדותו בפנינו וכן מחקירתו במשטרה (נ/16, נ/16א) התרשמנו מעד שלא בנקל הפליל את חבריו
השוטרים. ניתן לחוש בקושי שליווה אותו במהלך עדותו ובמודעותו לכך שבעדותו זו הוא מאבד את
התמיכה החברתית שהייתה לו.

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.י. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

לא שוכנעתי כי היה לאוחנה מניע כלשהו להעליל על הנאשמים. ההפך הוא הנכון - עד זה שילם מחיר קשה כתוצאה ממסירת עדותו לחובתם (נידוי חברתי וסילוקו מהמשטרה).

כמו כן, בניגוד לגרסת הנאשמים, כבר במועד חקירת המחלקה לחקירות שוטרים התיישבה עדות אוחנה היטב עם שאר הראיות לחובת הנאשמים, כפי שנראה להלן.

בפרט, מניע הנקמה של הנאשמים, כעולה מעדות אוחנה, מתיישב היטב עם ראיות נוספות, ובפרט מטעני החבלה עצמם.

במה דברים אמורים? בכל הנוגע לגרסת אוחנה, קיימת התאמה בין מטרת הנחת מטעני החבלה, דהיינו, "להחזיר" למור ואנשיו בגין השלכת רימוני רסס על שוטרים, לבין מטעני החבלה עצמם, דהיינו, מטעני צינור המכילים אבק שריפה ורסס של כדוריות מתכת.

כפי שנראה בהמשך, עולה מהנזק שנגרם בפועל כתוצאה מהפעלת המטען על אדן חלון ביתו של בן שלום וחוות דעת מומחה החבלה רון זוהר, כי בכוח מטענים אלו להזיק לרכוש ואף להמית אדם הנמצא בקרבת מקום. בכך, משיגה הנחת המטען את מטרתה – מור ובן שלום, האחראים ליידוי רימוני רסס, בעיני הנאשמים, מקבלים "כגמולם", וה"צדק", לשיטת הנאשמים, נעשה.

לעומת זאת, בגרסת הנאשמים קיים חוסר התאמה בין המניע לו טענו, דהיינו, התגוננות בפני השניים הנ"ל שסיכנו את חייהם, לטענתם, ובין האמצעי בו החליטו לנקוט – הטמנת "התקן פירוטכני" שבכוחו "לעשות רעש בלבד".

מחד, תוארו מור ובן שלום על ידי הנאשמים כאנשי "ארגון פשע [שהטיל] חיתתו על עיר שלמה ... שהציבו אותם ואת משפחותיהם ב"סכנה מיידית ... מוחשית וודאית, ועלולה להיגרם בכל רגע נתון", תוך השוואה ל"שנותיה הזוהרות" של המאפיה בארה"ב ובסיציליה (ר' עמ' 5 לתשובת הנאשמים לאישום).

מאידך, כאמור, לגרסת הנאשמים, ביקשו ל"הפחיד" את מור ובן שלום, על ידי הפעלת "התקן פירוטכני", מעין "זיקוק" לא מסוכן, ש"עושה רעש", על מנת לגרות אותו ל"תגובה עבריינית". הא ותו לא. לגרסת הנאשם 3 אף בערה בו חמתו על "עד המדינה" אוחנה, בשל כך שהוסיף כדוריות מתכת למטענים (ר' עמ' 821 – 822 לפרו').

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.י. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

מוכן אני להניח בצד את השאלה, הכיצד אותו "ארכי פושע", כפי שהוגדר על ידי הנאשמים, המטיל את חיתתו על עיר שלמה ושוטריה, כגרסת הנאשמים, אמור היה להירתע מהפעלת "התקן פירוטכני" "שעושה רעש".

אולם, הכיצד חשבו הנאשמים להגן על עצמם ועל בני משפחותיהם על ידי גירוי "עברייני" כה מסוכן, לשיטתם, ל"פעולה עבריינית"?

זאת, בייחוד כשאחד המטענים הונח דווקא תחת רכב בו נוסעת אשת אותו עברייני, מבלי שיכולתו להוסיף ולהתנקם במניחי המטען נפגעה כלל וכלל. האומנם, לא חששו כלל הנאשמים מהאפשרות כי זהותם כמניחי המטענים תתגלה וחמת אותו "פושע מסוכן", שהוכיח כבר לטענתם, כי אינו נרתע מלפגוע בשוטרים ובני משפחותיהם, תבער בו כלפיהם שבעתיים? והרי גרסת הנאשמים משולה להתגוננות בפני נמר על ידי משיכה בזנבו.

אמרות הנאשמים 4 ו- 3 במשרדי המחלקה לחקירות שוטרים שופכות אור מסויים על "תעלומה" זו, שכן המעיין בהן למד כי חששם מפני מור ובן שלום היה פחות בהרבה מכפי שתואר על ידם בפנינו.

כך, למשל, התייחס הנאשם 4 בחקירתו להיותו מאוים על ידי מור: "התרגלנו. חייתי את זה באותה תקופה ולא נלחצתי מהדברים האלה במיוחד שלא היה משהו ספציפי שהצביע על לפגוע בי אישית" (ר' ת/7, שורי 81-72).

ברוח דומה, עמד הנאשם 3 בתוקף על כוחו המועט של מור לעומת המשטרה ויכולתה לאכוף את החוק לגביו:

ש: מה הייתה התחושה שלך לגבי אופן הטיפול המשטרתי והיכולת להתמודד עם ארגון הפשע של מיכה מור
ת: סמכתי על המשטרה בעיניים עצומות.
ש: תסכים איתי שבאותה תקופה שבה היית מאוים וגם לאחר מכן מיכה מור עשה מה שהוא רוצה בנהריה
ת: אני לא מסכים איתך. מיכה מור הוא עברייני, ראש, מוגדר ראש משפחת פושע. מכוסה על ידי מיטב הבלשים והמוחות בימ"ר צפון בסיוע תחנת נהריה וכוחות אחרים ועובדה שהחוק ניצח [הכוונה למעצרו של מור מספר חודשים לאחר אירועי כתב האישום – י.א.] (ת/6, שורות 56 – 63).

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.י. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

הראיות, אם כן, אינן מצביעות כי הנאשמים ראו עצמם נתונים ב "סכנה מיידית ... מוחשית ודאית" מאת היעדים להנחת מטעני החבלה, כטענתם, אלא, אם בכלל, על ביטחון עצמי רב מצידם.

ישאל השואל, ושאל לא התכוונו הנאשמים אלא להרתיע את מור וארגונו מפני יידוי נוסף של רימונים לעברם ולעבר חבריהם לתפקיד, על ידי הפעלת המטענים בקרבתם? ואשיב: גם מניע זה אינו מתיישב עם מעשי הנאשמים, שכן הללו טרחו להסתיר את זהותם בפני נפגעי העבירה (שינו את מספרי הזיהוי על רכבם, פעלו באישון ליל, ונמנעו מלקחת אחריות על מעשיהם או ללוותם באיום מילולי כלשהו).

על כן, גם אם נניח כי מור ובן שלום אכן "הורתעו" ממטעני החבלה שהונחו על אדן החלון וסף ביתם, הכיצד יידעו הם מי הוא זה המרתיע אותם, למען יניחוהו לנפשו ויצילו עורם?

והרי, אחד המניעים שהושמעו היה "גירווי" מור על מנת שיפעל – כפי הנראה נגד עבריינים – וייתפס. אך גם כך, לא ידע כי הנאשמים הטמינו את המטענים ולא יירתע מהם.

הפכתי והפכתי בגרסת הנאשמים, ולא מצאתי לה ידיים או רגליים.

בנסיבות אלו, אני סבור כי יש להסתמך על גרסת אוחנה, ולקבוע כי מניע הנקמה של הנאשמים הוכח במידה הנדרשת בפלילים.

בחירת אמצעי הנקמה – הנחת מטעני חבלה בקירבת מור ובן שלום:

משגמרו הנאשמים 1-4 אומר לנקום בנפגעי העבירה, מצאו כי הנחת מטעני חבלה בקרבתם הינה האמצעי המתאים להגשמת מטרה זו, וגייסו את הנאשם 5 להכנת מטענים אלו.

גדר המחלוקת בנקודה זו דק אך משמעותי: לפי הנאשמים, כאמור, סוכם להניח "התקן פירוטכני" שייצור "אפקט רעש" בלבד (ר' סעי' 4 – 9 לתשובת הנאשמים לאישום).

הכרעה במחלוקת זו, איפה, נדרשת על מנת לעמוד על התקיימות יסודות עבירות הנשק ועבירת "היזק לרכוש" המיוחסות לנאשמים.

על מנת להכריע במחלוקת, אם כן, אבחן, תחילה, את תוצאות הפעלת מטען החבלה שהונח על אדן חלון ביתו של בן שלום:

" פרופיל הסורג הוא 30 על 30 מ"מ מתכת, כפי שאתם רואים יש לנו עיוות של הפרופיל הזה וקריעה של הסורג ועיוות שלו כלפי מעלה, מלמד כי מטען החבלה היה סמוך לפרופיל, הפעיל לחץ כזה שהיה

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.י. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

מסוגל להכניע את המתכת" (עדות מומחה החבלה רון זוהר, בעמ' 529 לפר', ש' 13-15, בהתייחס לתמונות לתמונות הנזק 2 – 3 שצורפו לחוות דעתו, ת/17).

זאת, נוסף על פגיעה בדופן הקיר הפנימי של החדר בעומק 1.5 ס"מ ובגודל 11X22 ס"מ (ראה עדות מומחה החבלה עמ' 529 שורי 22-23).

גם ללא חוות דעת מומחה חבלה, אם כן, לא נתקשה להסיק את מסוכנותו ומסוגלותו הקטלנית של מטען חבלה זה. שהרי, לא נדרש דמיון רב בכדי להבין מה היה מעולל לגוף אדם הסמוך אליו מטען חבלה שבכוחו לקרוע סורג מתכת ולחדור לקיר החדר המרוחק מן החלון.

דגם מטען החבלה שהונח מתחת לרכבו של מור, היתה במהותו למטען החבלה שהביא לתוצאה זו, הונח בפנינו כראיה והתרשמנו ממנו באופן בלתי אמצעי (ת/38 – ת/38ד).

מדובר בצניור מתכת בקוטר כ 5 ס"מ לערך ובאורך כ- 15 ס"מ, שהכיל אבק שריפה, כדוריות מתכת בקוטר 3.5 מ"מ, פיסת קרטון המפרידה בניהם, שעון ומנגנון הפעלה (ר' ת/ 15, חוות דעת מומחה המאשימה רון זוהר וכן התמונות המצורפות לחוות הדעת).

ב"כ המאשימה בחר להגדיר זאת בסיכומי: הנראה כמטען חבלה ונשמע כמטען חבלה – הרי הוא מטען חבלה (עמ' 14 לסיכומי המאשימה בכתב).

אולם, אם לא היה די בכך, הרי שהונחה בפנינו כאמור גם חוות דעתו המפורטות של מומחה המאשימה, מפקח רון זוהר, שקבע, ביחס למטען שהתפוצץ על אדן חלון ביתו של בן שלום כי "בכוחו לגרום למוות" (ת/17) וביחס למטען שהונח מתחת לרכבו של מור כי "בכוחו לגרום למוות בכפוף לתקינות מרכיביו" (ת/15).

חוות דעת אלו, נימוקיהן נהירים, מובנים מאליהם ושווים לכל נפש: אבק השריפה במטען יוצר, בעת בערתו, לחץ והדף גדולים; כתוצאה מההדף נקרע צניור המתכת המכיל את אבק השריפה וחלקיו המתכתיים, יחד עם כדוריות המתכת, נהדפים בעוצמה היכולה להרוג (ת/ 15, ת/17, עמ' 524 – 532 לפרו').

חוות דעת מומחה ההגנה, לעומת זאת, לא עוררה ספק סביר במהותם הקטלנית של מטען חבלה. ראשית, עצם הטענה כי מטען צניור המכיל כדוריות רסס ממתכת בקוטר 3.5 מ"מ, המיועדות להתפזר בשל שריפת אבק שריפה, אינו מסוכן, מנוגדת להגיון והשכל הישר.

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.ג. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

ואכן, אף מומחה ההגנה עצמו, למרות ניסיונו להמעיט ממסוכנות המטען, הסתבך באמירות סותרות, עד כי כל ניסיון לדלות את מסקנתו הסופית עולה בתוהו.

מחד, קבע מומחה זה, בחוות דעתו הכתובה, כי אין בכוח המטענים לגרום למוות (ר' נ/41); מאידך, בחקירתו הנגדית, כשעומת עם ההרס שנגרם לסורג חלון הבית ולפנים החדר הסמוך, הודה כי אדם הנמצא בקרבה מספקת למטען החבלה יכול היה למצוא את מותו (עמ' 992 לפרו' הדיון מיום 25.12.08, שור' 7 – 13) ובאותה נשימה, כמעט, קבע כי "חסרים הרבה נתונים ואני טוען שאותם נתונים שחסרים הם המונעים אפשרות לקביעה חד משמעית לקטלניות המטען" (עמ' 989 לפרו' הדיון מיום 25.12.08, שור' 22 – 29).

בשולי הדברים יצוין, כי מומחה החבלה מטעם ההגנה התקשה ליישב את חוות דעתו הנוכחית עם חוות דעת קודמות שנתן, לפיהן בכוח מטעני צינור קטנים יותר להמית אדם (ר', למשל, עמ' 940 – 945 לפרו' הדיון מיום 4.2.09).

לעניין הסקת מסקנות בין חוות דעת מומחים מנוגדות זו לזו, נקבע כבר כי: "מסקנות המומחה לעולם אינן באות במקום מסקנותיו של בית המשפט. מלאכת הסקת המסקנות החורצות את גורל השאלות השנויות במחלוקת, מופקדת בלעדית בידי בית המשפט: והוא זה הקובע אותן על פי "העובדות הרגילות" ועל פי "העובדות שבמומחיות" (קרי: "מסקנותיו" של המומחה) (י' קדמי, על הראיות, חלק שני, הדין בראי הפסיקה אשנב לכרסטת אישית - מהדורה משולבת ומעודכנת, תשס"ג 2003, בעמ' 657).

לא בכדי, אם כן, לא נמצא בסיכומי הנאשמים זכר לטענתם בתשובתם לאישום, לפיה אין מדובר במטעני חבלה שבכוחם להמית אדם.

יש לזכור, כי מטעני החבלה, כפי שניתן לכנותם כעת ללא היסוס, הונחו במקומות הקרובים ביותר לדיירי הבתים אליהם ניתן היה להגיע מבלי לחזור לתוך הבתים – תחת חלון בית מגורים ותחת כלי רכב פרטי, והכל בזמן שדיירי הבית היו במקום (ת/44).

מבחן התוצאה, אם כן, מהווה את הנדבך הראשון בהוכחת רצון הנאשמים להניח בבית מי שהוגדרו כ"גורמים עברייניים" מטעני חבלה, על מנת להטיל פחד בליבם, להשחית את רכושם ותוך סיכון חייהם.

נדבך נוסף הינו גרסת אוחנה, המתארת, ברחל בתך הקטנה, כיצד גיבשו הנאשמים תוכניתם להניח המטענים בבית נפגעי העבירה (ר' עמ' 225 – 231 לפרו').

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.י. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

גרסה זו, המפרטת את חלקו של כל אחד מהנאשמים בהכנת מטעני החבלה, כמו גם את הרקע והמניע למעשים, עדיפה על גרסת הנאשמים.

כאמור בדיון הנוגע למניע הנאשמים, אוחנה מסר גרסתו חרף הפללתו-הוא ואבדן קשריו החברתיים והמקצועיים עם הנאשמים וחבריו לתפקיד. אולם, חשוב מכך, עדות אוחנה משתלבת עם עצם הנחת מטעני החבלה ומספקת את ההסבר המתבקש והטבעי ביותר למעשי הנאשמים, באשר המניע המיוחס להם (נקמה בנפגעי העבירה) מתיישב עם האמצעי בו בחרו (הפעלת מטעני חבלה בבית נפגעי העבירה) והאמצעי המיוחס להם מתיישב עם הממצאים בשטח (המטענים עצמם, הנזק לחלון ולקיר הדירה).

גרסת אוחנה מלמדת על בחירת הנאשמים לנקום במור ובן שלום באמצעות מטעני חבלה, בין היתר, עקב יכולתו להוסיף ולפרט את חלקו של כל אחד מהנאשמים בהרכבת המטענים עצמם: הנאשם 3 קישר בינו לבין הנאשם 5, רכש עמו צינורות ו"מופות" (פקקים המוברגים משני צידי הצינורות – י.א.) ומאוחר יותר הרכיב עמו המטענים בדירת הנאשם 2; הנאשם 5 נתן להם חומרים (כדורי ציד ונפצים) ייעוץ (הסביר להם כיצד להדביק פקקי המטען ולהפריד בין אבק השריפה לכדוריות המתכת באמצעות פיסת קרטון) ועזרה טכנית (קדח חור בצינור להחדרת הנפץ); הנאשם 2 סיפק להם דירתו כמקום עבודה ורכש שעונים שונים להשהיית המטען; והנאשמים 1 ו-4 השתתפו בניסיונות ראשוניים בהרכבת המטען, בדירת הנאשם 2 (ר' עמ' 219 – 295 לפרו').

לבסוף, התפצלו הנאשמים לצוותים כמבצע צבאי, האחד, להנחת המטען אצל בן שלום והאחר, אצל מור.

אציין כי קיים הבדל במינוח בו השתמשו הנאשמים 1 ו-5 בחקירתם במח"ש כאשר בחקירתם השתמשו במינוח "מטען" ו"מטען צינור" בעוד שבעדותם בפנינו בחרו הנאשמים להשתמש לעיתים במינוח "התקן פירוטכני".

יאמר כי, בחקירתו במח"ש, הנאשם 1 אף עמד על יכולת המטען להמית:

"לא הרכבתי בעצמי את המטען...ביום של הנחת המטענים נפגשנו כל החמישה בצומת כברי...הם לקחו מטען אחד ונסעו לבית של קרוב המשפחה של מיכאל מור ואני ואלדד חדד נסענו לכיוון הבית של מיכאל מור. אני הורדתי את אלדד והוא שם את המטען מתחת לרכב ג'יפ שחור של מיכאל מור." (ת/5, הודאת הנאשם 1 מיום 19.11.07, שורי 28 – 33).

ובהמשך:

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.ג. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

"ש: אתה מסכים איתי שהמטענים הללו יכולים להרוג ת: כן מתאר לעצמי ... ידעתי שאוחזנה, יניב ויוסי הולכים לבית של קרוב המשפחה של מיכאל מור אבל לא ידעתי באיזה מקום בבית הם הולכים לשים את זה. רק יום לאחר מכן הסתבר שזה הונח בחלון, אין ספק שזה מסוכן ויכול להיות קטלני שמניחים את זה בחלון. לגבי הרכב זה מסוכן אבל השעה שזה תוכנן להתפוצץ זה לפנות בוקר ולא בשעה שבן אדם נוסע ברכב." (שם, בשורי 61 – 69).

בדומה, השתמש הנאשם 5 בחקירתו דווקא במונח "מטען צינור" בהתייחס לפניית הנאשמים אליו:

"[...] הם שאלו אותי אם אני יודע מה זה מטען צינור אמרתי להם שזה מטען בתוך צינור כמו בונגלור צבאי ... הם שאלו אותי אם אני יודע להכין מטען צינור... " (ת/19, הודאת הנאשם 5 מיום 18.11.07, שורי 141 – 157).

בהמשך הודעתו זו, אף הוסיף ותאר הנאשם 5 את הצינור שהביאו לו הנאשמים וכיצד סייע בעדם לקדוח בו חור ולהחדיר לתוכו חומר נפץ ומצת (שם, עמ' 4 – 5).

הגרסה לפיה לא סוכם להניח אלא "התקן פירוטכני", לעומת זאת, נולדה לראשונה בתשובת הנאשמים לאישום, מבלי ששמענו מפייהם הסבר מניח את הדעת לכבישת גרסתם זו או להודאותיהם הנ"ל של הנאשמים 1 ו- 5 (רי' עמ' 944 – 959 לפרוי' לעדות הנאשם 5, עמ' 622 – 663 לפרוי' לעדות הנאשם 1, עמ' 700 – 734 לפרוי' לעדות הנאשם 2, עמ' 797 – 827 לפרוי' לעדות הנאשם 3, ועמ' 895 – 923 לפרוי' לעדות הנאשם 4).

אין לייחס משקל רב לגרסה שניתנה בנסיבות אלו, כפי שלימד י' קדמי בספרו "על הראיות":

"עדות שהעד המוסר אותה בבית-המשפט, "כבש" אותה בלבו על אף שהיא רלוונטית וברת משקל לעניין, ולא גילה אותה אלא בשלב מאוחר... אשר בנסיבות רגילות, הדעת נותנת שהיו ממהרים ומגלים עדותם מוקדם ככל האפשר; ו"כבישת" העדות על-ידם, בהעדר הסבר נאות, מעוררת חששות והיסוסים באשר לאמיתותה". (י. קדמי, "על הראיות", חלק ראשון, תשס"ד – 2003, עמ' 440).

בפרט, עשויה גם עדות נאשם להידחות כעדות כבושה. לעניין זה, אפנה לע"פ 5730/96:

"בכבישת גירסה מצידו של נאשם עד לאחר סיום פרשת התביעה, מטעמים הנוצצים בבחירת קו הגנה: כאשר גירסה זו מכוונת להשמטת הבסיס מתחת לקיומה של עובדה חיונית שהתביעה הביאה ראיות להוכחתה, מקימה השהיית החשיפה, מטבע הדברים, בסיס לחשש, שמא כבישת הגירסה עד לאותו שלב נועדה ל"התאמתה" - אם לא למעלה מזה - לראיות שהובאו מטעם התביעה, ול"הכשלה" מלכתחילה של האפשרות לבדוק את אמיתותה על ידי הצגתה בפני עדי התביעה.

....

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.ג. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

על רקע זה, כאשר מתבקש יישומו של כלל "העדות הכבושה" לגבי נאשם, עומד בבסיס החשד המתוח על מהימנות הגירסה הכבושה, החשש הטבעי שהכבישה נועדה להתאמת הגירסה הכבושה לראיות התביעה ולטיכול האפשרות לבחון את מהימנותה, על ידי חקירתם של העדים שהעידו לפני חשיפתה. אשר על כן, גם נאשם הכובש את גרסתו חייב ליתן הסבר סביר ואמין בדבר הטעם לכבישתה של הגירסה; ובמקום שלא ניתן טעם כזה, נושאת הגירסה המאוחרת תווית של חשד, שמא היא כוזבת. תווית כזו טעונה הסרה; וכל עוד לא הוסרה הריהי מעיבה על אמינותה של הגירסה". (**גרציאני נ' מדינת ישראל**, [לא פורסם], ניתן ביום 18.05.98).

הלכה מושרשת היא כי המשקל הראיתי שיש ליתן לעדות כבושה, אשר לכבישתה לא ניתן הסבר המניח את הדעת, הינו מועט, כפי שנאמר ב- ע"פ 4297/98:

"כאמור, הלכה פסוקה היא, כי ערכה ומשקלה של עדות כבושה מועטים ביותר, כל עוד העד לא נתן הסבר מניח את הדעת לשאלה מדוע כבש את עדותו ומדוע החליט לחושפה בשלב מאוחר. ודוק, כלל ראייתי זה חל גם על עדותו של נאשם במשפט, כפי שכבר ציינתי בע"פ 5730/96 **גרציאני נ' מדינת ישראל** (טרם פורסם): 'גם נאשם הכובש את גרסתו חייב ליתן הסבר סביר ואמין בדבר הטעם לכבישתה של הגרסה; ובמקום שלא ניתן טעם כזה, נושאת הגרסה המאוחרת תווית של חשד, שמא היא כוזבת. תווית כזו טעונה הסרה; וכל עוד לא הוסרה הריהי מעיבה על אמינותה של הגרסה' (שם, בפסקה 5) "**הראל הרשטיק נ' מדינת ישראל** פ"ד נד(4), 673, 688).

מעבר לכך, לא ניתן ליישב גרסת הנאשמים בנקודה זו עם חומר הראיות.

ראשית, כאמור, אין גרסת הנאשמים מתיישבת עם המניע אותו הם מייחסים לעצמם. זאת, כיוון שגם אם הייתה הנחת המטענים "מגרה" את נשוא מטרותיהם ל"תגובה עבריינית", לא היה בכך בכדי להסיר האיום המרחף מעל ראשם. אדרבא – לגרסת הנאשמים עצמה בדבר מנהג ארגון הפשיעה של מור לידות רימונים על אויביהם, ובפרט על אנשי משטרה, הייתה כל סיבה לחשוש כי "תגובה עבריינית" מצדם אך תוסיף ותגבה קורבנות נוספים, ואם יגלו כי הנאשמים הם העומדים מאחורי הפעולה נגדם – אדרבא ואדרבא.

שנית, הפוטנציאל הקטלני של אבק שריפה בצינור מתכת, עם או ללא כדוריות מתכת, נהיר לכל בר דעת שעניו בראשו. כאמור, לדידי, בנסיבות העניין, ניתן היה לקבוע את קטלניות מטעני החבלה שהרכיבו הנאשמים גם מבלי להזדקק לחוות דעת מומחה חבלה.

די אם נזכיר, לעניין זה, את תגובת הנאשם 5 לכשפנו אליו אוחנה והנאשם 3 עם המצרכים והכלים הדרושים להכנת המטענים: "מה, אתם יוצאים למלחמה?" (ת/19, בעמ' 3).

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.ג. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

האמור לעיל, נכון הוא לכל אדם מן הישוב, קל וחומר לאנשי משטרה מנוסים כנאשמים, ובעיקר הנאשם 4, קצין משטרה בדרגת רב-פקד שמילא מגוון תפקידים במסגרת שירותו, ובכלל זה, קצין מודיעין ובילוש.

זאת ועוד, עצם השימוש במטען צינור המכיל אבק שריפה אינו מתאים ל"גרימת רעש בלבד", כטענת הנאשמים. הרי, לשם כך יכלו להשתמש באמצעים פשוטים וזמינים הרבה יותר, כגון חזיזים או זיקוקים הניתנים לרכישה בחנות מן המוכן ובמחיר שווה לכל נפש.

על רקע זה, יש לדחות בשתי ידיים את היתממות הנאשמים, לפיה סברו כי מטעני החבלה אינם אלא "התקנים פירוטכניים".

לעניין זה, טענת הנאשמים לפיה לא ידעו כי מטעני החבלה מכילים גם כדוריות מתכת, אף אם הייתה נכונה, אינה מפחיתה כהוא זה ממודעותם לפוטנציאל הקטלני של מעשי ידיהם.

במה דברים אמורים? הבה נניח, לצורך הדיון, כי אכן הונחו מתחת לחלון בית בן שלום ומתחת לרכבו של מור מטעני חבלה כגון אלו להם טוענים הנאשמים, דהיינו, אבק שריפה "בלבד" מוטמן בצינור מתכת באורך 15 ס"מ ובקוטר 5 ס"מ.

היעלה על הדעת כי מטען כגון זה נועד "ליצור רעש" בלבד? סבורני שלא. גם לעניין זה, אין צורך בחוות דעת מומחה חבלה כדי לעמוד על הפוטנציאל הקטלני של פיצוץ אבק שריפה בצינור מתכת כאמור לעיל, ודי בניסיון החיים והשכל הישר.

למעלה מן הצורך, הוסיף מומחה החבלה מטעם המאשימה, רון זוהר, והבהיר נחרצות את קטלניות המטען גם ללא כדוריות המתכת, ולו כתוצאה מעוצמת הדיפת קרעי צינור המתכת עקב הצתת אבק השריפה (עמ' 546 לפרו').

מעבר לכך, לא ברור המניע של אוחנה להפר הסיכום המשותף "לעשות רעש בלבד", כטענת הנאשמים, ולהחדיר כדוריות מתכת למטענים על דעת עצמו. משנשאל הנאשם 2 למניע זה, ענה כי מוטב "לשאול את אוחנה" ולא הציע הסבר נוסף כלשהו (ר' עמ' 716 – 717 לפרו').

לבסוף, קעקעו שקרי הנאשמים את מהימנותם וחיזקו את הראיות לחובתם.

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.י. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

מעבר לסתירה הגלויה לעין בין הודאות הנאשמים 1 ו- 5 בחקירתם (ת/ 5 ו- ת/ 19) ובין עדותם בפנינו, הודו הנאשמים 2, 3 במפורש באי אמירת אמת בעדויותיהם. לדברי הנאשם 2, "לא אמר אמת" ברוב דבריו בחקירתו במשרדי המחלקה לחקירות שוטרים היות והיה "אנטי" כלפי החוקרים (ר' עמ' 703 – 704 לפרו'). נאשם 3, מצידו, הודה כי "לא אמר אמת" בחקירתו עקב "קו ההגנה" שנקט (ר' עמ' 797 – 798, 823 לפרו').

והרי, הלכה היא מלפני בית המשפט, כי שקרי הנאשם יש בהם בכדי להוות חיזוק ואף סיוע לראיות נגדו (ר' י. קדמי, "על הראיות", חלק שני, עמ' 721-725, וכן ע"פ 2014/94, סאלח נ' מ"י, פ"ד נ(2) 624, 636-637).

אין זאת אלא, כי גם לעניין זה, יש ליתן אמון בגרסת אוחנה.

לפיכך, ובהתאם לגרסה זו, מצאתי כדלקמן:

- הנאשמים 1-4 גמרו אומר לנקום בנפגעי העבירה באמצעות הנחת מטעני חבלה האחד על אדן חלון בית בן שלום והאחר מתחת לרכבו של מור.
- כל הנאשמים הנ"ל השתתפו בהכנת המטענים, במידה זו או אחרת.
- אין נפקא מינה, לעניין זה, אם כל אחד ואחד מהנאשמים היה מודע לכדוריות המתכת במטענים או אם לאו, שכן ממילא השימוש בהן לא חרג מההחלטה המשותפת להכין מטעני חבלה. מה גם, כל הנאשמים היו מודעים לכך שבמטענים הוכנסו כדוריות מתכת.
- הנאשמים 1-4 הניחו את מטעני החבלה והפעילו את המטען שהונח על אדן חלון בית בן שלום, תוך גרימת נזקים למבנה וסיכון חיי אדם, ביודעין.

מעורבות הנאשם 5:

אני סבור כי בנסיבות העניין שיפורטו להלן, ניתן לראות בנאשם 5 כמי שהשתתף באופן פעיל בייצור מטעני החבלה תוך שהוא, לכל הפחות, חושד בדבר טיבם וייעודם האסור, גם אם אינו יודע את יעדי השימוש בהם.

בניגוד לגרסת נאשם זה בפנינו, עזרתו התבקשה על ידי אוחנה והנאשם 3 במפורש לצורך הרכבת "מטען צינור" (ת/ 19, ש' 157-155), עזרה אותה אכן סיפק. הנאשם 5 אף קדח חור בצינור שסופק לו על ידי אוחנה והנאשם 3 (ת/ 19, ש' 176-175).

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.י. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

לגרסת אוחנה, נאשם 5 ידע על כוונתם להכין מטען חבלה (ר', עמ' 231 לפרו', ש' 19-24, עמ' 229, ש' 12-13), הדריכם מה לרכוש (עמ' 233, ש' 2-5 לפרו'), נתן להם חצי דלי נפצים, בין 15-20 גפרורים חשמליים וכמות גדולה של כדורי ציד (עמ' 238 לפרו').

יש לדחות גרסת נאשם זה, לפיה לא היה מודע להיבט הפלילי של העזרה אותה נתבקש לתת, היות וסבר כי עזרתו דרושה לאוחנה ולנאשם 3 לצורך תפקידם כשוטרים.

ראשית, חרף הסמכותיות שבידי הנאשמים 1-4, כשוטרים, להקרין כלפי הנאשם 5, לא ברור איזה שימוש לגיטימי יכול היה הנאשם 5 להעלות בדעתו למטעני חבלה שבגינם דרושים מטענים אלו לנאשמים 1-4 לצורך תפקידם כשוטרים. בפרט, כאשר הסיוע בהכנתם, מבחינת הדרכה וחומרים, מתבקש מאדם פרטי כנאשם 5, וברי כי נאשם זה ידע שלמשטרת ישראל גורמי חבלה מקצועיים, שיכולתם לספק סיוע זה גדולה משלו. זאת יודע כל אזרח, קל וחומר מי שהתנדב שנים ארוכות למשטרה, כנאשם 5.

ואכן, מהודאת הנאשם עולה כי תהיות אלו אכן עלו בראשו, אולם משהעלה אותם בפני אוחנה והנאשם 3 ("מה אתם הולכים למלחמה?"), השיבו הללו כי "אינו צריך לדעת" ועטו מעטה שתיקה ומסתורין:

"הם אמרו לי שהם רוצים להפחיד מישהו, נתתי ליוסי כמה זיקוקין ופוצצנו את זה בשטח לא רחוק מהבית שלי יוסי אמר שזה לא מספיק מפחיד ואז הוא הלך אחרי זה אני למחרת או כמה ימים אחרי זה יוסי ומנחם באו אלי ביקשו מצתים ואן יש לי כדורי ציד נתתי להם קרטון כדורי ציד ומצתים אין לי מושג כמה נתתי להם הם שמו את זה בדלי מנחם שאל אותי אם יש לי מקדחה אמרתי לו שיש לי כלים ואז הוא הלך לאוטו שאיתו הם באו ומנחם הביא איתו בשקית כל מני נפצים, פתילים צבאיים בקופסאות אלה צבאיות כתוב על זה "צ" לא היה אף אחד בבית שלי שאלתי אותם מה אתם הולכים למלחמה, אמרו לי תעזוב שטויות מה שאתה לא צריך לדעת לא מעניין אותך אמרתי ליוסי אנחנו חברים, מנחם אמר לי סתם שטויות, הוא שאל אם אני מבין בזה אמרתי לו שאין לי מושג רק שיזהר שלא ירד לו איזה אצבע הוא אמר לי תעזוב אני יודע מה לעשות" (ת/19, שורי' 63-74).

כמו כן, כזכור, בחקירתו לא נרתע נאשם זה להשתמש במונח המפליל "מטען צינור" בהתייחס לפניית אוחנה והנאשם 3, תוך שהוא מפרט את העזרה שסיפק להם בהרכבת מטען זה:

"הם שאלו אותי אם אני יודע להכין מטען צינור, ואני אמרתי שאני לא יודע. לפי הבנתי כשיושבים חברה בשביל להשוויג

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.ג. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

קצת אמרתי שצריך להיות מצת וחומר נפץ וזהו, אבל זה תוך כדי שאלות שמדברים על דברים אחרים" (שם, 155-157).

ובהמשך:

"מנחם שם את הצינור במלחציים אני התחלתי כבר ללכת ואיך שהוא קודח נשבר המקדח, הוא שאל אותי אם יש עוד מקדחיים. אמרתי לו לאט לאט הראיתי לו איפה יש עוד מקדחים שמתני לו ופה הלכתי נגמר הסיפור" (שם, שי 154-167).

נאשם זה אף ידע להסביר את הצורך בקדיחת חור במטען, תוך שהוא מודה בהימנעותו מלשאל שאלות נוספות:

"באמצע הצינור, והחור כדי לשים מצת, מנחם אמר לי שהם ינסו לעשות ניסוי פיצוץ והם לא דיברו אחרי זה, לא סיפרו לי כלום ולא שאלתי. (שם, שי 175-176)

ובהמשך:

"ש: נראה לך הגיוני ששוטרים מכינים מען צינור, וזה נראה לך הגיוני במסגרת תפקיד?
ת: לא חשבתי כלום באותו רגע ולאחר מכן.
ש: זאת אומרת שעצמת עיניים ממה שיכול לקרות?
ת: כן" (שם, בשורות 199 – 202).

הודאה זו מתיישבת עם גרסת אוחנה, לפיה התבקש הנאשם 5 לסייע בהכנת מטען צינור, ש"ייעשה נזק", על מנת "להפחיד מישהו שהגזים" (עמ' 231 לפרו').

לא עלה בידי נאשם זה להסביר באופן המניח את הדעת הודאתו הוא, או את הפללתו בידי אוחנה, בעדותו בפנינו.

בתחילה טען כי מעולם לא דובר איתו על מטען צינור:

"יוסי לא דיבר איתי על מטען צינור בכלל. אני אומר לך שלא דיבר איתי. אני אגיד לך משהו אחר יותר מזה - לא דובר בחיים על מטען צינור, לא היה. לא היה ולא דובר." (עמ' 944, שורי 2 – 3)

כאשר עומת עם דבריו במחלקה לחקירות שוטרים לפיהם הוא אכן נשאל לגבי מטען צינור ואף הסביר לנאשמים מזה וכיצד להרכיב מטען כזה, טען כי "לא זכורים לו" דברים כאלה (עמ' 952, בשורה 4).

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.ג. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

אולם, לבסוף, הודה כי אכן דובר איתו לגבי "מטען צינור" והוא אף הסביר לנאשמים מהו מטען זה:

"שאלו מה זה מטען צינור. המצאתי את אמריקה, אני יצרתי מטען. שאלו מה זה מטען צינור, אמרתי, זה צינור שבתוכו יש חומר נפץ." (עמ' 959, שורי 7 – 8).

לבסוף, לו אכן סבר הנאשם 5 בתום לב כי עזרתו דרושה לצורך משטרתי לגיטימי, נותנת הדעת כי משנודע לו כי אוחנה והנאשמים 1 – 4 מעלו באמונו והשתמשו במטענים באופן פלילי על מנת להזיק לרכוש ולסכן חיי אדם, היה ממהר ומשתף פעולה עם חוקריו ומוסר להם כל הידוע לו.

אולם, תחת זאת, משנעצר בחשד למעורבתו בהנחת המטענים מסר נאשם זה גירסה שקרית בה הכחיש כל קשר לאירוע ועמד על כך כי לא נתן ולא נתבקש ליתן כלום (ר' ת/ 11 ש' 15-16). אך בחקירתו השנייה, כשלושה ימים לאחר מכן, לאחר שהוטח בפניו כי מעורבותו בפרשה ידועה וכי מוטב שימסור גרסת אמת, מסר הנאשם 5 הודאתו.

סבורני, כי שקרי נאשם זה בחקירתו במשרדי המחלקה לחקירות שוטרים ובפנינו הינם בגדר התנהגות מפלילה המוסיפה ומחזקת הראיות נגדו.

על כן, הוכח כי הנאשם 5 השתף, ביודעין, בהרכבת מטעני חבלה שביכולתם לגרום נזק של ממש. כפי שנלמד מהאמור לעיל, לכל הפחות התעורר חשדו כי מטענים אלה ישמשו למטרה בלתי חוקית, אך נמנע מלברר חשד זה.

סיכום ביניים:

לאחר שקבעתי כי הנאשמים הרכיבו והניחו מטעני חבלה על מנת להזיק לרכוש, מור ובן שלום ותוך סיכון חייהם ביודעין, אבחן את העבירות המתגבשות ממעשיהם.

מסגרת נורמטיבית:

במעשיהם, ייצרו הנאשמים נשק שלא כדין, בניגוד לסעיף 144(ב2) לחוק העונשין.

סעיף 144(ב2) לחוק העונשין, שכותרתו "עבירות בנשק", קובע כדלקמן:

"המייצר, מייבא או מייצא נשק או הסוחר בו או עושה בו כל עסקה אחרת שיש עמה מסירת החזקה בנשק לזולתו בין בתמורה ובין שלא בתמורה, בלא רשות על פי דין לעשות פעולה כאמור, דינו - מאסר

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.ג. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

חמש עשרה שנים".

סעיף החוק הנ"ל דורש, אם כן, "ייצור" (רכיב התנהגותי), "נשק" (רכיב תוצאתי) והעדר "רשות על פי דין" (רכיב נסיבתי). שאר הרכיבים ההתנהגותיים בעבירה (מייבא, מייצא, סוחר וכו') חלופיים לרכיב ה"ייצור" ואינם רלבנטיים לענייננו. היסוד הנפשי הנדרש בסעיף הנו "מודעות", משלא נקבע אחרת בנוסח העבירה (ר' סעי' 19, 20 לחוק העונשין). להלן ננמק, איפה, התקיימות רכיבים אלה במעשי הנאשמים.

כל הנאשמים "ייצרו" את מטעני החבלה במעשיהם.

אוחנה ונאשם 3 רכשו צינורות ו"מופות", נאשם 2 רכש איזולירבנד, אציטון ושעונים; נאשם 5 הסביר לנאשמים כיצד להרכיב מטען, סיפק נפצים, גפרורים חשמליים וכדורי ציד וקדח חור בצינור; אוחנה ונאשמים 1 ו-3 הכינו את המטענים ופירקו את כדורי הציד לאבק שריפה וכדוריות; אוחנה והנאשמים 1-4 ביצעו מספר ניסיונות במטרה לחבר את מנגנון ההפעלה למטען (עמ' 245-246).

מטעני החבלה שהונחו בבית מור ובן שלום מהווים "נשק" כנדרש בסעיף העבירה.

סעיף 144 הנ"ל, מוסיף ומגדיר מהו "נשק" לעניין זה. לענייננו, רלבנטיות שתי הגדרות חלופיות:

"כלי שסוגל לירות כדור, קלע, פגז, פצצה או כיוצא באלה, שבכוחם להמית אדם, וכולל חלק, אבזר ותחמושת של כלי כזה" (144(ג)(1)).

או:

"תחמושת, פצצה, רימון או כל חפץ נפיץ אחר שבכוחם להמית אדם או להזיק לו, לרבות חלק של אחד מאלה" (144(ג)(3)).

מטעני החבלה בענייננו באים בגדר כל אחת מהגדרות אלו. בהתאם לחוות דעת מומחה החבלה מטעם המאשימה, כאמור, ביכולת המטענים לשגר את כדוריות המתכת שבתוכם בעוצמה ולהמית אדם, כנדרש בהגדרה הראשונה. לחילופין, בהתלקחות אבק השריפה שבמטענים, ביכולתם לקרוע צינור המתכת המכיל אותם ולהדוף קרעיו בעוצמה שיש בה בכדי להמית אדם, כנדרש בהגדרה השנייה (ר' עמ' 526 לפרו'). לעניין זה, אחת היא אם בעת העבירה היה המטען תקין או לא (ראה סעי' 144(ג)(1) לחוק העונשין).

כמו כן, אין מחלוקת כי הנאשמים לא קיבלו רשות על פי דין לייצר את המטענים (ראה סעי' 144(ג)(1))

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.ג. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

(2) לחוק העונשין התשל"ז-1977, המעביר את הנטל להוכחת אי התקיימות רכיב זה על הנאשמים).

לעניין זה, אין נפקות לכך שמעשיו של כל נאשם לכשלעצמו לא השלימו את ייצור הנשק. די בכך שכל אחד מהנאשמים עשה מעשים להשלמת העבירה, מתוך מודעות משותפת עם חבריו, בכדי לראותם כ"מבצעים בצוותא" של העבירה המושלמת (ר' סעי' 29 לחוק העונשין). מודעות משותפת זו התקיימה בנאשמים ששיתפו פעולה על מנת להשלים ייצור המטענים. ודוק – אין נפקא מינה, לעניין עבירה זו, אם הנאשם 5 לא היה מודע לתכניתם המלאה של הנאשמים 1-4 לגבי ייעוד המטענים, ודי בכך שהיה שותף לעצם התכנית לייצרם, כאמור בדיון העובדתי לעיל. הנאשמים היו מודעים לכך שנשק בלתי חוקי יוצא תחת ידיהם. מודעות הנאשמים 1-4 לכך, נגזרת, בראש ובראשונה מהחלטתם המשותפת להרכיב מטעני צינור על מנת להטיל אימה על מור ובן שלום, שנקבעה לעיל כממצא עובדתי. החלטה זו, מלמדת על כוונה ממש מצדם ליצור נשק האסור על פי חוק, קל וחומר על מודעות למשמעות מעשיהם בבואם לממשה.

לגבי הנאשם 5, כטענת המאשימה, מודעתו לכך שהינו מייצר מטעני חבלה וחשדו בדבר היעדר רשות על פי דין מספקים את דרישת היסוד הנפשי שבסעיף העבירה. זאת, היות בעיני החוק חשד בדבר, היעדר רשות כאמור, בצירוף הימנעותו מלברר חשד זה, שקולים למודעות בפועל, בבחינת "עצימת עיניים" (ר' ס' 20(ג)(1) לחוק העונשין).

על כן, מתקיימים כל רכיבי עבירת ייצור נשק שלא כדין בנאשמים, והם אחראים לביצוע עבירה זו.

הנאשמים 1-4 נשאו נשק שלא כדין, בניגוד לסעיף 144(ב) לחוק העונשין.

סעיף 144(ב) לחוק העונשין, המשתיך אף הוא לכותרת "עבירות בנשק", קובע ברישא כדלקמן:

"הנושא או מוביל נשק בלא רשות על פי דין לנשיאתו או להובלתו, דינו - מאסר עשר שנים."

עבירה זו נבדלת, אם כן, מעבירת ייצור הנשק לעיל ברכיב ההתנהגותי – "נושא או מוביל".

רכיב זה מתקיים בנאשמים, שנשאו והובילו המטענים ממקום מפגשם בחורשת יחיעם לרכבו של מור וביתו של בן שלום. שאר רכיבי העבירה, נשק, היעדר רשות על פי דין וכן היסוד הנפשי, זהים במהותם לעבירת ייצור הנשק שנידונה לעיל. על כן, תקף הדיון ברכיבים אלה גם לעבירת נשיאת הנשק שלא כדין, והנאשמים אחראים גם לביצוע עבירה זו.

הנאשם 5 סייע לנאשמים 1-4 לשאת נשק שלא כדין, בניגוד לסעיף 144(ב) + 32 לחוק העונשין.

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.ג. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

סעיף 31 לחוק העונשין מגדיר "מסייע" כדלקמן:

"מי אשר, לפני עשיית העבירה או בשעת עשייתה, עשה מעשה כדי לאפשר את הביצוע, להקל עליו או לאבטח אותו, או למנוע את תפיסת המבצע, גילוי העבירה או שללה, או כדי לתרום בדרך אחרת ליצירת תנאים לשם עשיית העבירה, הוא מסייע."

היסוד העובדתי בעבירה, אם כן, הינו "מעשה" שמטרתו עשויה להיות אחת ממספר חלופות, שהרלבנטית שבהן לענייננו הינה "כדי לאפשר את ביצוע" העבירה העיקרית. כמו כן, דורש הסעיף כי המעשה יתבצע "לפני עשיית העבירה" או "בשעת עשייתה" (רכיב נסיבתי). היסוד הנפשי הנדרש בעבירה הינו "מודעות" לטיב ההתנהגות כמסייעת לעבירה העיקרית, וכן לעצם ביצוע העבירה העיקרית על ידי המבצע העיקרי.

עמד על כך הנשיא א' ברק בע"פ 320/99:

"[...] המחשבה הפלילית הנדרשת בעבירת הסיוע - שאינה עבירה תוצאתית-הינה כפולה: ראשית, מודעות לטיב ההתנהגות המסייעת, כלומר מודעות לכך שההתנהגות תורמת ליצירת התנאים לשם עשיית עבירה עיקרית בעלת ייעוד מוחשי; שנית, מודעות לקיום הנסיבות הרלבנטיות בעת ההתנהגות המסייעת, כלומר, מודעות לכך שהמבצע העיקרי מבצע או עומד לבצע עבירה, הגם שלא נדרשת מודעות לכל פרט מפרטי העבירה..." (פלונת נ' מדינת ישראל, פד"י נ"ה(3) 22, 31-32).

בענייננו, עשה הנאשם 5 מעשה כדי לאפשר את נשיאת והובלת מטעני החבלה על ידי הנאשמים 1-4 שלא כדון, בכך שייצר מטענים אלו בצוותא עמם. גם היסוד הנפשי בעבירת הסיוע מתקיים בנאשם 5, היות וידע, או, למצער, חשד, כי אוחנה והנאשם 3 מתעתדים לשאת המטענים שלא כדון, אך נמנע מלברר חשד זה. כזכור, אמר אוחנה לנאשם 5 כי המטענים דרושים להם על מנת "להפחיד" מישהו "שהגזים", וכי מוטב לו שלא יידע מעבר לכך (ר' עמ' 228 לפרו'). לכן, חרף היעדר מודעות מצד הנאשם 5 לפרטים נוספים (כגון זהות כל המעורבים או מהיכן להיכן בכוונתם להוביל המטענים), מתקיים היסוד הנפשי בעבירה.

אזכיר לעניין זה, כי אין מניעה להרשיע נאשם ביותר מעבירה אחת בשל אותו מעשה, ובלבד שלא יהיה כפל בעונשו (סעי' 186 לחוק סדר הדין הפלילי, ראה: רע"פ 4157/06 פלוני נ' מדינת ישראל [טרם פורסם] ניתן ביום 25.10.07).

בכך, מתקיימות בנאשם 5 כל דרישות עבירת הסיוע לנשיאת המטענים שלא כדון על ידי הנאשמים 1-4, והוא אחראי בגין עבירה זו.

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.י. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

מנגד, לא ניתן לומר כי נאשם 5 לקח חלק בעצם הנשיאה וההובלה של המטענים בעצמו, שהתרחשה, כזכור, הרבה לאחר שהלה סיים חלקו בייצורם ביחד עם הנאשמים 1-4.

כזכור, הנאשם 5 אף לא היה נוכח כאשר הרכבת המטענים הושלמה וחלקו בייצורם התרחש בתחילת הרכבתם בלבד, ביחד עם אוחנה והנאשם 3. כמו כן, הנאשם 5 לא היה שותף לתכנית הנאשמים להניח המטענים בקרבת מור ובן שלום, אלא היה מודע לעצם נשיאת המטענים על ידי חבריו הנאשמים בלבד, ללא פרטים נוספים כגון: מהיכן להיכן מתכוונים הנאשמים לשאת המטענים או זהות המעורבים, מעבר לאוחנה והנאשם 3. על כן, אין די ראיות להרשעת הנאשם 5 כאחד המבצעים העיקריים אלא כמסייע בלבד.

הנאשמים 1-4 הזיקו בחומר נפץ, בניגוד לסעיף 454 לחוק העונשין.

סעיף 452 לחוק העונשין, שכותרתו "היזק בזדון", קובע כדלקמן:

"ההורס נכס או פוגע במזיד ושלא כדין, דינו - מאסר שלוש שנים, והוא אם לא נקבע עונש אחר".

משלימה הוראה חוק זו עבירת היזק בחומר נפץ המעוגנת בסעיף 454 לחוק העונשין:

"העובר עבירה כאמור בסעיף 452 על ידי חומר נפץ, דינו - מאסר חמש-עשרה שנים, והוא אם היה אדם במקום המעשה או אם ההרס או הפגיעה סיכנו חיי אדם ממש".

קרי, עבירת "היזק בחומר נפץ" מהווה מקרה פרטני חמור של עבירת "היזק בזדון". רכיבי עבירה זו, אם כן, הינם "ההורס נכס או פוגע..." (מעשה ותוצאה אסורים), "שלא כדין" (נסיבה 1), "על ידי חומר נפץ" (נסיבה 2) וכן "סכנת חיי אדם ממש" (נסיבה 3). "היות אדם במקום" הינה נסיבה חלופית ל"סכנת חיי אדם ממש" שגם היא רלבנטית לענייננו. לבסוף, היסוד הנפשי בעבירה מוגדר כ"מזיד", דרישה השקולה ל"מודעות" (רי' סעי' 20, 90א(1) לחוק העונשין).

אין מחלוקת כי הנאשמים 1-4 פגעו בבית בן שלום (עיקום הסורג והפגיעה בקיר בפנים החדר) וכן כי עשו זאת שלא כדין באמצעות חומר נפץ. כאמור בדיון העובדתי, במעשה זה הוסיפו הנאשמים וסיכנו חיי אדם ממש, כעולה מיכולת המטענים להמית אדם, המיקום המסוכן בו הונחו (מתחת לחלון חדר מגורים ומתחת לכלי רכב) וכן מהודאת הנאשם 1 בדבר קטלניות המטענים (ת/ 5, שור' 64-65).

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.י. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

לחילופין, הוכחה התקיימות חלופת נוכחות אדם במקום המעשה שכן, כאמור, אם בן שלום ושני בניה נכחו בדירה בזמן התפוצצות המטען (ת/44).

מודעות הנאשמים לסיכון חיי אדם הגלום במעשיהם מתבטאת בהחלטתם המשותפת להניח ולהפעיל מטעני חבלה מתחת לחלון מגורים ומתחת לכלי רכב, העומדת מאחורי מעשיהם כמתואר בכתב האישום. כאמור, יש לדחות מכל וכל היתממות הנאשמים 1-4 לפיה סברו כי בכוח המטענים לייצר "רעש בלבד", באשר זו אינה מתיישבת עם חומר הראיות ואינה סותרת חזקת מודעות הנאשמים 1-4 לתוצאות הטבעיות של מעשיהם (ע"פ 3158/00 מגידיש נ' מ"י, נד(5) 89). לבסוף, משקבעתי, כי המטענים מסוגלים להמית וכי הנאשמים היו מודעים למסוגלותם זו, גרימת נזק לנכס הינו בבחינת קל וחומר.

ודוק – אין נפקא מינה, לעניין היסוד הנפשי, אם הנאשמים התכוונו לפגוע באדם ורכוש או אם התכוונו "להפחיד" בלבד, כטענתם. עבירת "היזק בחומר נפיץ" אינה דורשת "כוונה" אלא "מודעות" בלבד, ובכלל זה מודעות לאפשרות הגרימה לתוצאות המעשה, בין מתוך "שוויון נפש לאפשרות גרימת התוצאות האמורות" ובין "בנטילת סיכון בלתי סביר לאפשרות גרימת התוצאות האמורות, מתוך תקווה להצליח למנען" (ר' סעיף 20(א)(2) לחוק העונשין). "נטילת סיכון בלתי סביר" זו, לכל הפחות, המוגדרת בחוק כ"קלות דעת", מספקת היסוד הנפשי בעבירה והוכחה במעשי הנאשמים.

כמו כן, גם לעניין זה, אחת היא עם כל אחד מהנאשמים ביצע את העבירה המושלמת במעשיו או אם תרם להשלמת העבירה באופן חלקי בלבד. תכניתם המשותפת של הנאשמים להניח ולהפעיל המטענים בבית מור ובן שלום, שעבירת ה"היזק בחומר נפיץ" אינה אלא הוצאתה אל הפועל, מהווה "ביצוע בצוותא", השקול להשלמת העבירה על ידי כל אחד ואחד מהם (ר' ס' 29 לחוק העונשין).

אשר על כן, אחראים הנאשמים 1-4 בהיזק בחומר נפץ, בניגוד לסעיף 454 לחוק העונשין.

הנאשם 5 סייע לנאשמים 1-4 להיזק בחומר נפיץ, בניגוד לסעיף 454 + 32 לחוק העונשין.

עזרת הנאשם 5 לנאשמים 1-4 בהכנת המטענים סייעה בידם להזיק במטענים אלו, בכך שהיא אפשרה להם לבצע את העבירה ותרמה ליצירת התנאים לעשייתה. גם היסוד הנפשי של עבירה זו התקיים בנאשם 5, היות וכזכור, הסביר לו אוחנה כי על המטענים להיות בעלי יכולת "לעשות נזק". ללמדך, כי הנאשם 5 היה מודע, לכל הפחות, כי סוף המטענים לפגוע ברכוש. גם אם לא הוכח כי הנאשם 5 חשד שהמטענים עשויים לשמש לסכן חיי אדם, די באמור לעיל בכדי להוות "סיוע", שהרי הלכה היא מלפני בית המשפט, שאין מודעות המסייע נדרשת לכל פרט מפרטי העבירה

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.ג. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

אלא לכך ש"המבצע העיקרי מבצע או עומד לבצע עבירה" גרידא (ע"פ 320/99, פלונית נ' מדינת ישראל, פד"י נ"ה(3) 22).

מאידך, לא ניתן לראות בנאשם 5 כמבצע עיקרי של עבירה זו, מבחינת רמת מעורבותו במישור העובדתי והנפשי. במישור העובדתי, לא ניתן לומר כי נאשם זה השתתף בביצוע עבירת ההיזק עצמה, מאחר ומעורבותו הסתכמה, כזכור, במתן ייעוץ וחומרים לאוחנה ולנאשם 3, לבקשתם, ולפני שהרכבת המטענים אף הושלמה.

כמו כן, במישור הנפשי, לא שותף הנאשם במזימת הנאשמים להפעיל המטענים מתחת לרכבו של מור ובבית בן שלום, ולא הוכח אף כי חשד בהיבטים מהותיים במזימה זו, כגון, המיקום המסוכן בו יועדו המטענים להתפוצץ או זהות המעורבים. כל שהוכח הוא, כי התקיים אצל נאשם זה חשד מעורפל בדבר ייעודם המפוקפק של המטענים וכי אוחנה והנאשם 3 אינם פועלים במסגרת סמכויותיהם החוקיות. בכך, כאמור, יש בכדי להוות סיוע אך לא ביצוע עיקרי.

לפיכך, אני סבור כי יש להרשיע את הנאשם 5 בסיוע להיזק בחומר נפיץ, בניגוד לסעיף 454 + 32 לחוק העונשין.

הפרת אמונים – עבירה המיוחסת לנאשמים 1-4 בלבד :

סעיף 284 לחוק העונשין קובע כדלקמן :

"עובד הציבור העושה במילוי תפקידו מעשה מרמה או הפרת אמונים הפוגע בציבור, אף אם לא היה במעשה משום עבירה אילו נעשה כנגד יחיד, דינו - מאסר שלוש שנים."

פסק הדין המנחה בעבירה זו הנו דני"פ 1397/03 **מדינת ישראל נ' שמעון שבס** (פ"ד נט(4) 385), בו עמד כב' הנשיא (כתוארו אז) א. ברק על תכליתה להבטחת טוהר השירות הציבורי ולמניעת שימוש לרעה בכוח השלטון :

"אכן, האיסור הפלילי על הפרת אמונים הוא מכשיר מרכזי למאבקה של החברה לשמירה על טוהר השירות והשורות, למניעת סטיות מהשורה, ולהבטחת אמון הציבור במשרתי הציבור. ביטולה של העבירה או אף צמצומה מעבר לנדרש יפגע בכוחה של החברה להגן על עצמה מפני עובדי ציבור העושים שימוש לדעה בכוח השלטון. כוח זה הופקד בידיהם בנאמנות. הסנקציה הפלילית נועדה להבטיח כי הנאמנות תישמר, וכי כוח השלטון לא יהפך לשלטון הכוח. רוצים אנו לקיים

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.ג. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

בישראל חברה מתקדמת, הבנויה על מינהל ציבורי תקין, על שלטון החוק, ועל יחסי אנוש המעוצבים על בסיס של יושר, הגינות וטוהר מידות. האיסור הפלילי על הפרת אמונים נועד להבטיח מטרות אלה. (שם, בסעיף 30 לפסק דינו של הנשיא (דאז) א. ברק)

אין להכחיש, כי בידיו של עובד הציבור, לעיתים, שררה יוצאת דופן, באשר ניצבת מאחוריה הגושפנקא הרשמית של המדינה. שררה זו, מופקדת בידיו של עובד הציבור בנאמנות, על מנת שיפעילה לטובת הציבור אותו הוא משרת, ולמטרה זו בלבד. בין אם עניינו האישי של עובד הציבור ובין אם יש לו סדר יום כזה או אחר המנוגד לסדר יומה של הרשות. משאינו עושה כן, נפגע אמון הציבור בעובדי המדינה האמונים על השימוש בשררה זו לטובת הכלל.

עבירת המרמה והפרת אמונים, אם כן, הינה מקווי ההגנה האחרונים של הציבור בפני השימוש לרעה בכוח השלטון, בבחינת איזון לשררה יוצאת הדופן שהופקדה בידיו. בעניין שבס הנ"ל, באו הדברים לידי ביטוי בשלושה ערכים עיקריים שפורשו כנמצאים ביסודה של עבירת המרמה והפרת אמונים: אמון הציבור בעובדי הציבור; טוהר המידות של פקידי הציבור ואינטרס הציבור, עליו מופקד עובד הציבור (שם, בסעיף 32 לפסק דינו של הנשיא (דאז) ברק).

מתוך כך, כולל היסוד העובדתי בעבירה זו שלושה: רכיב התנהגותי (מעשה "מרמה" או "הפרת אמונים"), רכיב נסיבתי ("עובד הציבור ... במילוי תפקידו") ורכיב נסיבתי נוסף ("הפוגע בציבור"). בניגוד לפרשנות סעיף זה בעבר, כיום, הלכה היא מלפני בית המשפט כי לא מדובר בעבירה תוצאתית, והדרישה למעשה "הפוגע בציבור" אינה אלא נסיבה המתארת את אופי המעשה (שם, בסעיף 39 לפסק הדין). במישור הנפשי, נדרשת מודעות לרכיבי היסוד העובדתי, כבכול עבירה המבוצעת במחשבה פלילית (שם, בסעיף 55 לפסק הדין).

להלן נבחן, אם כן, את התקיימות יסודות אלה בנסיבותיו הייחודיות של ענייננו.

נפתח דווקא ברכיב הנסיבתי – "עובד ציבור" הפועל "במילוי תפקידו". לעניין זה, אין חולק כי הנאשמים, שלושה שוטרים וקצין משטרה, הינם בגדר "עובדי הציבור", ובידיהם שררה מיוחדת מתוקף תפקידם (ר', למשל, בג"ץ 7074/93 מאיר סויסא נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד מח(2) 749).

הכוונה בתיבה "במילוי תפקידו" אינה כי מטרת המעשה תהיה בזיקה לתפקיד, שהרי ההיפרדות בין מטרת המעשה לתפקיד היא זו המפרה את אמון הציבור בעובד הציבור. אין זו אלא שהפרשנות הנכונה לדרישה כי המעשה יבוצע "במילוי תפקידו" של עובד הציבור הינה כי התפקיד, או

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.י. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

הסמכויות הנלוות לו, אפשרו או הקלו על ביצועו (ר' ד"נ 3/82 יצחק גרוסמן נ' מדינת ישראל, פ"ד לו(1) 771, ע"פ 3575/99 אריה דרעי נ' מדינת ישראל, נד(2) 822).

משכך, אין כל קושי לקבוע כי תנאי זה מתקיים בענייננו. הנאשמים 1-4 שבפנינו ניזונו ממידע מודיעיני אליו נחשפו בתוקף תפקידם. מידע זה, הוא אשר הובילם לראות במור ובן שלום כ"גורמים עבריינים" האחראים ל"איום ממשי ומיידי" הניצב בפניהם, כדבריהם, והוא אשר אף אפשר להם לאתר את מקום מגוריהם ולהניח שם מטענים. כמו כן, היה זה מעמד הנאשמים 1-4 כשוטרים שאפשר להם לגייס את עזרתו של נאשם 5, רן קרוטר וכן לבצע את המעשים מתחת לאף הרשות החוקרת ממש, כאשר הם עצמם נמנים עם השוטרים שנקראו לזירות הנחת המטענים לאחר מעשה, על מנת "לחקור" את הנחתם. בכך, ניצלו הנאשמים 1-4 את תפקידם הממלכתי באופן ציני, עד כי לא נותר ספק בהתקיימות רכיב זה בהגדרת העבירה.

הרכיב ההתנהגותי הנדרש בעבירת המרמה והפרת אמונים הינו מורכב, למעשה, משתי חלופות – "מרמה" או "הפרת אמונים". בענייננו, נראה כי החלופה המתאימה היא זו הנוגעת ל"הפרת אמונים".

במה מתבטאת, אם כן, "הפרת האמונים" בענייננו מצד הנאשמים 1-4? על מנת להשיב על שאלה זו יש לחזור לתכלית עבירת "הפרת אמונים", להגן על הציבור בפני שימוש לרעה בשררה ממלכתית, ולבחון תכלית זו בהקשר הפרטני של המקרה דנן. סמכויות השוטר, המוקנות לו בנאמנות, על שום מה הופקדו בידיו? עיון במטרות המשטרה כפי שהוגדרו בחוק מעלה כדלקמן:

"משטרת ישראל תעסוק במניעת עבירות ובגילויין, בתפיסת עבריינים ובתביעתם לדין, בשמירתם הבטוחה של אסירים, ובקיום הסדר הציבורי ובטחון הנפש והרכוש" (סעי' 3 לפקודת המשטרה [נוסח חדש] תשל"א – 1971).

בידיו של השוטר, אם כן, מופקדת אחריות מהחשובות ביותר במגזר הציבורי – בין היתר, למנוע עבירות ולהבטיח את בטחונו ורכושו האישי של הפרט כמו גם את רכושו של הציבור.

נשאלת השאלה, האם הנאשמים 1-4 שבפנינו, קיימו מטרות אלו? והמענה לכך, לא ולא. האם הפקירו מטרות אלו במעשיהם, מתוך רשלנות, חוסר משמעת או היסח הדעת? גם על שאלה זו אשיב בשלילה.

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.י. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

תחת זאת, פעלו הנאשמים 1-4 שבפנינו **בכוונת מכוון** למטרות ההפוכות בתכלית ממטרות תפקידם כשוטרים האמונים על קיום מצוות החוק.

מקום בו היה זה מתפקידם להבטיח את הנפש – סיכנוה; מקום בו היה זה מתפקידם להבטיח את הרכוש – השחיתוהו; ומקום בו היה זה מתפקידם למנוע עבירות – עברו אותן כמו ידיהם.

אין נפקא מינה אם מטרתם, בענייננו, הייתה "גורמים עבריינים", "חשודים" או "ראשי ארגון פשיעה". אחריות הנאשמים 1-4, כשוטרים, להגן על הנפש והרכוש השתרעה גם על נפשם ורכושם של נפגעי העבירה בענייננו, כפי שהיא משתרעת על הציבור בכללותו. כך, גם סעיף 3 לפקודת המשטרה האמור לעיל, אינו מבדיל בין אזרחים "מהוגנים" ל"עבריינים" או בין שועי מדינה לאחרון הנאשמים, ומקנה את הגנת המשטרה לכל. על כן, פעולתם המנוגדת לערכים הנ"ל, מהווה הפרת אמונים מצד הנאשמים 1-4 כלפי הציבור בכללותו.

למעלה מן הצורך יוזכר, כי הנאשמים במקרה דנן סיכנו לא רק את אותם "גורמים עבריינים", אלא גם את בני משפחותיהם המתגוררים עימם, עוברי אורח לו נקלעו למקום בשעת הפיצוץ, ואף את חבריהם חבלני המשטרה, שנאלצו לפרק, מתוקף תפקידם, את המטען שהונח מתחת לרכבו של מור. בכך, יש בכדי להמחיש את חוסר התוחלת שבניסיון לאבחן בין "עבריינים" ל"אזרחים הגונים" בכל הנוגע לחיי אדם, ובצורך להתמקד בעצם הסיכון של חיי אדם ביודעין על ידי הנאשמים 1-4 כנימוק להחלת עבירת הפרת האמונים בנסיבות ענייננו.

רכיב ה"פגיעה בציבור", מתקיים אף הוא בענייננו. כאמור, הפסיקה העדכנית הגדירה רכיב זה כרכיב נסיבתי המתאר את חומרת ההתנהגות המקיימת את העבירה, ולא כרכיב תוצאתי שיש להוכיח את התרחשותו, הלכה למעשה (פרשת שבס).

במקרה דנן, בדומה למקרה שבס הנ"ל, נובעת הפגיעה בציבור מעוצמת ההפרה של אמונו הגלומה במעשי הנאשמים 1-4. כאמור, מעשי הנאשמים 1-4 אינם "סטייה" גרידא ממטרות תפקידם, אלא בבחינת היפוך תפקידם כשוטרים על ראשו, כאשר המגן נמצא פוגע ומי אמן על אכיפת החוק רומסו ברגל גסה.

לעניין זה, העובדה כי לא היו פגיעות בנפש בענייננו אין בה ולא כלום, שכן עצם תפקודה של משטרת ישראל מושתת, בראש ובראשונה, על אמן הציבור אותו היא משרתת, ואמן זה נפגע כתוצאה ממעשי הנאשמים, גם אם, למרבה המזל, לא היו נפגעים בנפש.

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.ג. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

מבחינת היסוד הנפשי, מודעות, הרי שזו נלמדת, ראשית, מאופיו המסוכן של הנשק אותו הרכיבו הנאשמים. כאמור בחוות דעתו של מומחה החבלה מטעם המאשימה, מדובר במטען נפץ מסוג מטען צינור, אליו הוחדרו אבק שריפה וכדוריות מתכת, אשר בכוחו להמית אדם.

כאמור, יש לדחות בשתי ידיים את טענת הנאשמים לפיה מדובר ב"התקן פירוטכני" בלבד או כי לא היו מודעים לאופיו הקטלני. גם ללא חוות הדעת של מומחה המאשימה, הפוטנציאל הקטלני של אבק שריפה בתוך צינור מתכת, עם או ללא כדוריות מתכת, נהיר לכל בר דעת שעניינו בראשו, כל שכן לאנשי משטרה בעלי ותק בתפקידי סיור, בילוש ומודיעין. די אם נזכיר, לעניין זה, את אמרתו של הנאשם 5 לנאשמים 1-4, כאשר פנו אליו עם המצרכים והכלים הדרושים להם למשימתם: "מה, אתם יוצאים למלחמה?" (ת/19, בעמ' 3).

שנית, נלמדת מודעותם של הנאשמים 1-4 לסיכון חיי אדם ורכוש הגלום במעשיהם מהמיקום בו הניחו המטענים – על אדן חלון מגורים ומתחת לרכב. גם אם נאמין לגרסת הנאשמים לפיה לא ביקשו ליטול חיי אדם במעשיהם, לא נוכל להאמין לטענתם כי לא היו מודעים כלל לסיכון הגלום בהנחת מטעני הנפץ בקרבה כה גדולה לבני אדם, והכול כאמור בדיון בנושא מודעות הנאשמים לקטלניות המטען לעיל.

אין המקרה דנן מהווה תקדים להרשעת שוטרים בהפרת אמונים בשל ניצול השררה שבתפקידם למטרות ההפוכות מייעודו: בת"פ (חיפה) 6075/07 **מדינת ישראל נ' חיים משה**, הורשע שוטר במרמה והפרת אמונים בשל כך שניסה לקשור קשר עם אחר להתפרץ למקום מגורים על מנת לגנוב; בע"פ 7472/02 **איציק כהן ואח' נ' מדינת ישראל**, דחה בית המשפט העליון את ערעורם של שוטרים שהורשעו במרמה והפרת אמונים בשל כך שתקפו בצוותא את המתלונן באותו עניין, ולאחר מכן מסרו על כך דו"ח כוזב ותלונה שקרית; ועוד.

על כן, הפרו הנאשמים 1-4 במעשיהם האמון שניתן בהם כעובדי הציבור, בניגוד לסעיף 284 לחוק העונשין.

אפנה עתה לבחון את ההגנות להם טענו באי כוח הנאשמים, קרי, הגנה עצמית והגנה מן הצדק.

הגנה עצמית:

אחת הטענות המרכזיות שבפי הנאשמים הינה הגנה עצמית. לגרסתם, הנחת המטענים נועדה להגן עליהם מפני האיום שכוון כלפיהם מגורמים עבריינים בנהריה, בראשם מור. זאת, נוכח אזלת יד המשטרה, שלטענתם, לא סיפקה להם את ההגנה הנדרשת.

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.ג. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

סעיף 34 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 קובע ברישא:

"לא יישא אדם באחריות פלילית למעשה שהיה דרוש באופן מיידי כדי להדוף תקיפה שלא כדין שנשקפה ממנה סכנה מוחשית של פגיעה בחייו, בחירותו, בגופו או ברכושו, שלו או של זולתו."

בהקשר זה יש להזכיר את סעיף 34 טז לחוק הקובע כי:

"הוראות סעיפים 34, 34א ו-34יב לא יחולו כאשר המעשה לא היה סביר בנסיבות הענין לשם מניעת הפגיעה"

בע"פ 4191/05 פורטו התנאים המצטברים שבהתקיימם תחול ההגנה:

"הראשון הוא תנאי התקיפה שלא כדין. השני הוא תנאי הסכנה. תנאי מוקדם למעשה ההתגוננות הוא קיומה של "סכנה מוחשית של פגיעה בחייו, בחירותו, בגופו או ברכושו, שלו או של זולתו". על הסכנה להיות מוחשית ולא סכנה שהסתברות התממשותה ערטילאית גרידא (ע"פ 20/04 קליינר נ' מדינת ישראל, פ"ד נח(6) 80, 90 (2004)). התנאי השלישי הוא תנאי המידיות. לפי לשון החוק, נדרש כי מעשה ההתגוננות היה "דרוש באופן מיידי" על מנת להדוף את התקיפה. תנאי זה בוחן את עיתוי המעשה, על שני היבטיו: על ההגנה להתבצע רק מרגע שהמעשה דרוש באופן מידי על מנת להדוף את התקיפה, ועליה להיפסק מרגע שלא נדרש עוד מעשה התגוננות על מנת להדוף את התקיפה (וראו: ש"ז פלר יסודות בדיני עונשין כרך ב 426-427 (1987) (להלן: פלר, כרך ב); סנג'רו, בעמ' 18; ובאשר להיבט השני של דרישת המידיות ראו: ע"פ 6157/03 הוך נ' מדינת ישראל, תק-על 2005(3) 3996, 4009 (2005); ע"פ 8687/04 חילף נ' מדינת ישראל, תק-על 2005(4) 2640, 2643 (2005)). התנאי הרביעי הינו שהאדם לא נכנס למצב בהתנהגות פסולה, וכלשון החוק "הביא בהתנהגותו הפסולה לתקיפה תוך שהוא צופה מראש את אפשרות התפתחות הדברים". התנאי החמישי הוא תנאי הנחיצות. נדרש שלא ניתן היה להדוף את התקיפה בדרך אחרת פוגענית פחות בתוקף (ראו למשל: ע"פ 1713/95 פרידמן נ' מדינת ישראל, פ"ד נ(1) 265, 274 (1996)). תנאי הנחיצות כולל בתוכו הן את הנחיצות האיכותית (בפני העושה לא עמדו אלטרנטיבות אחרות) והן את הנחיצות הכמותית (העושה לא יכול היה לנקוט בכוח מועט יותר) (ראו: עניין קליינר, בעמ' 90; סנג'רו, בעמ' 178). את תנאי הנחיצות ניתן לראות כמגולם בקביעת סעיף 34 לחוק העונשין לפיה על המעשה להיות "דרוש באופן מיידי" לצורך הדיפת התקיפה (והשוו: ע"פ 11/99 ויניצקי נ' מדינת ישראל, פ"ד נג(2) 145, 148 (1999), שם נראה כי נערכה הבחנה בין הנחיצות הכמותית, שהיא חלק מדרישת הסבירות, לנחיצות האיכותית, המגולמת במילה "דרוש"), או בסעיף 34 לחוק העונשין הקובע כי ההגנה העצמית נשללת מקום בו המעשה "לא היה סביר בנסיבות הענין לשם מניעת הפגיעה" (ראו: ע"פ 1520/97 חדד נ' מדינת ישראל, פ"ד נה(2) 337, 354 (2000)). התנאי השישי הוא תנאי הפרופורציה. נדרש יחס ראוי בין הנזק הצפוי מפעולת המגן לנזק הצפוי מן התקיפה (סנג'רו, 206; אהרן אנקר הכרח וצורך בדיני

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.ג. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

עונשין 112-114 (1977)). לפי תנאי זה, למשל, לא תתאפשר המתת התוקף על מנת למנוע נזק לרכוש, אף אם אין דרך אחרת למנוע את הפגיעה ברכוש מלבד ההמתה. תנאי זה כלול בסעיף 34 לחוק העונשין" (אלטגאוז נ' מדינת ישראל (טרם פורסם, 25.10.06)).

עוד יש לציין, די לנאשמים לעורר ספק סביר שמא קיים סייג לאחריות פלילית, והספק לא הוסר, על מנת שיחול הסייג (סעיף 34 כב(ב) לחוק).

עתה נרחיב את סקירת יסודות ההגה העצמית ונעבור לבחינת התקיימותם בעניינם של הנאשמים שבפנינו.

1. הדיפת תקיפה שלא כדין:

התנאי הבסיסי הינו הוכחת קיומה של תקיפה שלא כדין המחייבת הדיפה. בפסיקה הודגש כי יסוד זה מבטא דרישה כי המעשה נשוא הסייג יהא מעשה התגוננות ולא מעשה התקפי (ע"פ 5266/05, זלנצקי נ' מדינת ישראל, (טרם פורסם 22.2.07)).

לא התקיימה "תקיפה שלא כדין" בענייננו.

כל התקיפות כלפי הנאשמים וחבריהם, מבלי להפחית מחומרתן, הינן תקיפות שהסתיימו לפני אירועי כתב האישום. איומיו של מור לפגוע במי מהנאשמים בעתיד היו ידועים למשטרה, שנתנה לכך מענה, בין היתר, על ידי העברת הנאשם 2 לדירת מסתור, מתן אבטחה לשוטרים מאוימים והכנסת יחידה מרחבית לפעולה מול ארגונו של מור, בנוסף על פעילות תחנת נהריה. כזכור, מדברי הנאשמים 3 ו-4 עצמם בחקירתם ניתן להבין כי מענה זה לא היה בלתי מספק עבורם (ת/6, ת/7).

על רקע זה, יש לדחות טענת הנאשמים לפיה מעשיהם היו האלטרנטיבה היחידה ל"לוויה המשטרית המפוארת הצפויה להם", כאמור בתשובתם לאישום, ולהכריע כי פעילות מור נגדם, מבלי להפחית מחומרתה, אינה מהווה "תקיפה שלא כדין" כנדרש בסייג הגנה עצמית.

אין בידי להסכים לטענת הנאשמים כי הנחת מטענים מהווה פעולה הגנתית.

גם אם אקבל, לצורך הדיון, טענת הנאשמים לפיה היו נתונים ב"תקיפה שלא כדין" מצד מור ובן שלום, לא ניתן לקבל טענתם לפיה מעשיהם היו דרושים על מנת "להדוף" תקיפתם. זאת, מהסיבה הפשוטה שכאמור בדיון בנושא מניע הנאשמים, הנחת מטעני חבלה, שלגרסת הנאשמים עצמם לא נועדו להרוג אלא, "לגרות" את מור ובן שלום ל"פעולה עבריינית", אינה הודפת האיום הנשקף מהם. אם בכלל, עלולה פעולה מעין זו להוסיף "שמץ למדורה".

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.י. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

מעבר לכך, לא יכול שתהא פעולת התגוננות על ידי סיכון חייהם של אחרים שאינם קשורים לתקיפה. כזכור, המטענים במקרה דנן כוונו כלפי בני משפחות "התוקפים", שהם עצמם אינם מהווים איום כלשהו על הנאשמים. ברי כי מדובר אם כן, בפעולת נקם ולא פעולת התגוננות, כנדרש בתיבה "הדיפה" שבסייג ההגנה עצמית.

2. קיומה של סכנה מוחשית:

אחד התנאים הבסיסיים להחלת הסייג הינו קיומה של סכנה מוחשית ולא סכנה ערטילאית (ר' ע"פ 20/04 קליינר נ' מדינת ישראל, פ"ד נח(6) 80). תנאי זה נועד להבדיל הגנה עצמית מתחושת איום סובייקטיבית, שאינה מעוגנת במציאות.

בענייננו, כאמור, הראיה הטובה ביותר להיעדר "סכנה מוחשית" כטענת הנאשמים, הינה מעשי הנאשמים עצמם, שלא נרתעו מ"לגרות" את מור ל"תגובה עבריינית", דווקא כשתגבורת משמעותית של יחידה מרחבית צפויה הייתה להיכנס לפעולה בנושא מור, וכשמדברי נאשם 4 עצמו בחקירתו ניתן להבין כי, סובייקטיבית, לא חשש מארגונו (ר' ת/7, שור' 81-72).

על כן, יש לראות במסכת הראיות שהוצגה בפנינו בדבר איומי הגורמים העבריינים כלפי שוטרים במשטרת נהריה לכל היותר, כאיום מתמשך שמועד ומקום התממשותו בלתי מוגדרים. ככזה, אין הוא עולה בגדר "סכנה מוחשית" כנדרש בסייג ההגנה עצמית.

3. מיידיות:

אחד האדנים עליהם נשענת ההגנה העצמית הינה דרישת המיידיות. מלשון החוק וכן מהפסיקה ניתן ללמוד כי על מנת שמעשה התקיפה שלא כדין יחסה תחת צלה של ההגנה על המעשה להתבצע באופן מידי ובתכיפות להדיפת הסכנה.

המלומד פלר תיאר דרישה זו כדלקמן:

"שעת דחק כזאת, פירושה פגיעה שלא כדין שעומדת להיגרם או שהיא כבר בתהליך גרימה, כך שבלי הדיפת התקיפה בו ברגע היא אכן תגרם עד תום. מיידיות סכנת הפגיעה עשויה לבוא לידי ביטוי בהיותה תכופה, באשר היא מחייבת הדיפת התקיפה כשהיא עומדת להתחולל. במקרה זה, ההגנה הפרטית נועדה לקדם מלכתחילה את פני התקיפה ואת מימוש מטרתה. הסכנה עשויה להיות גם עכשווית, אקטואלית, בהיות התקיפה על מטרתה הנפסדת בתהליך ביצוע, ואז ההגנה הפרטית נועדה למנוע את השלמת הביצוע. מיידיות הסכנה,

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.ג. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

על ביטוייה התכוף, מחייבת סמיכות זמן כזו בין תחילת התקיפה לבין ההגנה הפרטית מפניה, שלא איפשרה דרך סבירה אחרת להתמודד עם התקיפה והפגיעה שהיתה נובעת ממנה" (ש"ז פלר, **יסודות בדיני עונשין** כרך ב' 426-425 (1987)).

דרישת "המיידיות" מגלמת את תכלית סייג ההגנה העצמית, ליתן לגיטימציה לנתקף להתגונן ולהדוף את התקיפה בהעדר אפשרות אחרת להתגונן ולשמר את נפשו. סמיכות הזמנים בין התקיפה להדיפתה הינו תנאי הכרחי למתן לגיטימציה כאמור, ופרשנות רחבה יתר על המידה עלולה להחטיא תכלית הסייג.

ברוח זו יפים דברים שנאמרו בע"פ 319/71 **אחמד ושיך נ' מ"י**, כו (1) 309, 313 ואשר צוטטו מספרו של סנגירו:

"צודקת סגן פרקליט המדינה בטענתה שיש להבחין בין התגוננות בכוח לחימה לבין התגוננות בדרך הגנה: הלוחם משיב מלחמה שערה, והעובדה שהוא מתגונן מפני תוקפנות יריבו, אינה אלא העילה למלחמתו; ואילו המגן על נפשו סולד מן המלחמה ונרתע מפניה ועושה כל מאמץ להימנע ממנה, וכל מעשה אלימות אשר הוא עושה להגנתו עושה הוא בעל כרחו ובדלית ברירה. הגנת החוק נתונה למתגונן בדלית ברירה, ולא ללוחם בעילת התגוננות." (ב' סנגירו, **"הגנה עצמית במשפט הפלילי"** ע' 177-184 (2000))

בענייננו, משקבענו כי לא היה איום ממשי כלפי הנאשמים, קל וחומר שלא היה מיידי. למעשה, אין מדובר באיום, אלא, שהגורמים העבריינים הטילו אימה על שוטרים, אישי ציבור ועל תושבי נהריה בכלל ובמשך שנים ארוכות. מתוך כך, אין לראות גם בהשלכת רימון הרסס לעבר ביתו של נאשם 2, שבועיים טרם האירוע כאיום מיידי, שכן האיום לגופו הסתיים ומומש על ידי השלכת אותו רימון רסס. יתירה מכך, המידעים הספציפיים לגבי כוונה לפגוע בנאשמים היו ידועים להם מזה זמן רב.

גם תנאי זה לתחולת סייג ה"הגנה עצמית", אם כן, לא מתקיים במעשי הנאשמים.

4. נחיצות:

דרישה זו מתייחסת למידת הכוח אותה הפעיל המתגונן וכן לקיומן של אלטרנטיבות להדיפת הסכנה. הפסיקה חילקה יסוד זה לנחיצות כמותית ונחיצות איכותית:

"הנחיצות הכמותית קשורה למידת הכוח שיש להפעיל נגד התוקף, והיא תידון במסגרת דרישת הסבירות. הנחיצות האיכותית עניינה

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.ג. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

בקיומן של אלטרנטיבות אחרות להדיפת התוקף מלבד שימוש בכוח כלפיו. אדם הפועל לשם הדיפת זה שבא לתקוף אותו, ממלא למעשה את תפקידן של רשויות האכיפה, ועל-כן עליו להראות כי פנה לשימוש בכוח רק משנוכח כי לא היה ניתן להדוף את התוקף באמצעות שימוש בחלופות אחרות, פוגעניות פחות, כגון פנייה לרשויות השלטון או נסיגה. עם זאת ראוי להדגיש כי יש לתת את הדעת על המצוקה שבה שרדי המתגונן במהלך התקיפה, ועל-כן יש להיזהר מגלישה לפרשנות דווקנית של דרישת הנחיצות האיכותית, הואיל ופרשנות כזו עלולה לרוקן את ההגנה העצמית מתוכן" (ע"פ 20/04 קליינר נ' מדינת ישראל, פ"ד נח (6) 80). (להרחבה ר' ב' סג"ר **הגנה עצמית במשפט** הפלילי ע' 177-184 (2000)).

בענייננו, אף אם נניח, לצורך הדיון, קיומה של סכנה מוחשית ומיידית, האמצעי בו אחזו הנאשמים, דהיינו, הפעלת מטעני חבלה בקרבת מור ובן שלום, לא זו בלבד שלא התאים להדיפת האיום שנשקף לנאשמים, אלא שהוא כלל לא היה נחוץ. כאמור, מחומר הראיות עולה כי הנאשמים גיבשו תכניתם בידיעה כי תגבורת משטרתית משמעותית צפויה להתחיל עבודתה על ארגונו של מור תוך ימים ספורים, ואף הזדרזו להוציאה אל הפועל בטרם זו תחל עבודתה. ואכן, התרופה למעשי מור ואנשיו באה, בסופו של דבר, בדמות מאמץ משטרתית זה, שבוצע בדל"ת אמות החוק, הוביל למעצרו והעמדתו לדין של מור. לא בכדי, אם כן, הביע הנאשם 3 אמונו בלתי מסויג ביכולת המשטרה להתמודד עם מור וארגונו, כשנחקר במשרדי המחלקה לחקירות שוטרים, והדגיש כי סמך על המשטרה "בעיניים עצומות" (ת/6).

מעשי הנאשמים, אם כן, לא תרמו במאומה להפסקת פעילות מור ואנשיו אלא להתנקמות בו בלבד, ואם בכלל, רק הוסיפו והעמיסו על מערכת אכיפת חוק העמוסה ממילא. משכך, לא ניתן לומר אף כי היו "נחוצים" לשם הדיפת "תקיפה שלא כדין" כנדרש בחוק.

5. סבירות- "פרופורציה":

יסוד זה בוחן את מאזן הנזק מול התועלת שנגרמים כתוצאה ממעשה ההגנה העצמית. משמעותו המרכזית, כהגדרתו של סג"ר, הינה כי "[...]לעתים נדרש הנתקף שלא להתגונן למרות התקיימותה של הנחיצות, וזאת כשמחיר ההתגוננות גבוה מדי" (ב' סג"ר **הגנה עצמית במשפט** הפלילי (2000) עמ' 203).

למעשה, הנחיצות הינה חלק מיסוד הסבירות, לכן "... מעשה החורג מן המידה הדרושה להגנה על החיים איננו עומד בדרישת הסבירות, שכן הוא מאבד את אופיו ההגנתי המקנה לו פטור מאחריות פלילית והופך תקיפה שמטרתה להעניש את התוקף. מעשה "ענישה" בתגובה לתקיפה איננו סביר" (ע"פ 4785/90 ג' בארין נ' מדינת ישראל, פ"ד מט(5) 221, 228).

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.ג. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

בדומה, בענייננו, מניע הנקמה של הנאשמים והשלכות מעשיהם המסוכנים החריגו בבירור את מעשיהם מגדר הסבירות. מיקום הנחת המטענים, על אדן חלון בית בן שלום ומתחת לרכבו של מור סיכן את בני משפחותיהם, דיירי השכונה, עוברי אורח תמימים ושוטרים שהגיעו לזירה על מנת לנטרל המטענים. מעבר לאי התקיימות שאר דרישות סייג ה"הגנה עצמית", לדידי, לא ניתן להצדיק הנחת מטענים שבכוחם להמית אדם בטענה כי הדבר נעשה כדי להתגונן.

האמור לעיל מקבל משנה תוקף ביחס לנאשמים שהם אנשי חוק, כבענייננו, באשר מצופה מהם לאחוז בכוח שבידם על מנת לשמר חיי אזרחים, תחת לסכן אותם. על כך נאמר, אם בארזים נפלה שלהבת, מה יאמרו אזובי הקיר?

דרישות אלו, כזכור, הינן דרישות מצטברות, ודי באי התקיימות אחת מהן על מנת לשלול הגנה עצמית, קל וחומר בענייננו, בו, כאמור, לא מתקיימת אף לא אחת מהן.

על כן, לא ראיתי לסייג אחריות הנאשמים למעשיהם מתוך הגנה עצמית.

אפנה עתה לבחון את טענת ההגנה הנוספת לה טענו, ב"כ הנאשמים וזו, טענה של הגנה מן הצדק:

הגנה מן הצדק

בית המשפט מוסמך לבטל אישום נגד נאשם, בין היתר, במקרה בו:

"הגשת כתב האישום או ניהול ההליך הפלילי עומדים בסתירה מהותית לעקרונות של צדק והגינות משפטית." (ס' 149(10), 150 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982).

הוראת חוק זו, המעגנת את דוקטרינת ה"הגנה מן הצדק", מטרתה, בין היתר, הגנה על זכויות היסוד של הנאשם, הרתעת הרשות מפני שימוש לרעה בסמכויותיה ושמירה על אמון הציבור בבתי המשפט, מקום בו עצם ניהול ההליך נגד הנאשם הנו כה מקומם ושערורייתי, עד כי הוא גובר על האינטרס הציבורי בניהול ההליך (ע"פ 4855/02 מדינת ישראל נ' ד"ר איתמר בורוביץ, פ"ד נט) 6 (776).

ביטול אישום בעילת "הגנה מן הצדק" נעשה במקרים חריגים ביותר. מקרים בהם עשויה לעלות הטענה הינם מקרים בהם, למשל, הייתה מעורבות מצד הרשות במעשה העבירה, מעשה העבירה

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.י. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

אושר במצג רשמי, כתב האישום הוגש לאחר שיהוי משמעותי, כתב האישום הוגש מטעמים זרים, הפליה בהעמדה לדין ועוד (ר' י. נקדימון, "הגנה מן הצדק", תשס"ד 2003, עמ' 173 – 412).

ההלכה המנחה בעניין דוקטרינת "הגנה מן הצדק" הנה **ע"פ 4855/02 מדינת ישראל נ' ד"ר איתמר בורוביץ (פ"ד נט(6) 776)** (להלן: **"עניין בורוביץ"**), שאמנם קדמה לעיגון החקיקתי של הדוקטרינה, אולם טרם נס ליחה:

"עיקר עניינה של ההגנה מן הצדק הוא בהבטחת קיומו של הליך פלילי ראוי, צודק והוגן... ההכרעה בשאלה, אם המקרה שלפני בית-המשפט מצדיק את החלתה של הגנה מן הצדק, אמורה לשקף איזון נאות בין מכלול הערכים, העקרונות והאינטרסים השונים הכרוכים בקיומו של ההליך הפלילי. מן העבר האחד, ניצבים האינטרסים התומכים בהמשך קיומו של ההליך, ובהם: העמדת עבריינים לדין ומיצוי הדין עימם; הוצאת האמת לאור; קיומם של מנגנוני גמול, הרתעה, וענישה; שמירה על ביטחון הציבור; והגנה על זכויותיו של הקורבן הנפגע. ומן העבר השני, ניצבים האינטרסים השוללים, במקרה הקונקרטי, את המשך קיומו של ההליך, ובהם: הגנה על זכויות היסוד של הנאשם; פסילת מהלכיה הנפסדים של הרשות והרתעתה מפני נקיטת מהלכים דומים בעתיד; שמירה על טוהר ההליך השיפוטי; ושמירת אמון הציבור בבית-המשפט." (שם, בסעי' 21 לפסק הדין).

בעניין בורוביץ הנ"ל, התווה בית המשפט העליון מבחן תלת-שלבי להכרעה בטענה ל"הגנה מן הצדק": בשלב הראשון, יש לעמוד על הפגמים שנפלו, אם נפלו, בהליכים שנקטו בעניינו של הנאשם ועל חומרתם. זאת, בנפרד משאלת אחריות הנאשם לעבירה גופה; במידה ונפלו פגמים כגון אלו, בשלב השני, יש לבחון אם בניהול ההליך חרף הפגמים יש משום "פגיעה חריפה בתחושת הצדק וההגינות". זאת, על ידי איזון בין האינטרסים השונים המחייבים והשוללים את ניהול ההליך בנסיבות העניין; אם כן, אזי, בשלב השלישי, יש לבחון אם לא ניתן לרפא את הפגמים שנתגלו באמצעים מתונים ומידתיים מביטול האישום כנגד הנאשם, למשל, על ידי הקלה בעונשו, אם יורשע (שם).

יצוין, כי סעיף 149(10) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב] התשמ"ב - 1982 שחוקק לאחר הלכת בורוביץ ועיגן את דוקטרינת ה"הגנה מן הצדק" באופן סטטוטורי, נוקט בלשון מעט שונה ממבחן ה"פגיעה חריפה בתחושת הצדק וההגינות" בו נוקט פסק דין בורוביץ, ומגדיר הגנה מן הצדק כ"סתירה מהותית לעקרונות של צדק והגינות משפטית".

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.י. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

אולם, הלכה היא מלפני בית המשפט, כי מבחנים אלה זהים במהותם, וכי יש להמשיך ולהפעילם באופן תלת שלבי, כפי שנלמד מעניין בורוביץ (ר' ע"פ 5672/05 טגר נ' מדינת ישראל).

לא בנקל יוחל מבחן זה במקרה דנן, בשל עובדותיו הייחודיות וחסרות התקדים. עם זאת, ראיתי כי החלטת שוללת "הגנה מן הצדק" בענייננו, מהנימוקים שיובאו להלן.

הנפל פגם בהליך בענייננו?

בהתאם להלכת בורוביץ, תחל מלאכתנו בזיהוי פגמים בהליך דנן והערכת חומרתם.

לטענת הנאשמים, הפגם שנפל בהליך דנן נובע מהפקרתם ע"י הרשויות שהזניחו את הטיפול בעברייני מור, וארגונו שאיימו על חייהם ועל חיי תושבי נהריה. בנסיבות אלה, לטענתם, העמדתם לדין עומדת בסתירה מהותית לעקרונות של צדק והגינות משפטית, באופן המצדיק את ביטול האישומים נגדם.

יש לציין כי טענת זו, אינה באה בגדר אחת מהקטגוריות ה"מוכרות" של הגנה מן הצדק, כגון הפליה בהעמדה לגין או מעורבות של הרשות במעשה העבירה.

במילותיו של עד המאשימה, ניצב (בדימוס) דן רונן, שהיה מפקד מחוז הצפון בתקופת אירועי כתב האישום, "איבדנו את שלטון החוק [בנהריה – י.א.]". (ר' עמ' 1021 לפרו'). כוונת ניצב רונן בדבריו אלו, ככל הנראה, הינה לסדרת האירועים הפליליים שהתרחשו בנהריה בשנים שקדמו למינויו ולאחריו, עליהם עמדו בהרחבה באי כוח הנאשמים.

כעולה מגרסת הנאשמים, שבנקודה זו אינה נתונה במחלוקת על ידי המאשימה, בשש השנים שקדמו לאירועי כתב האישום ועד לאירועי כתב האישום עצמם, התבצעו עשרות אירועים אלימים בנהריה, שכללו פגיעות וניסיונות לפגוע, בין היתר, בשוטרים, בני משפחותיהם, ראש העירייה ועדי תביעה.

מצב דברים חסר תקדים ושערורייתי זה התקיים במדינת ישראל של שנות ה-2000, מדינה שהינה מדינת חוק מתוקנת השוקדת על ביטחונם האישי של תושביה.

זאת ועוד, על אף שנראה כי המאשימה אינה חולקת על טענת הנאשמים לפיה אותו מור ואנשיו אחראים למעשים אלו, נכון להיום, טרם הועמד לדין (או מי מאנשיו) בגינם. לדברי עדי ההזמה מטעם המאשימה, ניצב דן רונן וקובי בכר, קציני משטרה במחוז הצפון בתקופה הרלבנטית

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.ג. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

לאישום, "הצליחו" במלאכתם מול אותו מור, בכך שזה האחרון הועמד לאחרונה לדין ונמצא במעצר.

אולם, עיון בכתב האישום שהוגש בעניין, מעלה כי מדובר **בעבירות אחרות** (איומים), ואילו חקירת ידוויי הרימונים על בתיהם של שוטרי נהריה ואירועים אחרים נסגרה מפאת "**היעדר ראיות**".

יודגש, כי אין להטיל דופי באנשי משטרת ישראל, שעושים מלאכתם נאמנה, בשקידה ותוך סיכון עצמי. אולם, נשגב מבינתי כיצד למעלה משש שנים הטילו גורמים עבריינים את חיתתם על עיר שלמה, מבלי להירתע מלתקוף את גורמי אכיפת החוק עצמם בנשק חם, ומבלי שאיש מהם, נכון להיום, נתן על כך את הדין.

מבלי לגרוע מהאמון המלא שבית המשפט רוחש, כמובן, לאנשי רשויות האכיפה, על פניו, מצב דברים זה אינו מתקבל על הדעת ואינו עולה בקנה אחד עם התפקוד המצופה מרשויות החוק במדינה מתוקנת.

כל האמור לעיל הובילו אותי למסקנה, כי אי עשייה מספקת של רשויות האכיפה לשמר את שלטון החוק בנהריה היה בין הגורמים שתרמו לביצוע העבירות על ידי הנאשמים, אשר למעשה נטלו את החוק לידיהם.

אלא שאין בתרומה זו בכדי להצדיק ביטול האישום, כפי שנראה להלן.

ניהול ההליך – האם סתירה מהותית לעקרונות של צדק והגינות משפטית:

על אף האמור לעיל, באשר לאותו כשל מערכתי שהתבטא בהמשך התרחשותם של מספר רב של אירועים פליליים כנגד אנשי ציבור ואנשי משטרה, מסקנתי הינה כי ניהול ההליך נגד הנאשמים עולה בקנה אחד עם עקרונות של צדק והגינות משפטית כנדרש בחוק, ולכן לא עומדת "הגנה מן הצדק" לנאשמים.

כאמור, בית המשפט העליון בעניין בורוביץ לימד כי לתוך המבחן המשפטי המופשט המקיים "הגנה מן הצדק" יש לצקת תוכן על ידי איזון השיקולים המחייבים את ניהול ההליך מול השיקולים השוללים אותו בנסיבות העניין. כפי שנראה להלן, איזון זה מחייב את ניהול ההליך נגד הנאשמים, באופן חד משמעי.

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.י. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

אינני מקל ראש, כאמור, במצב הדברים החמור ששרר בנהריה בתקופת כתב האישום ולפניו, כנטען על ידי הנאשמים. הצבתי שיקול זה מן העבר האחד של המאזניים, ומצאתי כי התנהלות רשויות האכיפה בענייננו הייתה מדאיגה, בלשון זהירה, ולא ניתן לנתקה ממעשיהם.

אלא, שהלכה היא מלפני בית המשפט, כי על מנת שתעמוד לנאשם "הגנה מן הצדק" עקב מעורבות הרשויות במעשיו, נדרשת, לכל הפחות, מעורבות ישירה של הרשות במעשה העבירה עצמו, כדוגמת סוכן מדיח ששידל את המבצעים לדבר עבירה, כאשר לא ניתן לומר שעבירה זו הייתה מתרחשת אלמלא מעורבותו (ר' פסק דינו של הש' ד' לויך בע"פ 2910/94 יפת נ' מדינת ישראל, פ"ד נ(2) 221).

בפרשת יפת הנ"ל, נידונה מעורבות הרשויות בפעילות וויסות מניות שיוחסה לנאשמים באותו עניין, ושהובילה למפולת קשה בשוק ההון. בית המשפט העליון לא כפר בעומק מעורבות הרשויות בביצוע העבירות כנטען על ידי הנאשמים-מערערים באותו עניין, שטענו כי כל מעשיהם היו על דעת הרשויות הממשלתיות הנוגעות בדבר (לרבות משרד האוצר, בנק ישראל ועוד), תוך שיתוף פעולה עימן ואף בסיוען. אף על פי כן, נקבע באותו עניין כי לא מדובר בהתנהלות "שערורייתית", בלתי נסבלת וזועקת בחומרתה" המקימה "הגנה מן הצדק" למערערים (שם, בעמ' 363 – 379).

הינה כי כן, גם כאשר הייתה מודעות מלאה מצד הרשויות למעשי העבירה שיוחסו לנאשמים ואף מעורבות ישירה מצידן, לא הועיל הדבר למבצעים שנאלצו לשאת באחריות בגין מעשיהם.

לעומת זאת, כל שניתן לטעון כלפי הרשויות בענייננו הינו, לכל היותר, כי הללו התרשלו בתפקידן או הזניחו אותו, כאשר אין מחלוקת כי לא היה להן כל מידע בדבר כוונות הנאשמים, או כי הללו אישרו את ביצוע המעשים או עודדו אותם בדרך כלשהיא. אדרבא – לפי עדותם של הנאשמים עצמם, דחו מפקדיהם במפורש את בקשותיהם לבצע "פעולת גירוי" כלשהיא כנגד מי מנפגעי העבירה.

זאת ועוד, בניגוד לעניין יפת, העבירות בענייננו הינן עבירות אלימות שהיה בהן לסכך חיי אדם ממש ושבוצעו אף הן על ידי אנשי הרשות, הלא הם הנאשמים בעצמם. והרי, אחד השיקולים המרכזיים שבבסיס דוקטרינת "הגנה מן הצדק" הינו הצורך להרתיע את אנשי הרשויות מפני התנהגות נפסדת ודורסנית (שם, ור' גם י. נקדימון, "הגנה מן הצדק", תשס"ד 2003, בעמ' 91 – 120). בענייננו, אם כן, פועל טיעון זה כחרב פיפיות בידי הנאשמים, שביצעו את העבירות המיוחסות להם, כאמור, תוך הפרת אמון הציבור וניצול תפקידם כאנשי חוק לרעה.

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.י. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

קל וחומר, אם כן, ומבלי להקל ראש בהידרדרות שלטון החוק בנהריה בתקופה שקדמה לכתב האישום כאמור לעיל, שאין נסיבות עניינינו יכולות להקים "הגנה מן הצדק" לנאשמים.

מתוך כך, השיקולים המחייבים את ניהול ההליך הפלילי בענייננו, מן העבר השני של המאזניים, מלמדים כי להימנעות מניהול הליך שכזה נגד הנאשמים השלכות שלא ניתן להשלים איתן מבחינת שלטון החוק, זכויות הפרט ומטרות ההליך הפלילי.

ראשית, על אף שנראה כי מוסכם על הצדדים כי נפגעי העבירה בענייננו, מור וכן שלום, הינם בגדר "גורמים עבריינים" החשודים בתקיפות ואיומים על שוטרי ואזרחי נהריה, יש לזכור כי במקומותינו רואים כל אדם כחף מפשע עד שהוכחה אשמתו, ולא להיפך. אדם אינו הופך "עבריין" מכוח שמועות, ידיעות מודיעיניות או אף ראיות, אלא אם הובאו ראיות אלו בפני בית המשפט המוסמך בהליך פלילי מתוקן, תוך כיבוד זכויותיו כנאשם, ונמצא כי הן מוכיחות את אשמתו מעבר לספק סביר.

שנית, גם עברייני המורשע בדין זכאי להיענש במסגרת העונשים הקבועים בחוק בצד העבירות שביצע, לאחר שהתאפשר לו לומר את דברו ולמצות את זכויותיו בפני בית המשפט המוסמך הגוזר את דינו. תיוג אדם כ"עבריין" אינה מוציאה אותו מחוץ להגנתו של החוק או גורע מזכויותיו כהוא זה, להוציא אלו שנגרעו במפורש בגזר הדין שניתן בעניינינו כחוק.

רשויות האכיפה הן האמונות על ניהול הליך זה, והציבור תלוי בהן לקיומו.

מצב דברים משונה הוא, בלשון המעטה, בו בית המשפט נאלץ להסביר מושכלות יסוד אלו של ההליך הפלילי במדינה מתוקנת, לנאשמים ששימשו כאנשי חוק בזמן המעשים המיוחסים להם.

אולם, הנאשמים בענייננו הפכו הליך זה על ראשו ושמם עצמם שופטים ותליינים כאחד, תוך שהם מניחים מראש את אשמתם של נפגעי העבירה ש"סומנו" על ידם ומענישים אותם כראות עיניהם, בין היתר, על ידי העמדתם והעמדת בני משפחותיהם בסכנת חיים.

מסיבה זו, מעשי הנאשמים, חרף הרקע יוצא הדופן שנסקר לעיל, במקום להשיב את שלטון החוק על כנו הוסיפו והרחיקוהו, ובמקום לגשר על תהום אובדן שלטון החוק שנפערה בעירם הוסיפו והעמיקוהו.

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.י. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

בכגון דא, אין נפקה מינה אם נפגעי העבירה אכן עומדים בראש ארגון פשיעה כזה או אחר החולש על עיר שלמה, או אם הינם אזרחים תמימים. מעשי הנאשמים פגעו, בראש ובראשונה, באמון הציבור ברשויות האכיפה, מטרות היסוד של ההליך הפלילי ושלטון החוק עצמם. משכך, הימנעות מניהול הליך פלילי בעניינם תחתור תחת ערכים אלו ועלולה לרוקנם מתוכן.

למעשה, במעשיהם שללו הנאשמים את זכותם של מור ובן שלום להליך הוגן, ממנו נהנה כל אזרח וניתן לומר שאי ניהול הליך פלילי בעניינם, היה פוגע בתחושת הצדק.

על כן, באיזון בין מחדלי רשויות האכיפה שתרמו למעשי הנאשמים לפגיעה בערכי היסוד של ההליך שנגרמה ממעשיהם, מצאתי כי ניהול הליך פלילי בעניינם מתיישב עם עקרונות של צדק והגינות משפטית כנדרש בחוק.

הניתן לרפא הפגמים שנפלו בהליך דנן באמצעים מתונים מביטול האישומים?

משלא נמצא כי ניהול ההליך הפלילי בענייננו עומד בסתירה מהותית לעקרונות של צדק והגינות משפטית, ממילא לא תימצא התרופה לפגם בהליך בענייננו בביטול האישום.

הלכת בורוביץ, שהתוותה את המבחן התלת-שלבי לביטול אישום כהגנה מן הצדק, הועידה מבחן שלישי ואחרון זה למקרים בהם הפגם שנפל בהליך עולה בכדי "פגיעה חריפה בתחושת הצדק וההגינות", ומלמדת כי גם במקרים אלו, יתכן ותימצא התרופה לפגם באמצעים מתונים מביטול האישום, כגון הקלה בעונש.

המחוקק אף הוא הקפיד להותיר לבית המשפט שיקול דעת להימנע מביטול האישום בעילה של "הגנה מן הצדק" גם במקרים בהם נראה כי תנאי הדוקטרינה מתקיימים וניהול ההליך סותר עקרונות של צדק והגינות משפטית באופן מהותי (ר' סי' 150 לחוק סדר הדין הפלילי, וכן ע"פ 5672/05 טגר נ' מדינת ישראל).

קל וחומר, אם כן, שאין מקום לעשות כן בענייננו.

ראשית, עצם ההכרה במסגרת נימוקי הכרעת הדין במצב הקשה ששרר בנהריה בתקופה הרלוונטית לאמור בכתב האישום ובתפקוד הלקוי, לכאורה, של רשויות האכיפה שגרם לכך, יש לקוות, תביא

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.י. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

לבדיקה מעמיקה של תפקוד רשויות האכיפה בנהריה בתקופה זו, ולהפקת הלקחים הנדרשים. הציבור רשאי וזכאי לדרוש הסברים מנציגיו, ואם טרם הובהר הצורך להסברים אלו, תבהיר זאת הכרעת דיננו.

שנית, מובן שהמצב הקשה הנ"ל יישקל במסגרת כלל שיקולי הענישה, כרקע למעשי הנאשמים. פועל יוצא מכל האמור לעיל, מצאתי כי אין, בנסיבות העניין, לבטל את האישומים דנן בגין העילה של "הגנה מן הצדק".

ה. סוף דבר

בסופו של יום, אציע לחבריי להרשיע את הנאשמים 1-4 בעבירות לפי סעי' 144(ב), 454; 284 לחוק העונשין התשל"ז 1977, קרי, ייצור נשק שלא כדין, נשיאת נשק שלא כדין, היזק בחומר נפץ ומרמה והפרת אימונים.

באשר לנאשם 5 אציע לחברי להרשיעו בעבירה לפי סעי' 144(ב), 144(ב) + 32 וכן 454 + 32 לחוק העונשין, התשל"ז 1977, דהיינו, ייצור נשק שלא כדין, סיוע לנשיאת נשק שלא כדין וסיוע להיזק בחומר נפץ.

לאחר שעיינתי בחוות דעתם של חבריי השופטים כ' סעב ור' למלשטריך-לטר, מצאתי לנכון להוסיף את הדברים הבאים.

עיקר חוות דעתו של עמיתי, השופט סעב, אליה הצטרפה השופטת למלשטריך-לטר בדבר זיכוי של הנאשם 5, מבוסס על כך כי לנאשם "שנות התנדבות רבות" במשטרה, במהלכן נוצרו קשרי ידידות וחברות בינו לבין חלק מהנאשמים וכי נהג "כאזרח נאמן" אשר "האמין בכנות כי הוא עושה יד אחת עם זרוע השלטונית למטרה חוקית ולגיטימית ושמירה על קיום החוק", כלשון הכתוב.

עוד ציין עמיתי כי השיחה ביחס להכנת המטען התקיימה ב"מהלך שיחת חולין", ושתייקפה, בעת שביקרו בביתו, אוחנה והנאשם 3.

זאת ועוד. אליבא דעמיתי, לא ניתן לראות בנאשם זה כי מי אשר "עצם את עיניו והנסיבות חייבו אותו לעשות דברים נוספים מעבר לאלו שכבר עשה".

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.ג. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

בהתייחסות לאמור לעיל, אציין כדלקמן ובתמצית:

הנאשם 3 ואוחנה כלל לא ניסו לשכנע את הנאשם 5 כי עזרתו דרושה להם לצורך תפקידם. תחת זאת, כשהופיעו בביתו ובידיהם שקית עם " כל מני נפצים, פתילים צבאיים" ובפיהם בקשה להכין עבורם "מטען צינור", הצהירו בפניו כי פניהם "להפחיד מישהו שהגזים", דרשו שלמטען תהיה עוצמה דיה "שיעשה נזק", וסירבו לפרט מעבר לכך במילים: " מה שאתה לא צריך לדעת לא מעניין אותך" (ת/19 וכן עמ' 231 לפרו').

גרסת נאשם זה בפנינו, לפיה היה "בטוח שזו עבודה של המשטרה" (עמ' 936, שור' 16 – 32), אינה סבירה או מתקבלת על הדעת.

מעבר לכך, משאין מחלוקת, כמעט, בדבר קיום היסוד העובדתי בעבירה, וכל קו הגנת הנאשם מתמקד בטענתו לתום ליבו, הרי שריבוי שקריו מהווה ראיה היורדת לשורש העניין, ואינה מאפשרת ליתן אמון בגרסתו.

למעשה, גרסת נאשם זה בפנינו, בה התבקשנו ליתן אמון, אינה אלא גרסתו השלישית.

כזכור, גרסתו הראשונה הייתה הכחשה גורפת וכוזבת, בניסיון להרחיק עצמו מהמעשה (ת/11).

נראה, כי אילו האמת היתה שהנאשם 5 פעל בתום לב, כדי לסייע למשטרה למען מטרה חוקית ולגיטמית, מצופה היה ממנו שיאמר זאת מיד ואף אולי יתגאה בכך.

בגרסתו השנייה, פרט, ברחל בתך הקטנה, כיצד סייע בהרכבת "מטען צינור" בהדרכה, ציוד וחומרים תוך שהוא מסכים כי "עצם את עיניו" מההשלכות האפשריות של מעשיו:

ש:נראה לך הגיוני ששוטרים מכינים מטען צינור, וזה נראה לך הגיוני במסגרת תפקיד?
ת: לא חשבתי כלום באותו רגע ולאחר מכן.
ש: זאת אומרת שעצמת עיניים ממה שיכול לקרות?
ת: כן (ת/19, ובפרט שור' 199 – 202 – ההדגשה שלי י' אלרון).

הודיה זו, שמסר הנאשם 5 בחקירתו השניה, היא המתיישבת עם הגיונם של דברים ויתר הראיות כפי שפרטתי בהרחבה בחוות דעתי. בפרט, מתיישבת הודאתו זו עם גרסת אוחנה, עליה מתבססת

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.י. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

הרשעת יתר הנאשמים, ולפיה ידע הנאשם 5 על הכוונה להתקין מטען חבלה ו "לא שאל יותר מדי שאלות" (עמ' 231 לפרו').

בנסיבות האמורות לעיל, אני שב ומציין כי לו דעתי הייתה נשמעת, היינו מרשיעים גם נאשם זה כמפורט לעיל.

י. אלרון, שופט
[אב"ד]

השופט כ. סעב:

קראתי את חוות דעת חברי השופט י. אלרון ואני מסכים לתוצאה אליה הגיע ביחס לנאשמים 1 עד 4, (שיקראו להלן ולשם הזיהוי וההפרדה מנאשם 5 "השוטרים"), לרבות המסקנה שלא עומדת להם טענת ההגנה העצמית או ההגנה מן הצדק או כל טענת הגנה שיש בה כדי להצדיק את מעשיהם או לפטור אותם מאחריות פלילית, אך לגבי נאשם 5, דעתי אינה כדעתו.

אזכיר כי השופט אלרון מציע להרשיע נאשם 5 בעבירות " לפי סע' 144(ב2), 144(ב) + 32 וכן 454 + 32 לחוק העונשין, התשל"ז 1977, 1977, דהיינו, יצור נשק שלא כדין, סיוע לנשיאת נשק שלא כדין וסיוע להיזק בחומר נפץ. – ראו סיפא של חוות דעתו.

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.י. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

ביחס לנאשם 5 ניתן לומר, ללא כל מחלוקת כי המדובר באזרח, שהתנדב למשטרת ישראל, תחנת נהריה ובמהלך שנות התנדבותו נוצרו קשרי ידידות וחברות בינו לבין חלק מהשוטרים, כך שחלק מנציגי המשטרה היו מבאי ביתו, ביקרו אותו תכופות, פנו אליו רבות וביקשו ממנו סיוע ועזרה בדברים שונים, וזה הגיש אותו סיוע ואותה עזרה, בכל עת שנתבקש ולא החזיר את פניהם ריקם, אף במסירת רכושו הפרטי לשירות המשטרה, הגם שהמשטרה כגוף מערכתי אדיר, מסודר ומתקצב באופן משמעותי, עשיר באמצעים ובכלים השונים הן בכוח האדם והן בציוד רב.

נאשם 5 נהג כאזרח נאמן שטובת המדינה עמדה לנגד עיניו. הוא האמין בכך בכנות ואף פעל על פי עיקרון זה. כעולה מהעדויות, נהג נאשם 5 להיענות לבקשות השוטרים – קציני ורכזי מודיעין, ראו הודעתו ת/19, כל זאת, בהאמינו כי הוא עושה יד אחת עם הזרוע השלטונית, רשויות האכיפה לסוגיהן, המשטרה ואנשיה, למטרה חוקית ולגיטימית ולשמירה על קיום החוק.

הנאשמים 1 עד 4 אנשי משטרה, בעלי תפקידים בכירים וחשובים באגף המודיעין והחקירות, כך שהיה לנאשם 5 יסוד איתן להאמין כי הם פועלים על פי החוק, בסמכות וברשות, הגם ששניים מהם שאלו אותו על ידיעותיו בהקשר למטען צינור וביקשו סיוע שהתבטא בנטילת פרטים מביתו, כפי שיפורט בהמשך, תוך שהם מספרים לו שהמטרה שלהם הפחדת מאנדהוא.

בין שני השוטרים, לבין נאשם 5, בתקופת התנדבותו למשטרה, התפתחו יחסי ידידות ואף קשרי חברות עם נאשם 3.

נאשם 3, יוסי לוי, ספר לאוחנה, עד המדינה, (להלן יקראו "השניים"), כי הוא מסר לנאשם 5 שהם מתכוונים להפחיד מישהו וכי נאשם 5, לא יודע דבר מעבר לכך. שניהם הגיעו אליו, לביתו, ועל מה שנאשם 3, יוסי לוי, ספר לאוחנה מסר האחרון את הדברים הבאים, כפי שהביאם השופט אלרון:

"... תשמע, הוא (נאשם 5 – כ.ס.), לא יודע מכל הסיפור הזה, הוא לא יודע למה זה צריך, הוא יודע שזה קשור להפחדות, לעניינים, הוא לא יודע בשביל מה זה. אל תגייד לו גם בשביל מה זה, לא צריך!" (עמ' 228 שור' 22-24 לפרו').

בל נשכח כי גם השיחה ביחס להכנת מטען התקיימה במהלך שיחת חולין בעת שביקרו אותו בביתו השניים, אוחנה ויוסי, שלושתם ישבו " בסלון או במרפסת וכל השאלות האלה היו תוך כדי שתית קפה וקשקושים על כל מיני שטויות." – גיליון 4 ש. 148 – 149.

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.ג. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

למען השלמת התמונה אביא עוד מדברי נאשם 5 על הקשר שלו עם השניים, יוסי ואוחנה, בתקופה שלאחר ביצוע העבירות ועל כך אמר נאשם 5 כי:

".... באותו יום שהגיעו השוטרים מאצלכם (ממח"ש – כ. ס.), אלי זה אחרי תקופה שלא ראיתי אותו? אני חושב שראיתי את יוסי [לפני- צ. ל. כ. ס.], כמה חודשים אפילו יותר והוא לא ספר לי כלום כך שלא ידעתי יותר מזה הבנתי שהוא עבר לעבוד בעכו ולא היה קשר איתו." – ראו ת/19 גליון 3 ש. 89 עד 91.

מהאמור לעיל ניתן לראות באופן חד וחלק כי נאשם 5 לא ידע דבר על המהלכים של השנים ובוודאי לא על זהות המעורבים והמהלכים שנקטו השוטרים, לרבות המטרה והיעד.

לדידי, הגם שהשניים דיברו עם נאשם 5 ביחס למטען ונטלו ממנו כדורי ציד ופרטים נוספים, עדיין, אין לומר כי הייתה חייבת להידלק אצלו נורה אדומה או להתנוסס דגל שחור באופן ברור, נתון המחייב אותו, לבחון דבריהם של השניים באופן מעמיק יותר ממה שעשה ולנקוט בפעולות נוספות.

קציני ורכזי המודיעין וכן שוטרי החקירות היו עבורו הסמכות וזרועו הארוכה של השלטון, וככאלה, אין בודקים בציניותיהם ואין נוהגים לבחון את דבריהם ומעשיהם, ככל האדם. על כך ועל ידיעתו את תוכניתם, השיב נאשם 5 בהודעתו ת/19 לשאלת החוקר ואמר את הדברים הבאים:

" ש. ידעת כי כוונת השוטרים אינה חוקית אפילו אם לטענתך כוונתם הייתה להפחיד, מדוע לא טרחת להודיע על כך?

ת. אין לי מושג האמנתי להם הם המשטרה. הם הטופ יכולים לחטט לך יודעים עליך המון. " גליון 7 ש. 279 – 282 בת/19. (ההדגשה לא במקור).

עוד יש לומר כי נאשם 5 ניסה לברר את העובדות, ושאל את שני השוטרים, שפנו אליו, אוחנה, עד המדינה ויוסי לוי, חברו הטוב, ביחס לדרישותיהם ותשובתם הייתה, שכוונתם להפחיד מאן דהוא ועדיף שהוא, נאשם 5, לא ישאל שאלות נוספות ואכן הוא נהג בעצתם והפסיק, תוך היענות לבקשותיהם. וכך הוא העיד בעניין זה:

"... שאלתי אותם מה אתם הולכים למלחמה אמרו לי תעזוב שטויות מה שאתה לא צריך לדעת לא מעניין אותך אמרתי ליוסי אנחנו חברים, מנחם אמר לי סתם שטויות...." – גליון 3 ש. 71 – 73 בת/19.

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.ג. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

שני השוטרים - אוחנה ויוסי לוי, הגיעו לביתו של הנאשם פעמיים, בהקשר לאירוע נשוא הפרשה שבכתב האישום. על הזדמנויות אלו השיב הנאשם 5 לשאלות החוקר כדלקמן:

"ש. אני שוב מבקש ממך לספר לי את האמת על הפגישות שלך עם יוסי ומנחם מה סיפרו לך ואיך סייעת בעדם?"

ת. הם אמרו לי שהם רוצים להפחיד מישהו, נתתי ליוסי כמה זיקוקין ופוצצנו את זה בשטח לא רחוק מהבית שלי יוסי אמר שזה לא מספיק מפחיד ואז הוא הלך אחרי זה אני למחרת או כמה ימים אחרי זה יוסי ומנחם באו אלי ביקשו מצתים ואן (צ. ל. ואני - כ. ס.), יש לי כדורי ציד נתתי להם קרטון כדורי ציד ומצתים אין לי מושג כמה נתתי להם הם שמו את זה בדלי מנחם שאל אותי אם יש לי מקדחה אמרתי שיש לי כלים ואז הוא הלך לאוטו שאיתו הם באו ומנחם הביא איתו בשקית כל מני נפצים, פתילים צבאיים בקופסאות כאלה צבאיות " - ת/19 גליון 2 ש. 63 עד 70.

לשאלות החוקר שב נאשם 5, ואמר כי הוא " ... כועס מאוד שהם ...", השניים, חיברו אותו "לסיפור כזה עצוב" - ת/19 גליון 3 ש. 95 ואף המשיך והדגיש את ההשפעה שלהם עליו, תוך שהוא אומר שהוא: "... בסרט אני לא בן אדם טיפש פשוט הסמכות שלהם והאמונה שלי שהם עושים את העבודה לא הטלתי ספיקות ..." - ת/19 גליון 3 ש. 96 - 97. עוד אמר כי כאשר ביקשו ממנו עזרה ודברים כגון רכב וכו' " ... (ו) אף פעם לא שאלתי אותם לאן הם נוסעים מבחינת ההבנה שלי הם במודיעין ואם מבקשים משהו הם לא מספרים הכול. ובגלל זה אני גם לא שאלתי שאלות. " - ת/19 גליון 4 ש. 151 - 152

יש להזכיר כי, כבר בפתח חקירתו הוא התכחש לחשדות המיוחסים לו - ראו ת/11 וכן ת/19 גליון 1. בהמשך עדותו הוא מסר כי הודיע לשניים שאין לו מושג " בדברי חבלה צבאיים " - ת/19 גליון 3 ש. 105, ולשאלת אוחנה ענה נאשם 5 - " ... שבחיים שלי לא נגעתי בדברים האלה ושיזהר. הוא אמר אוקיי תעזוב. " - גליון 3 ש. 105 - 106. ואז מנחם אמר לו " ... אחלה תודה אחי ... " ובשלב זה נאשם 5 עזב אותם במחסן אצלו. - ת/19 גליון 3 ש. 109.

נאשם 5 נחקר על השיחות שלו עם השניים, ביחס להכנת מטען והוא תיאר את השיחה כשיחה רגילה, שיחת חולין שהתנהלה במהלך לגימת קפה - גליון 4 ש. 148, שם אמר:

" עובדה שהם ישבו אצלי בסלון או במרפסת וכול השאלות האלה היו תוך כדי שתיית קפה וקשקושים על כל מיני שטויות, זה לא הדליק לי שום אור אדום ..." - גליון 4 ש. 148 - 149.

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.י. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

נאשם 5 לא שאל את אותם שוטרים, אנשי המודיעין ויחידת החקירות המיוחדת, שאלות נוספות כלשהן. גרסתו של נאשם 5 לא נסתרה על ידי מי מהנאשמים – השוטרים או העדים, וביניהם השניים, אוחנה ויוסי לוי, כך שלא ניתן לומר כי הובאו ראיות אחרות מעבר למה שהבאתי לעיל ועל פי חומר זה התבסס גם חברי השופט אלרון כפי שיובהר בהמשך.

מכאן שמעבר לאמירות הנ"ל אין כל ראיה ממשית הקושרת את נאשם 5 למהלכים שנקטו השוטרים לשם קידום תוכניתם ואין כל ראיה שיש בה כדי להראות ולהוכיח כי הוא ידע שעומדת להתבצע עבירה וכי אין חולק על כך שהוא לא נכח בשום שלב של פעילות השוטרים והמשך ביצוע פעולותיהם, הכנת המטענים, הסתרתם והטמנתם, נעשו בהעדרו וללא ידיעתו.

על כן, נשאלת השאלה:

האם נסיבות המקרה דגן מאפשרות החלת עיקרון עצימת העיניים על הנאשם 5, והאם התנאים הנדרשים לכך מתקיימים?

בטרם אענה על השאלה הנ"ל אביא להלן את הבסיס העובדתי עליו השתית השופט אלרון את מסקנותיו המשפטיות, שלדעתו, יש בו כדי להביא להרשעתו בעבירות שונות, במידת מה, מאלו שיוחסו לו בכתב האישום.

השופט אלרון מביא בחוות דעתו את הקטעים הרלוונטיים שלדעתו, מסבכים את נאשם 5 ומפנה להודעתו ת/11, שם הוא הכחיש שנתן דבר או שנתבקש לתת למאן-דהו דבר, אולם בהמשך חקירתו בהודעתו ת/19 מסר כי השניים, הנאשם 3, יוסי לוי, ביחד עם אוחנה, מסרו לו שהם מבקשים "להפחיד מישוהו", לכן נתן להם "זיקוקים", שלגביו אמרו לאחר שפוצצו אותו, כי הזיקוק לא מפחיד מספיק. לטעמי, אין לראות בהכחשת הנאשם 5 בת/11 את החשדות נגדו, כנקודה הפועלת לחובתו, הגם שלא אמר את הגרסה האמתית, כי הרי ברור שבדרך זו הוא רצה לחפות על חבריו השוטרים, אפשרות אחת, המקובלת בפסיקה, מני אפשרויות רבות שניתן להעלות על הדעת, כך שעל אף שלא אמר את האמת אין ליחס לכך משקל, כפי שנהוג ליחס לשקרי נאשם, וכפי שעשה חברי השופט אלרון. אזכיר שגם אוחנה עד המדינה לא אמר את האמת בחקירתו הראשונה.

עוד הודה נאשם 5 כי הנאשם 3, יוסי ואוחנה חזרו אליו כעבור מספר ימים ואז נתן להם "קרטון כדורי ציד" ו- "מצתים, שהניחו לתוך דלי". נאשם 5 שאל אותם "מה אתם הולכים למלחמה" ועל כך השיבו לו הנאשם 3 ואוחנה " ... תעזוב שטויות מה שאתה לא צריך לדעת לא מעניין אותך ..",

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.ג. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

נאשם 5 הפציר בנאשם 3, יוסי לוי, לספר לו תוך שהוא פונה אליו ואומר לו: ".... אנחנו חברים ...". ואז השיבו לו נאשם 3: "....סתם שטויות..." ובהקשר לידיעותיו בעניין המטענים השיב הנאשם 5 כי הוא לא ".... מבין בזה אמרתי לו שאין לי מושג רק שיזהר שלא ירד לו איזה אצב ע... ועל כך השיב לו "....תעזוב אני יודע מה לעשות" – ת/19.

השופט אלרון הוסיף וכתב כי בהודעתו הנ"ל – ת/19 שור' 206-205, הסביר נאשם 5 שהחורר בצינור נועד לניסוי, כשקודם לכן אמר כי החורר נעשה:

"באמצע הצינור, והחורר כדי לשים מצת, מנחם אמר לי שהם ינסו לעשות ניסוי פיצוץ והם לא דיברו אחרי זה, לא סיפרו לי כלום ולא שאלתי"
(ת/19, שור' 176-175).

במעשים הנ"ל סבר כב' השופט אלרון כי:

" בענייננו, עשה הנאשם 5 מעשה כדי לאפשר את נשיאת והובלת מטעני החבלה על ידי הנאשמים 1-4 שלא כדיון, בכך שייצר מטענים אלו בצוותא עמם. גם היסוד הנפשי בעבירת הסיוע מתקיים בנאשם 5, היות וידע, או, למצער, חשד, כי אוחנה והנאשם 3 מתעתדים לשאת המטענים שלא כדיון, אך נמנע מלברר חשד זה. כזכור, אמר אוחנה לנאשם 5 כי המטענים דרושים להם על מנת "להפחיד" מישהו "שהגזים", וכי מוטב לו שלא יידע מעבר לכך (ר' עמ' 228 לפרו'). לכן, וחרף היעדר מודעות מצד הנאשם 5 לפרטים נוספים (כגון זהות כל המעורבים או מהיכן להיכן בכוונתם להוביל המטענים), מתקיים היסוד הנפשי בעבירה.

.....

בכך, מתקיימות בנאשם 5 כל דרישות עבירת הסיוע לנשיאת המטענים שלא כדיון על ידי הנאשמים 1-4, והוא אחראי בגין עבירה זו. מנגד, לא ניתן לומר כי נאשם 5 לקח חלק בעצם הנשיאה וההובלה של המטענים בעצמו, ...".

הבאתי לעיל בציטוט את קביעותיו של השופט אלרון.

השופט אלרון המשיך וקבע כי נאשם 5 עזר לנאשמים 1 עד 4 בהכנת המטענים ובמעשיו עבר את העבירה של יצור נשק, ובכך סייע בידם לגרום נזק. בדרך זו הוא אפשר להם, לדעתו, לבצע את העבירה ותרם ליצירת התנאים לעשייתה, כך שגם היסוד הנפשי התקיים בנאשם 5, הואיל והוא היה מודע לדברי אוחנה שהם רוצים מטענים שיגרמו נזק לרכוש, הגם ".... שלא הוכח כי נאשם 5 חשד .. שהמטענים עשויים לסכן חיי אדם ...", כך שהוא היה מסייע, שלגביו לא נדרשת הוכחת מודעות לכל פרט ופרט של העבירה ודי .. במודעות שהמבצע העיקרי מבצע או עומד לבצע עבירה ..", תוך

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.י. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

הפניה לע"פ 320/99, פלוגית נ' מדינת ישראל, פד"יי נ"ה (3) 22. ומכאן שאין לראות בו כמבצע עיקרי, תוך שהוא מביא את נימוקיו שם.

למסקנת כב' השופט אלרון שנאשם 5 נטל חלק ביצור הנשק, וסייע בנשיאתו ובהובלתו ובגרימת נזק, לא אוכל להסכים.

להלן אנמק את עמדתי.

השופט אלרון המשיך וכתב כי:

"... כל שהוכח הוא, כי התקיים אצל נאשם זה חשד מעורפל בדבר יעודם המפוקפק של המטענים וכי אוחנה והנאשם 3 אינם פועלים במסגרת סמכויותיהם החוקיות. בכך, כאמור, יש בכדי להוות סיוע אך לא ביצוע עיקרי". על קביעה זו אני חולק ועמדתי תובא בהמשך.

בטרם אתייחס לקביעה הנ"ל, קרי, האם:

"... התקיים אצל נאשם זה חשד מעורפל בדבר ייעודם המפוקפק של המטענים וכי אוחנה והנאשם 3 אינם פועלים במסגרת סמכויותיהם החוקיות ...", אפנה למצב העובדתי שהבאתי לעיל, ואסקור, קודם כל, את המצב הנורמטיבי ביחס לתחולת הלכת עצימת העיניים.

המצב הנורמטיבי של הלכת עצימת העיניים:

מקורה של ההלכה בפסיקה ולאחר מכן, עוגנה בהוראות חוק העונשין בסעיפים 19 ו-20 שקובעים כדלקמן:

19. דרישת מחשבה פלילית [תיקון: תשנ"ד]

אדם מבצע עבירה רק אם עשאה במחשבה פלילית, זולת אם –

(1) נקבע בהגדרת העבירה כי רשלנות היא היסוד הנפשי הדרוש לשם התהוותה; או

(2) העבירה היא מסוג העבירות של אחריות קפידה.

20. מחשבה פלילית [תיקון: תשנ"ד]

(א) מחשבה פלילית- מודעות לטיב המעשה, לקיום הנסיבות ולאפשרות הגרימה לתוצאות המעשה, הנמנים עם פרטי העבירה, ולענין התוצאות גם אחת מאלה:

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.י. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

(1) כוונה - במטרה לגרום לאותן תוצאות ;

(2) פזיזות שבאחת מאלה :

(א) אדישות - בשוויון נפש לאפשרות גרימת התוצאות האמורות ;

(ב) קלות דעת - בנטילת סיכון בלתי סביר לאפשרות גרימת התוצאות האמורות, מתוך תקווה להצליח למנען.

(ב) לענין כוונה, ראייה מראש את התרחשות התוצאות, כאפשרות קרובה לוודאי, כמוה כמטרה לגרמן.

(ג) לענין סעיף זה –

(1) רואים אדם שחשד בדבר טיב ההתנהגות או בדבר אפשרות קיום הנסיבות כמי שהיה מודע להם, אם נמנע מלבררם ;

(2) אין נפקה מינה אם נעשה המעשה באדם אחר או בנכס אחר, מזה שלגביו אמור היה המעשה להיעשות."

לענין סעיף 20 (ג) (1) נקבע ב ע"פ 8721/04 אוחנה נ' מדינת ישראל , פסקה 9 (2007), כי :

" "עצימת העיניים", המעוגנת כיום בסעיף 20(ג) (1) לחוק העונשין , התשל"ז- 1977 :

"רואים אדם שחשד בדבר טיב ההתנהגות או בדבר אפשרות קיום הנסיבות כמי שהיה מודע להם, אם נמנע מלבררם".

דוקטרינה זו מאפשרת את גיבושו של יסוד המחשבה הפלילית הדרוש לשם הרשעה, אף אם לא הוכח כי הנאשם היה מודע מודעות של ממש למהות המעשה שבגינו הועמד לדין. תמציתה של הדוקטרינה היא הנכונות להכיר במודעות, מקום בו הוכח כי בלב הנאשם קינן חשד ממשי בדבר מצב הדברים, אך הוא נמנע מלחקור בדבר, וכפועל יוצא – לא נמנע מביצועה של ההתנהגות האסורה (ראו דברי השופטת ד' ביניש ב ע"פ 5938/00 אזולאי נ' מדינת ישראל, פ"ד נה (3) 873, 895 (להלן: פרשת אזולאי)). על החשד להיות ממשי ולא די בראשית-חשד בלבד, אם כי אין גם צורך להוכיח חשד כבד במיוחד (ע"פ 115/00 טייב נ' מדינת ישראל, פ"ד נד (3) 289, 306). - [ההדגשה לא במקור].

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.י. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

דרישת קיומו של החשד ומהותו:

בע"פ 4463/04 פלוני נ' מדינת ישראל, (2005), נקבע עוד :

" ... אולם, יש לזכור, כי במסגרת תיקון 39 לחוק, נקבע בסעיף 20(ג) (1) לחוק, כי "עצימת עיניים" הינה התעלמות מודעת מאפשרות קיומה של נסיבה על אף החשד שמא היא מתקיימת, והימנעות עובר למעשה מבדיקת המצב לאשורו (ש"ז פלר יסודות בדיני עונשין (כרך א, תשמ"ד) 519). בנוסף, עולה מן הסעיף, כי על העושה עצמו לחשוך באפשרות התקיימות נסיבה, וכי לצורך קיום מצב של "עצימת עיניים", די בחשד ממשי (או בלשונו של פרופ' פלר: "חשד רציונלי" או "חשד מעשי"). (ראו ש"ז פלר יסודות בדיני עונשין (כרך א', תשמ"ד) 524-522).

עוד נאמר בע"פ 2056/09 פלוני נגד מדינת ישראל, טרם פורסם – פסקי דין בימ"ש עליון – אתר בתי המשפט, (2009), (להלן – "פס"ד פלוני"), כי :

" לפי סעיף 20 (ג) (1) לחוק, קיומו של חשד ממשי אצל הנאשם, מספיק כדי למלא את דרישת המודעות ואין צורך להוכיח מודעות בפועל של המערער לנסיבות האירוע. " – ראו גם ע"פ 2103/07 אביהו הורוביץ נגד מ.י. – טרם פורסם. (ראו ע"פ 5938/00 אזולאי נ' מדינת ישראל, פ"ד נה (3) 873, 897-898 (2001); ע"פ 115/00 טייב נ' מדינת ישראל, פ"ד נד (3) 289, 305-309 (2000); רות קנאי "האומנם תמיד דין אחד לחושד וליודע" מחקרי משפט יב 433, 436 (תשנ"ה-תשנ"ו)).".

אולם קודם לכן על המאשימה להוכיח את כל היסודות העובדתיים של העבירה העיקרית ביחס לנאשם 5 ובכך לא צלחה.

בפס"ד פלוני נאמר כי :

" יש להראות כי בעת המעשה היה המבצע מודע "לטיב המעשה, לקיום הנסיבות ולאפשרות הגרימה לתוצאות המעשה, הנמנים עם פרטי העבירה ...".

ולעניין החשד נקבע בפסיקה כי :

" ... על החשד להיות ממשי ולא די בראשית-חשד בלבד, אם כי אין גם צורך להוכיח חשד כבד במיוחד (ע"פ 115/00 טייב נ' מדינת ישראל , פ"ד נד (3) 289, 306). (ההדגשה לא במקור) .

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.י. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

הדרישה שהחשד יקנן בלבו של הנאשם הספציפי – המבחן הסובייקטיבי י, בנוסף למבחן האובייקטיבי:

המבחן לקביעת קיומו של החשד הדרוש, מחייב לא רק אמת מידה אובייקטיבית אלא גם סובייקטיבית וכך נקבע:

"החשד האמור נבחן על-פי אמת מידה סובייקטיבית, לאמור – לא די בקביעה כי בלבו של כל אדם סביר, במקומו של הנאשם, צפוי היה להתעורר חשד מעין זה, אלא, יש להוכיח כי החשד קינן בלבו של הנאשם הספציפי (ע"פ 621/76 באשי נ' מדינת ישראל, פ"ד לא) (3) 60, 70; ש"ז פלר יסודות בדיני עונשין (כרך א', תשמ"ד), 521). דבר זה נגזר מהיותה של הדוקטרינה חלק ממערך כלי-העזר להוכחתה של מחשבה פלילית, להבדיל מרשלנות (דברי הנשיא א' ברק ב רע"פ 7560/01 התובע הצבאי הראשי נ' שובין, פ"ד נ"ט) (3) 931).

היכולת לבסס הרשעה על חשד ממשי, שואבת כוחה מתכליתו של הדין הפלילי, המכוון להניע אנשים להקפיד במעשיהם מחשש פן ייקלעו לתחומיה של התנהגות אסורה, אף אם מלכתחילה לא קיננה בהם כוונה מובהקת לחטוא בפלילים (ראו ש"ז פלר, "טעות במצב דברים", מחקרי משפט יב (תשנ"ה) 5, 20). אכן, התפישה מכוחה נקבעו בחוק העונשין גם עבירות שאינן דורשות כוונה מיוחדת, אלא מחשבה פלילית בדרגה נמוכה יותר, היא גם שהניחה את הבסיס לפיתוחם של כלים להוכחתה של מחשבה פלילית זו, ובהן דוקטרינת "עצימת העיניים".

כאן המקום לציין כי בפרשת אזולאי עמדה השופטת ביניש, על המורכבות שבהפעלתה של הדוקטרינה הנ"ל, ועל הצורך לבחון את יישומה על-פי מהות העבירה בה מדובר ולאור תכליתה וכך כתבה:

"תתכנה עבירות של מחשבה פלילית אשר נוכח מהותן ומאפייניהן, אין זה ראוי להסתפק במסגרתן בחשד ממשי כתחליף למודעות בפועל.

.... לשון החוק היא ברורה, אך אין להתעלם מכך שהסוגיה סבוכה, ועלולה לעיתים לעורר קושי. מצד אחד עומדת לשונו המפורשת של החוק, ומן הצד האחר יתכן כי מצבים שונים עשויים להצדיק דרישת מודעות ברמה שונה כלפי הנסיבות, הכל על -פי ההגדרה של כל עבירה ועבירה ועל-פי תכליתו של האיסור הפלילי " [שם, בעמ' 897]. - " ראו קביעת השופט מ' חשין, כי עבירה של אי-מניעת פשע דורשת ידיעה ממשית, ולצורך הוכחת

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.ג. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

היסוד הנפשי בה לא ניתן להסתפק ב"עצימת עיניים" (ע"פ 3417/99 הר-שפי נ' מדינת ישראל, פ"ד נה (2) 735, 766).

וכעת מן הכלל אל הפרט:

כאמור ב"כ נאשם 5 טען לטעות במצב דברים, טעות כנה, ואף לטעמו, הייתה כאן הטעיה לשמה, ולטעמו, יש וראוי שבנסיבות אלו, יתקיים ספק סביר, בכדי שיחול הסייג.

לעניין הטענה הנ"ל וסוגיה זו, אפנה ל ע"פ 4463/04 פלוני נ' מדינת ישראל, (2005) (ראו ש"ז פלר יסודות בדיני עונשין (כרך ב, תשמ"ז) 525, 514-515; ש"ז פלר "טעות במצב דברים" מחקר משפט יב (תשנ"ה) 20, 5), שם קבע בימ"ש כי במצב של עצימת עיניים לא תחול ההגנה הנ"ל.

נטען עוד כי בפועל נאשם 5 לא היה יכול להטיל ספק ולחשוך בכשירות פעולותיהם של השוטרים, שעבורו יצגו את שלטון החוק וההקפדה בקיומו תוך לחימה בעבריינים, טענה זו מקובלת עלי וכי יש בה כדי להוביל למסקנה שיש לזכות את נאשם 5 מהעבירות המיוחסות לו ודי אם אפנה למה שאמר נאשם 5 בהודעתו ת/ 19 כפי שהובא לעיל.

הדברים הנ"ל מתחזקים עוד יותר משום שעובדתית נאשם 5 העיד שלא עשה בעצמו חור בצינור – ראו עמ' 936, הגם שאמר בת/19 ש. 206 כי הוא עזר לאוחנה בקשר לחור הראשון וכדבריו: "הראיתי לו כי הוא שבר מקדח...". כאמור השניים אוחנה ויוסי הגיעו אליו וביקשו מקדחה וזה הפנה אותם למחסן הכלים ואוחנה נטל מקדחה וכך הדברים באו לידי ביטוי בת/ 19 בתשובתו לשאלת החוקר כי נאשם 5 בעצמו עשה שימוש במלחציים עם הצינור והמופה, שם אמר:

"... מנחם שם את הצינור במלחציים אני התחלתי כבר ללכת ואיך שהוא קודח נשבר המקדח, הוא שאל אותי אם יש עוד מקדחים, אמרתי לו לאט לאט הראיתי לו איפה יש עוד מקדחים שמתני לו ופה הלכתי נגמר הסיפור." – גליון 4 ש. 165 – 167. בהמשך אותן שורות בהודעתו, נשאל נאשם 5 היכן אוחנה קדח וזה השיב באמצע הצינור ובתשובתו לשאלה נוספת של החוקר, בה ביקש לתאר את הצינור השיב שם בשורה 171 והוסיף כי " ... בקטע הזה יוסי אמר לי יאללה אחי אתה לא ממהר? אנחנו נסדר את הכל.", מכך ברור כי נאשם 5 לא נשאר איתם והם המשיכו לבד בהכנות. כך שמפרורי המידע שהיה לנאשם 5, לא יכל לחשוך בהם ובוודאי שהוא שאל ועשה את אשר היה עליו לעשות ולא היו בידענתו נתונים שחייבו אותו לעשות מעבר למה שעשה, בעיקר משום תפקידם של השניים, כרכזי מודיעין, האימון שנתן בהם והבנתו כי ככלל פעולותיהם של אנשי מודיעין אלו, עלומות ועוטות ערפל.

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.י. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

עוד יש לומר שלעניין הסיוע בעבירה דומה דן ע"פ 11131/02 אנג'ליקה יוסופוב נ' מדינת ישראל - 2004, אך נסיבות המקרה הנ"ל שונות מהמקרה שבפנינו ודי אם אציין כי הנאשמים האחרים בפרשה שבפנינו, הינם שוטרים, בעלי דרגות, שימשו בתפקידים בכירים והשפיעו משמעותית על תפקוד יחידות המשטרה האחרות, לעומת הנאשם בפסק דין אנג'ליקה הנ"ל, שביצע עבירה חמורה שסכנה את בטחון הציבור ושלומו, וכי ללא עזרת הנאשמת בהסתרתו, לא יכל זה לבצע את העבירה העיקרית והחמורה – הנחת מטען במסעדה. במקרה זה אנג'ליקה הייתה מודעת לכך שהתנהגותה מסייעת לנאשם, וסיוע זה אפשר לו להניח את המטען במסעדה, כשעל המודעות הדרושה נאמר:

" סיכומה של ההלכה, איפוא, הוא, כי היסוד הנפשי הנדרש במסגרת עבירת הסיוע הוא מודעות לטיב ההתנהגות המסייעת ולכך שהמבצע העיקרי מבצע או עומד לבצע עבירה, וכן עמידתה של המטרה לסייע לנגד עיני המסייע.

המודעות - הן לטיב ההתנהגות המסייעת והן לנסיבה של ביצוע העבירה העיקרית - יכול שתהיה מוחלפת בחשד באשר לטיבה המסייע של ההתנהגות, ובמודעות לאפשרות התקיימות הנסיבה של ביצוע העבירה על ידי העבריין העיקרי, בהתאם להוראת סעיף 20(ג)(1) לחוק העונשין ("עצימת עיניים"). בנוסף, לפי "הלכת הצפיות", יסוד המטרה לסייע, מתקיים אף מקום בו אין תכליתו של המסייע לסייע לעבריין העיקרי, ואולם הוא

מודע לכך שהתנהגותו עשוייה, בהסתברות של קרוב לוודאי, להרים תרומה לביצוע העבירה על ידי המבצע העיקרי (ש"ז פלר יסודות בדיני עונשין (כרך ב', תשמ"ז) 264-263). "

לגישתי, הנסיבות הנ"ל והדרישות, לא מתקיימות בענייננו, כי הרי, בענייננו, נאשם שקשריו עם אנשי חוק, המוצבים על קיום החוק ושמירתו, כך שלא ניתן לומר כי עצם את עיניו והנסיבות חייבו אותו לעשות דברים נוספים מעבר לאלו שכבר עשה.

כמו כן, אין לתת לתשובת נאשם 5 לשאלת החוקר שהוא עצם את עיניו, את המשמעות המשפטית של מונח זה. החוקר שאל את נאשם 5:

" ש:נראה לך הגיוני ששוטרים מכינים מטען צינור, וזה נראה לך הגיוני במסגרת תפקיד?
ת: לא חשבתי כלום באותו רגע ולאחר מכן.
ש: זאת אומרת שעצמת עיניים ממה שיכול לקרות?
ת: כן –
ראו (ת/19, ובפרט שורי 199 – 202).

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.י. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

לדעתי, יהיה זה מרחיק לכת אם ניתן לתשובה לשאלות הנ"ל אשר נשאלו במהלך החקירה משמעות משפטית ובעיקר למשפט: " זאת אומרת שעצמת עיניים ממה שיכול לקרות ", אותה משמעות משפטית המקובלת בפסיקה ובוודאי שנאשם 5 לא התכוון לאותה משמעות.

יש להבין את דברי הנחקר, נאשם 5, בהקשר הטבעי והרגיל של המכלול והטכסט השלם. עדות נאשם 5 שלא קינן בלבו כל חשד ביחס להתנהגות השניים, אוחנה ויוסי, אמינה בעיני, כך שהדרישה לקיומו של החשד בלבו של הנאשם הספציפי לא מתקיים, זאת מעבר לכך שלטעמי גם חשד שכזה לא יכל להתקיים על פי המבחן האובייקטיבי. כאמור אין לבחון את התנהגות נאשם בדרך של חוכמה לאחר מעשה, אלא יש להביט עליה כפי שאדם במעמדו ובניסיונו, עם רכזי המודיעין והסמכויות האדירות שיש בידיהם והתפיסה כי פעילותם עמומה, סמויה, מסתורית ואינה מדווחת, אלא לקומץ של מפקדים בלבד.

מכל אלה, ולו דעתי הייתה נשמעת, הייתי מציע לזכותו מהעבירות המיוחסות לו.

בעניינו של נאשם 5 אני מתקשה עד מאוד לומר כי היה עליו לחשוד בכשירות פעולותיהם של השוטרים ונציגי החוק ומסקנה אחרת נוגדת כל הגיון, לעניות דעתי.

עוד יש לומר כי בפנינו לא הובאו ראיות מספיקות לצורך הקביעה כי היה לו חשד ממשי גם מהבחינה הסובייקטיבית. נאשם 5 האמין שהוא פועל עם נציגי החוק ושומריו וכי הוא לא הטיל דופי או יכל לחוש שהתנהלותם של השניים, אוחנה ויוסי לוי, בלתי חוקית היא, ולטעמי, גרסתו שהוא האמין שהשוטרים פועלים על פי סמכותם וכדין, אמינה בעיני ומקובלת עלי. יש לזכור שהוא לא ידע כל פרט על הנאשמים האחרים.

בנסיבות אלו, הגם שהוא סיפק ומסר לשוטרים תחמושת רובה ציד, מצתים וזיקוקים, עדיין ניתן לראות בפעולתו, פעולה כדין ומסירתם לרשות המוסמכת, כי הרי הוא החזיק בתחמושת כדין שנים ארוכות, ומסירתה למשטרה או לנציגיה, אינה מהווה עבירה או פעולה שיש בה פגם שיש לזקוף אותו לחובתו. מה גם שהדבר לא נטען על ידי המאשימה. עוד ניתן לומר כי דין מסירת הפרטים הנ"ל כדין מסירת דברים אחרים שהעמיד לרשות השוטרים בעבר כמו ציוד אישי ואחר, ציוד שיכלו השוטרים לבצע באמצעותו עבירות, מסירת הפרטים אינה יוצרת חשד ממשי ואינה הופכת אותו באופן אוטומטי לעבריין.

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.י. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

לי נראה כי המאשימה לא הניחה תשתית עובדתית מספקת, שיש בה כדי לבסס את המסקנה המרשיעה כנגד נאשם 5.

אוסוף עוד כי עיינתי בנימוקי חברי, לקיומו של החשד, ולדאבון הלב, לא אוכל להסכים איתו כמבואר לעיל. נסיבות המקרה מחייבות בחינה רחבה יותר מאשר מקובל בבחינת ההלכה של עצימת עיניים, במישור היחסים בין בני אדם רגילים. כאן מדובר באדם מן הישוב, המושיט עזרה לרשויות החוק, לנציגי שלטון החוק, כך שבמקרה זה, נדרשים רכיבים נוספים ומשמעותיים לביסוס החשד הממשי הנדרש לשם יישום ההלכה הנ"ל וזאת משום, " ... שהסוגיה סבוכה, ועלולה לעיתים לעורר קושי ... ומן הצד האחר

יתכן כי מצבים שונים עשויים להצדיק דרישת מודעות ברמה שונה כלפי הנסיבות, " , ולטעמי, המקרה דן הוא אחד המקרים המעוררים קושי רב ו אף מחייב הרהור מעמיק בשאלה : האם אין בנסיבותיו של מקרה שכזה כדי להצדיק דרישת רמת מודעות גבוה יותר? אינני סבור שיש לענות על השאלה הנ"ל, כי לדעתי, נסיבות האירוע שבפנינו לא יכלו לעורר חשד, ובוודאי לא חשד ממשי, אצל נאשם 5, וכי די בכך כדי לזכותו מהעבירות המיוחסות לו.

אדגיש עוד כי מתוך תחושת ידידות ביקש לדעת נאשם 5, פרטים ולכן גם אם הביע פליאתו באומרו : " מה אתם יוצאים למלחמה? ", עדיין לטעמי אין באמירה זו כדי להדליק נורה אדומה ולעורר חשד ממשי, גם אם ידע או יכל להניח כי במשטרת ישראל נמצאים מומחים לחומרי נפץ ומטענים, כי הרי כך ניתן להניח, שהנאשם 5 ידע שיש ברשות משטרת ישראל רכבים רבים, גם סמויים, ואף צי שכזה, יחד עם זאת כשפנו אליו וביקשו את רכבו, הוא לא היסס ומסר אותו לרשות השוטרים והדוגמאות שכאלה רבות ומגוונות.

סוף דבר ועל יסוד כל האמור לעיל ולו דעתי הייתה נשמעת, הייתי מציע לזכות את נאשם 5 מהעבירות המיוחסות לו בכתב האישום.

כאמור אני מסכים עם התוצאה אליה הגיע השופט אלרון בקשר לנאשמים 1 עד 4.

בטרם אניח את עטי אדגיש כי מסכים אני עם תחושותיו ומסקנותיו של השופט אלרון כפי שבאו לידי ביטוי בהכרעת דינו, שם תאר את התמונה העגומה של תפקוד המשטרה בעיר נהריה, תפקוד

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.י. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

שלא היווה מענה הולם לפעילות העבריינית. פעילות בלתי חוקית של גורמים עבריינים, הובילה להפיכת הנאשמים למטרה נוחה וקלה לאיומים ולהפחדה, ואף על בתי חלק מהם נזרקו רימונים, שם התגוררו גם אזרחים תמים. האיומים, ההפחדה וזריקת הרימונים בוצעו כלפיהם רק משום היותם שוטרים הממלאים את תפקידם באסרטיביות ובהתמדה במלחמה בפשיעה.

חוסר יכולת המשטרה על אגפיה השונים, דחקה בנאשמים לפינת זוית, חוו תסכול וחוסר אונים, לכן סברו כי יש ביכולתם לעשות מעשה, שהיה בלתי חוקי ובכך כשלו, וחבל.

כ. סעב, שופט

השופטת ר' למלשטריץ-לטור:

לענין נאשמים 1-4 – אני מצטרפת לתוצאת הכרעת הדין של כב' השופט אלרון.

המצוקה הקשה שחשו השוטרים נוגעת ללב כולנו, אך אין בה כדי להצדיק סולם חוק פרטי, השונה מזה המחייב את החברה כולה. בית המשפט, האמון על שמירת החוק, והשוויון בפני החוק, אינו יכול לתמוך בסולמות חוק פרטיים.

אני מוצאת לנכון להסתייג מהקביעה בהכרעת הדין של כב' השופט אלרון כי המניע לפעולת השוטרים היה נקמה, בבחינת תשלום לעושה רע, כרשעתו. ראשית – אין המדובר בקביעה המהווה חוליה בשרשרת ההכרעה הנחוצה. שנית גם בפן העובדתי מתעורר קושי. עד המדינה, משתמש בשפע ביטויים לתיאור המניע, מעבר לאלו שכבר צוטטו, כמו "להעביר מסר" "להפחיד" "צריך לעשות משהו" "שירגיש מאויים" "להעיר מערכות רדומות" "ליצור דינמיקה בשטח" "שיבין שאי אפשר

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.י. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

להמשיך כך" "להרתיע", ועוד. השוטרים עצמם טענו כי המניע הוא "פעולת גירוי". דהיינו לגרור תגובה עבריינית.

אין המדובר במצב דיכוטומי – "נקמה" או "פעולת גירוי". על הציר שביניהם נמצאות אפשרויות שונות, כפי שגם שמענו מעד המדינה עצמו ומהתייחסות השוטרים עצמם.

לא הוכח לטעמי, מעבר לספק סביר, כי המדובר בפעולת נקם, וענין זה גם לא נדרש, כאמור, באפיק ההכרעה.

לענין נאשם 5 – אני סבורה כדעת כב' השופט סעב כי יש לזכות נאשם זה מהאשמה המיוחסת לו בכתב האישום או מסעיפי העבירה המיוחסים לו בהכרעת הדין של כב' השופט אלרון. אני מצטרפת לעמדתו של כב' השופט סעב ולתוצאת זיכוי של נאשם 5.

ר. לטר, שופטת

סיכומו של דבר, הוחלט פה אחד, כאמור בחוות דעתו של כב' השופט י' אלרון [אב"ד] להרשיע את הנאשמים 1-4 בעבירות של היזק בחומר נפץ, עבירות בנשק ומרמה והפרת אמונים על פי סעיפים 144(ב) + 144(ב2) ו- 284 לחוק העונשין.

באשר לנאשם 5, הוחלט בדעת רוב, השופטים כ' סעב ור' למלשטריך-לטר ובניגוד לדעתו החולקת של אב"ד, השופט י' אלרון, לזכותו, מהעבירות אשר יוחסו לו.

בית המשפט המחוזי בחיפה

13 יולי 2009

תפ"ח 4067-07 מ.ג. המחלקה לחקירות שוטרים נ' מוסא ואח'

ניתנה היום, כ"א תמוז תשס"ט, 13 יולי 2009, במעמד באי כח הצדדים והנאשמים.

ר. לטר, שופטת

כ. סעב, שופט

י. אלרון, שופט
[אב"ד]

אתי עטיאס